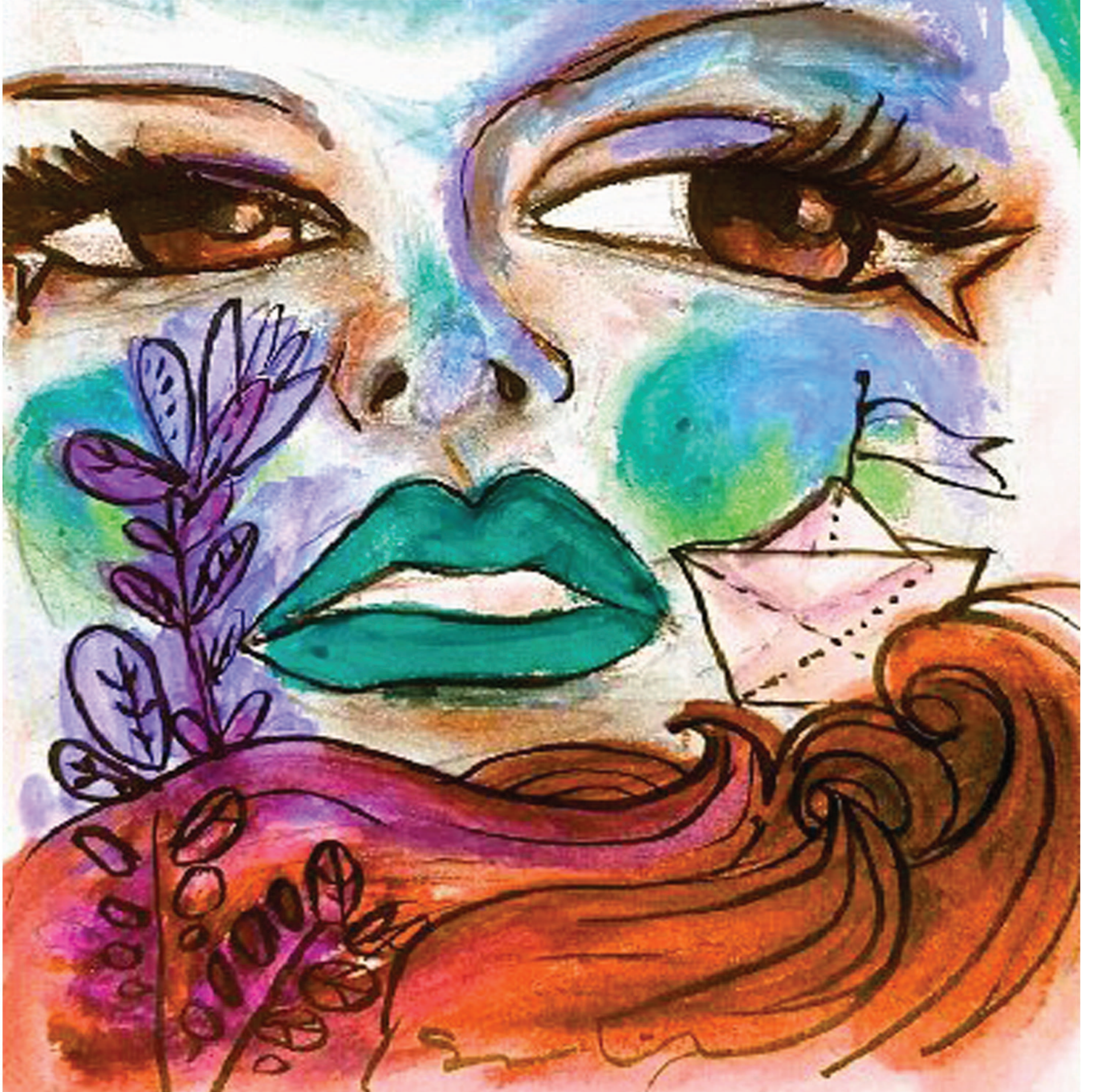

YAZILIKAYA

ÇORUM HABER'İN AYLIK KÜLTÜR VE SANAT EKİ

12 ŞUBAT 2018 PAZARTESİ

SAYI: 128

Sevgiye mezar kazıldı

Önce durgun bir ırmak gibi, sonra Niagara-
misali dev bir şelale gibi akar gönlünüze...
Yürek çarpıntılarının başladığı andır işte o
an.

Yüreğimizin dolup taşıdığı andır.

Oysa, dingin bir su saydamlığında başlamıştı
tanışıklığınız değil mi? Nasıl da köpük köpük
hızlanmaya başladı çağlayana yaklaşırken...Ve
nasıl da, delici bir güçle düştü yüreğinize...

Yangınlardasınız artık.

Murat Göğebakan'ın şarkısında olduğu gibi:

Seni ben ölesiyse sevdim
Kapında ölmeye hazırken
Sen beni gönlünden söküp attın

Allahtan bir dileğim var ki
Sen de benim gibi yan
Seni ne çok sevmişim anla
Uzat elini bekliyorum seni ben

Yangınlardayım, kor ateşlerdeyim
Aşkından ölüyorum
Gel kurtar beni gülüm.

*

Yanmaya başlamışsınızdır artık...
Geçmiş olsun.

*

Tutkulu bir aşk kadar insanı dağıtan bir şey
var mıdır şu âlemde? Sersemleten, sarhoş eden...
Acımın koyu derinliklerine götürüp bırakan...

Sözleri Hikmet Münir Ebcioğlu'na ait Teoman
Alpay'ın segâh bestesindeki şu çilgin kıskançlığa
bakar mısınız?

Saçın yüzüne değse telini kıskanırım
Birine söz söyleyen dilini kıskanırım
Kıskanırım seni ben, kıskanırım kalbimden
Bu nasıl aşk Allahım, öleceğim derdimden

Sakın takma öğsüne gülünü kıskanırım
Seni saran kemerden belini kıskanırım

Kıskanırım seni ben, kıskanırım kalbimden
Bu nasıl aşk Allahım, öleceğim derdimden

Deli ediyor beni gezinir her yerini
Okşadıkça tenini, elini kıskanırım

Kıskanırım seni ben, kıskanırım kalbimden
Bu nasıl aşk Allahım, öleceğim derdimden

*

Zaman her derdin ilacıdır da, karşılığımı bula-
mamış aşkın değil...Derinleştikçe derinleşir za-
manla; arzın merkezine inecek handiyse...

Zeki Müren'in Uşşak makamındaki şarkısı,
böyle bir derinliği ifade etmiyor mu?

Bir tatlı tebessümün bin vuslata bedeldir
Gözlerin hayat verir, aşkın ise eceldir
İnan sevgilim sana, benden başkası eldir
Gözlerin hayat verir, aşkın ise eceldir

*

Sevmek güzeldir, biliyorsunuz.

Mehmet YOLYAPAR

Ama, bu sözün altına, "Bir daha sevmemek
daha güzeldir" yazanlar da çıkabiliyor.

Nasıl bir acıysa o çekilen!...

Özdemir Asaf ise,

"Bazen dayanmaktır sevmek;
hayat nereden vurursa vursun
ayakta durabilmek...

Bazen yaşamaktır sevmek;
soluksuz ciğer gibi, sevgisiz kalbin
duracağını bilmek...

Bazen ağırdır sevmek;
sevdiğine lâyük olabilmek....

Ve bazen hayattır sevmek;
birini çok uzaktayken bile
yüreğinde taşıyabilmek..." diyor.

*

Ama, Bedri Rahmi demiş ya,

"Şairim,
zifiri karanlıkta gelse şiirin hası,
ayak seslerinden tanırım.

Ne zaman bir köy türküsü duysam,
şairliğimden utanırım."

İşte galiba en güzel, Musa Eroğlu usta tanım-
lanmış aşkı:

Telli turnam selam götür
Sevgilimin diyarına

Üzülmesin ağlamasın
Belki gelirim yanına, cananıma

Hasret kimseye kalmasın
Sevdalılar ayrılmasın
Ben yandım eller yanmasın
Sevdanın, aşkın narına, cananıma

Gönüle hasret yazıldı
Sevgiye mezar kazıldı
İki damla yaş süzüldü
Gözlerimin pınarından, cananıma.

YAZILIKAYA

12 ŞUBAT 2018 PAZARTESİ

SAYI: 128

ÇORUM HABER GAZETESİ
AYLIK KÜLTÜR VE SANAT EKI

(Ayrıca para ile satılmaz)

YAYIMLAYAN:

Baytaş Basım Yayım ve Ticaret A.Ş. adına

Yönetim Kurulu Başkanı

Orhan ÖZSARAÇOĞLU

İMTİYAZ SAHİBİ:

Hülya YOLYAPAR

KURUCUSU, BAŞYAZARI ve ŞİRKET GENEL MÜDÜRÜ
Mehmet YOLYAPAR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Taner ŞİMŞEK

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Volkan SINAYUÇ

YAZARLAR
Selda FINDIK
Hüseyin AŞKIN

KAPAK:
Salih UYGUN

YAYIN KURULU: (Alfabetik soyadı sırasına göre)
Ali ALAKOÇ, Prof.Dr. Gülen Elmas ARSLAN, Ercan ATA,
Selahattin AYDEMİR, Damla BİŞİRİCİ, Ayhan BOZKURT,
Şahika ÇAĞLAR, Nazife ÇİÇEK, Özın ERDEMLİ,
Gazanfer ERYÜKSEL, Selda FINDIK,
Yrd.Doç.Dr. Özlem SİR GAVAZ, Doç.Dr. Ebru GÖKMEŞE
İbrahim GÖSTERİR, Muzaffer GÜNDÖĞAR,
Bahri GÜVEN, Ahmet İLBARS, Semrin KALELİ,
Elif KAYMAZLI, Atilla LAÇİN, Abdulkadir OZULU,
Semih POROY, Yrd.Doç.Dr. Sevinç SOYOCAK ÖZALP,
Mehmet ÖZATA, Altan ÖZESKİCİ,
Yrd.Doç.Dr. Erjada PROGONATI, Recep SERBES,
Semra ŞAHİN, Selma TARHAN, Gizem TOSUN,
Ayşe UNCU, Fatma Nilüfer YALÇINKAYA,
Kenan YAŞAR, İrfan YİĞİT, Mehmet YOLYAPAR,
Banu ÖZDİL YÜCEL

web: www.corumhaber.net
e-mail: corumhaber@gmail.com

YÖNETİM YERİ:

2. Gazi Sk. 4/E Çorum
Posta Kodu: 19200

Santral (Tel & Faks) :
(0364) 213 34 00 – 213 34 01
(0364) 213 34 73 – 224 58 14

SAYFA DÜZENİ:
ÇORUM HABER TESİSLERİ

BASKI:
Arslan Güneydoğu Gazetecilik,
Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş.
Esenboğa Yolu 17. Km. Osmangazi Mh.
Sütçü İmam Sk. No:4 Pursaklar – ANKARA
Tel: (0312) 419 20 01

DAĞITIM: Ecem (Turkuaz Dağıtım)

Dergimizdeki yazı, resim, fotoğraf ve
desenler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

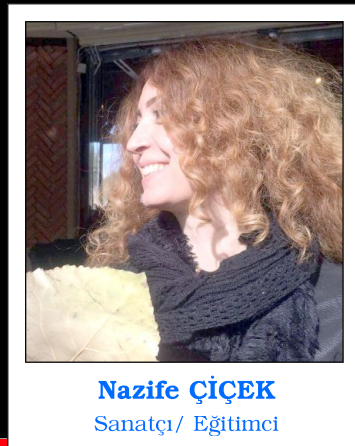
“Çorum’ da bir anda gelişen fotoğraf sevdasının çığ gibi büyümesidir ÇOFSAD”

■ Gezmek, daha önce görmediğimiz yerlere gitmek, merak duygusu ile hayata olan bakış açısını her defasında yukarı çıkarmak için çekeriz fotoğrafı.

■ İlk gezimizi yaptığımız yer olan Kapadokya’ya vardığımızda balonlara ulaşip fotoğraflamak için koca bir tepeyi koşarak çıkmıştık.

■ 2015 yılı mayıs ayında müracat ederek açılışında şehrimizin isminin de geçtiği ÇOFSAD’ı kurduk.

■ ÇOFSAD bir birlik beraberlik dostluk dayanışması olarak ortaya çıktı.

Nazife ÇİÇEK
Sanatçı/ Eğitmen

Nazife Çiçek, söyleşi yaptığı ÇOFSAD yöneticileri Meftun Yerli, Hakan Nergisli, Mustafa Şahinkaya ve Altan Özeskici ile...

Dostlukla, sevgiyle doğa buluşmaları...

Fotoğraf çekiminde büyük incelik ve titizlik...

Fotoğraf gönüllüsü bir grup insan çeşitli fedakarlıklarla bir araya geliyor ve birlikte fotoğraf çekmeye başlıyor...

“Hatti Fotoğraf Topluluğu”ndan bahsediyorum. Sonra bu insanlara bir topluluk yetmiyor, çünkü bu işi büyüyerek üretmek ve öğretmek istiyorlar. Bu noktada Altan Özeskici ve Çorum Eğitim Emekçileri Sendikasında verdiği fotoğrafçılık derslerinin ardından, bu sefer de onun yetiştirdiği öğrenciler birlikte üretmeye başlıyor. Onlara da bir topluluk olarak kalmak yetmiyor, daha büyüyüp daha çok kişiyle bildiklerini ve üretimlerini paylaşmak istiyorlar. Ve dernekleşmeye karar veriyorlar. Bu dernekleşmenin ardındaki tek destek fotoğrafçılığa duydukları merak...

Ayağa kalkmak, yola düşmek, yürümek, koşmak, üretmek büyümek ve ürettiklerini paylaşmak isteyen fotoğraf sevdalısı insanlarla tanışacaksınız bugün.

Meftun YERLİ (ÇOFSAD Başkanı), Hakan NERGİSLİ (Yönetim Kurulu Üyesi), Mustafa ŞAHİNKAYA (Denetleme Kurulu Üyesi) ve çok kıymetli arkadaşım, sanat eğitimcisi/sanatçı Altan ÖZESKİCİ ile ÇOFSAD hakkında söyleşeceğiz.

•Çorum Fotoğraf Sanatçıları Derneği, kısa adıyla ÇOFSAD nasıl oluştu?

ÇOFSAD, 2013 senesinde Altan ÖZESKİCİ'nin düzenlediği kurslardan, bir birlik-beraberlik, dostluk dayanışması olarak ortaya çıktı. Amacımız insanları fotoğrafa ve dostluğa yöneltmekti. İnsanlara sanatın bu dalında şehrimizi tanıtmaktı. Bu maksatla yola çıkıp farklı iş kollarından ve gönüllülerden oluşan bir ekip kurduk. ÇOFSAD kurulana kadar şehrimizde topluluk ve kulüp adı altında fotoğraf çekimleri yapıyordu. Bu anlamdaki ilk dernek olduğumuzu belirtmeliyim.

2015 yılı Mayıs ayında müracaat ederek, açılışında şehrimizin isminin de geçtiği ÇOFSAD'ı kurduk. Dernek kurulurken başlangıçta şu isimler vardı: Hakan Nergisli, Gürkan Yağmur, Meftun Yerli, Demet Uyar, Onur Tataroğlu, Altan Özeskici, Yıldız Özbey... Daha sonra sayımız hızla arttı. (Meftun YERLİ)

•Derneğin amacı ve hedefi nedir?

Fotoğraf sanatına ve sanatçısına saygınlık kazandırmak, sanat, eğitim ve kültürel bakımdan

Nazife Çiçek, ÇOFSAD yöneticileriyle...

gaz, Eskişehir, Çanakkale, Bursa, Yedigöller, Bolu Kartalkaya, İstanbul, Trabzon, Rize, Çorum'un ilçeleri Osmancık, İskilip, Oğuzlar'ı sayabiliriz. (Mustafa Şahinkaya)

•Çofsad olarak yaptığınız kültürel etkinlikler nelerdir?

Piri Baba Çamlığı, Çorum Belediyesi Kültür Salonu, AHL Park ve Başöğretmen İlkokulu'nda olmak üzere toplamda 6 karma sergi düzenledik. Çorum Mimar Sinan Anaokulu'nun düzenlemiş olduğu fotoğraf yarışmasında ÇOFSAD olarak jüri üyeliği yaptık.

Onur Bakbak ilkokulu için, "Geçmişten Gele-

yonuna katkıları nelerdir?

Yaptığımız etkinlikler, derneğimizin ve üyelerimizin sadece fotoğraf alanında değil sosyal sorumluluk alanında da bazı projelere imza atmasına, vizyonun ise geniş bir yelpazeye hizmet etmek olduğunu anlamamıza sebep oldu. Böylece yaptığımız iş bizler için daha bir anlamlı gelmeye başladı. Farklı mesleklerden üyelerin olması ve arkadaşlık bağlarının güçlüğü sayesinde gezi, sohbet, toplantılar,

fotoğraf çekimleri hepsi bir bütünlük halinde ilerledi. Bu sayede ürettiklerimizden oluşan sergiler ve çektiğimiz fotoğrafların bir şekilde kullanılması motivasyonumuzu canlı tuttu. Çektiğimiz fotoğrafları kullanarak "Hitler" konulu bir boyama kitabı hazırlanması hepimizi çok mutlu etmişti. Bu tür projelere her zaman destek vereceğimizi belirtmek isterim. (Meftun YERLİ)

•Dernek bünyesinde çeşitli eğitimler de veriyorsunuz?

Sanatta eğitim sürekli olmalıdır. Bu beklentimiz kurslarla desteklendi. Kurslarda fotoğraf çekim teknikleri, fotoğraf okumaları yanısıra dijital

Fotoğraf gezisi...

fotoğrafın ve tüm görsel sanatların kapsamlı bir biçimde işlenmesini, gelişmesini ve yaygınlaşmasını sağlamak. Bu çalışmalar yoluyla bireysel ve toplumsal niteliklerin gelişmesi için çaba göstermek, Çorum ve ilçelerini tanıtmaya çalışmak. Bu sebeplerle sergiler açmak, eğitim seminerleri vermek, söyleşiler düzenleyerek fotoğrafa ilgi duyan kişilere fotoğrafı sevdirmek ve onların katılımlarını sağlamak derneğimizin kuruluş amaçlarından bazılarıdır. Temel amaç ise fotoğrafa ilgi duyanlar arasında yakınlaşma ve dayanışma sağlamaktır. (Hakan NERGİSLİ)

•Fotoğraf çekimleri için geziler düzenlediğinizi biliyoruz...

İlk gezimizi yaptığımız yer olan Kapadokya'ya vardığımızda minibüsün çıkacağı yolu bilmediğimizden, balonlara ulaşabilmek için koca bir tepiyi koşarak çıkmıştık. Kapadokya'dan sonra 19 Mayıs Samsun Gezisi, Kayseri, Sinop, Ordu, Trabzon, Amasya, Safranbolu, Amasra, 30 Ağustos İhlara Vadisi Gezisi, Adana Portakal Çiçeği Festivali, Kastamonu, Çankırı, İl-

çeğe Gülümse" etkinliği ve "Kültür Sanatla Büyüyen Minikler" etkinliğinin fotoğraf çekimlerini yaptık.

Şu an İbalkent Anaokulu'nun "5 Değer Her Şeye Değer" projesinin fotoğraf çekimlerini yapmaktayız. Aynı zamanda bir otomobil firmasının fotoğraf çekimleri için çalışmalarımız devam ediyor. (Mustafa ŞAHİNKAYA)

•Bu etkinliklerin derneğin ve üyelerin viz-

ortamda fotoğraf işleme teknikleri ana konulardı. Yalnız kurslarda özellikle fotoğraf okumalarının üzerinde fazlaca durmamızın sebebi fotoğrafın estetik yönünü kavramak ve estetik bakış açısının gelişmesini sağlamaktı.

Kurslar devam ederken çektiğimiz fotoğrafları kapsayacak şekilde küçük yarışmalar düzenledik. Bu yarışmaları açtığımız sergiler ve ödül törenleriyle şenlendirdik. Yarışma yapmaktaki amaç genel anlamda objektif bir yarışmanın nasıl yapılması gerektiğini gözlemlemek; serginin amacı ise yapılan etkinliği insanlarla paylaşmaktı. Kursların verilmesinde Çorum Halk Eğitim Merkezi'nin katkılarını da unutmamak gerek. (Altan ÖZESKİCİ)

•Fotoğraf çekmekteki amaçlarınız nelerdir?

Gezmek, daha önce görmediğimiz yerlere gitmek, merak duygusu ile hayata olan bakış açısını her defasında yukarı çıkarmak için çekeriz fotoğrafı. Akıp giden hayattan aldığımız zevki artırmak ona daha fazla değer katmak için çekeriz. (Hakan NERGİSLİ)

Ata'nın huzurunda, Anıtkabir'de...

Güvercin ile Filin Aşkı

"Diego'ya aşık oldum, ama ailem bundan hiç hoşlanmadı. Çünkü Diego komünistti ve bizimkiler onu çok, çok, çok şişman bir Bru - eghel'e benzetiyorlardı. Bunun bir fille beyaz güvercinin evliliğini andırduğunu söylüyorlardı. Her şeye rağmen 21 Ağustos 1929'da evlendik... Diego'ya 'Kızımın hasta olduğunu ve yaşamı boyunca sağlık sorunları olacağı - nı unutmayın. Akıllıdır ama güzel değildir. Her şeye rağmen onunla evlenmek istiyorsanız, rıza gösteriyorum' diyen babam dışında düğüne kimse gelmedi."

Bu satırların sahibi Meksikalı

ünlü ressam Frida Kahlo. O'nun sıra dışı ve çalkantılı yaşam öyküsünü okuyunca, henüz 20 yaşındayken tanıştığı Diego'ya duyduğu tutkulu aşkını, ürettikleri pek çok resimle 20. yüzyılın çarpıcı simgelerinden biri olmalarını, sine-madan edebiyat dünyasına kadar pek çok alanda ilham kaynağı seçilmelerini ve hala günümüzde hayatlarının mercek altında incelenmesini daha iyi anlayabiliyor insan.

"Diego benim resimden başka hiçbir şey yapmamı istemezdi. Bu arzusu hoşuma gidi - yordu çünkü bana inandığının bir kanıtıydı" diyordu Frida. Diego'sunun biricik Frida'sı - dı o. Diego'su ise, onun başlangıcı, beni, an - nesi, babası, dostu, herşeyi...

"Senin çirkin olduğunu söyleyen annem - den nefret ettim. Sana benim gibi bakmayan herkesten. Senin güzelliğini görememelerini anlayamadım hiç"

Aşkın gözlerini kör ettiği, "Bir daha gel - seydim dünyaya yine seni severdim. Canlı canlı çürüyeceğimi bilerek" diyecek kadar tut-

kuyula bağlı olduğu Diego'suyla 25 yıl evli kalmış, onları ancak ölüm ayırmıştı. Son nefesini verir -

ken, ellerinden tutan yine Diego'ydu. Cenazesi yakılırken başı önünde eğik, cebinden çıkardığı not defterine, ağlayarak, alevler arasına giden Frida'sının son gör - rüntüsünü çizen Diego.

Acı nasıl şekillendirir insan yaşamını, bunun en canlı örnek - lerinden Frida. Acı ile örülüp ya - şamında hep ondan kurtulmak için çaba gösteren Frida'nın elin - de bu acıyı hafifletmenin tek bir yolu vardı; resim. Hayata yaptığı resimlerle ve Diego'yla tutunma -

ya çalışan, ama Diego'dan yediği darbelerle aslında içten içe güçlenen bir Frida var karşımızda. Savaşçı, marjinal, hayalperestlikle gerçekçiliği

Dr.Dt. Damla A. BİŞİRİCİ
drdamlabisirici@yahoo.com

Frida ve Diego...

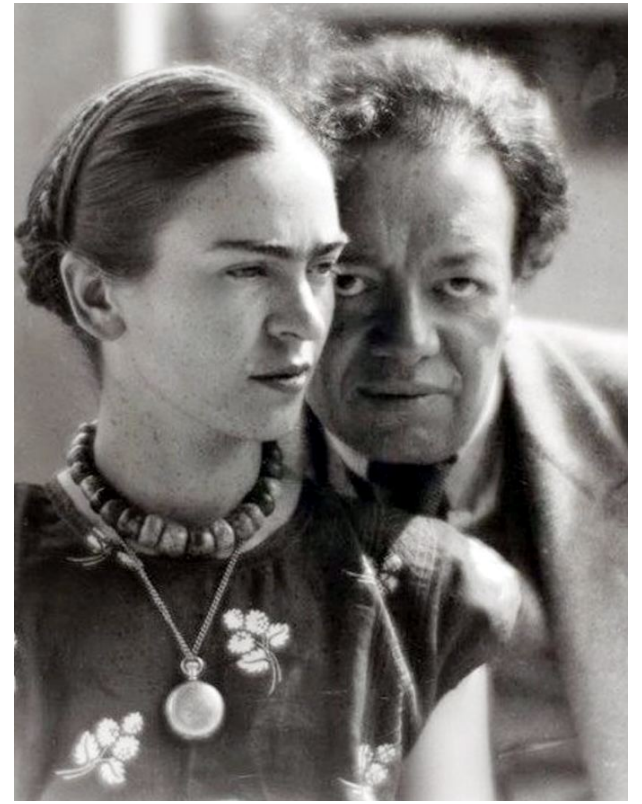
harmanlayan, çaresizlik ve umudu beraber yaşa - yan, fırtınalarda dinginliğini koruyan ama yeri geldiğinde gürleyen....

Öyle bir aşk ki onların yaşadığı "Hayatta başı - ma iki korkunç kaza geldi, birinde bana otobüs çarptı, diğerinde Diego" diyecek kadar kimi zaman can acıtan ama hep var olan. Belki de tüm aldat - malara karşı savunma kalkanı, dünyaya var ol - duğunun kanıtı onun aşka ve Diego'ya bağımlılı - ğı.

"Her defasında körkütük aşık olarak, sana döndüm. Ya da aslında senden hiç gitmemiştim"... Gidemedi Frida, her defasında geri döndü, kalbi - nin sahibine, karnında kelekler uçuşturan kurbağa Diego'suna döndü.

"Benim acı çeken bir yüreğim var Diego. Seni sevmeye başladığım o günden beri, acı çeken bir yüreğim var"... Acısı tüm iliklerine kadar sinen, acıyla yoğrulmuş, aşkını hep acıyla aynı potada eriterek yaşayan... O'nun aşktan anladığı bu muydu yoksa şartlara uyumu bu şekilde mi sağ - layarak çözüm bulmuştu?... Hayat dediğimiz, as - lında karşımızdakine göre şekil almıyor muydu çoğunlukla?

Meksika kültüründeki düalizm yani güneşle

ay arasındaki zıtlık Frida tarafından yaptığı portrelerde ve pek çok resminde Diego ile olankendi aşk hikâyesini anlatmak için metafor olarak kullanılır. Diego, Frida'nın güneşi, Frida ise ay tanrıçasıdır. Bir yandan güneşle ayın birleşememesindeki imkansız - lığı resmeder, bir yandan da güneşi olan Diego, hem yolunu aydınlatır, hem dünyası - na ışık olur. Sadece güneşi değil tüm evreni olur.

Diego ve Frida.... Fırtınalı geçen bir ha - yat, aşkla, ayrılıkla, hastalıkla, siyasi müca - delelerle, dostlukla, sanatla yoğrulmuş iki ya - şamdı onlarınki.

Geçirdiği kaza ile iyileşemez yaraları sa - dece bedeninde değil ruhunda da açılan, in - sanlarla iletişim için resimlerini aracı kulla - nan, tüm düşsel birikimini tuvale renklerle aktar - ranı, "Rüyaları ya da kâbusları asla resmetmedim. Resmettiklerim benim kendi gerçeklerimdi", "Re - sim hayatımı tamamladı" diyen "Kendimi hem ken - dim için yaşayabilecek denli güçlü ve iç zenginliği - ne sahip hissediyorum, hem de değil bir davranı - şın, en ufak bir düşüncenin bile paralayabileceği kadar dayanıksızım" sözleriyle iç dünyasındaki karmaşayı dile döken Frida.

Bir yandan bir güvercinin kırılma noktasındaki iç dünyasıyla, bir yandan da mücadeleyi hiç bırak - mayan güçlü bir kadın, aşka aşık, renklerle iç dünyasının karanlığına ışık yakan simge bir isim - di Frida.....

"Durmaksızın ötekileştirilen hayatında kaderi - ne razı olmayı değil, efsane olmayı seçen Frida, ölümünde yaşamı gibi başında çiçeklerle ve her za - manki güzelliğiyle karşılaşmıştır"

Güncesine yazdığı son sözleri şöyleydi: "Çıkış yolunun güzel olacağını ve asla geri dönmeyeceği - mi umarım"

Hoşça kal Frida....

ÖNERİ:

OKU : Aşk ve Acı (Yazar: Rauda Jamis, Everest Yayınları)

İZLE : Frida (2002 yapımı-Yönetmen Julie Taymor)

Müzikte Anadolu Ruhu; Anadolu Rock ve Çorum

Müzik tarihinin ilk rock'nroll şarkısını belirlemek mümkün olmasa da 1954 yılında Bill Haley ve Comet'ler tarafından seslendirilen RockAroundTheClock adlı çalışma bu bakımdan önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir. Müziğe hemen hemen Bill Haley ile aynı dönemde başlayan Chuck Berry, Elvis Presley ve Jerry Lee Lewis de rock'nroll'un öncüleri arasında sıralanırlar. Rock müziğinin tarihini anlatan kitaplar geleneksel olarak bu müzik türünün country ve blues türlerinin bir birleşimi şeklinde ortaya çıktığını dile getirirler. Rock'nroll'un kurucuları olarak görülen Chuck Berry ve Elvis Presley'in başlattıkları iki farklı akım da bu açıklamayı doğrular. Açıklanan durum 1950'lerin rock'nroll'u için geçerli olmakla birlikte gelecek dönemde yaşanan evrim bu müzik türünü bambaşka bir boyuta taşımıştır. Bu düşünceyi eksen alan alternatif bir görüşe göre rock müziğinin tarihi üç sacayağı üzerinde şekillenmiştir. Bu sacayaklarından ilki 1955 yılında Chuck Berry'nin bildiğimiz rock'nroll'u "icat etmesi" dir.

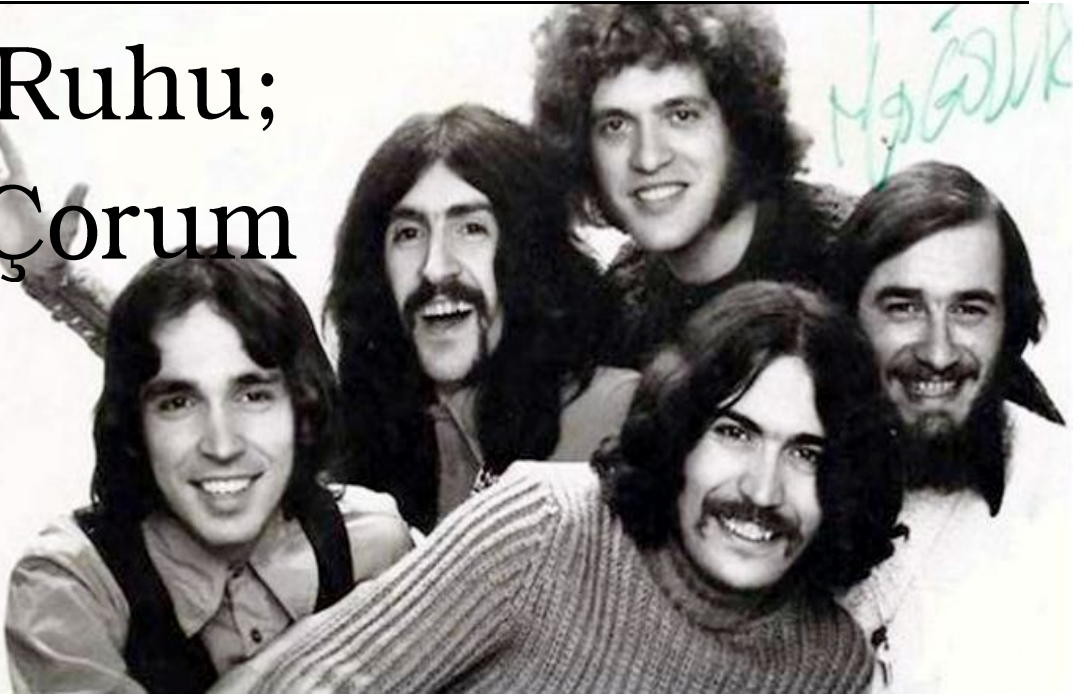
Bunu 1960'ların başında Bob Dylan, Frank Zappa, Doors ve Velvet Underground gibi isimlerin müzik alanında kitlesel bir devrimi başlatmaları izlemiştir. Bu gelişimin son sacayağı ise 1976 yılında punk-rock akımıyla şekillenen bir başka kitlesel devrimdir

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de müzisyenler kendilerini ait hissettikleri kültürün dizgesi içindeki yerel müzikleri, uluslararası alandaki popüler müzik ile birleştirme çabasına giriştiler. Türkiye'de ortaya çıkışından bir müddet sonra Anadolu Pop ismini alan tür, altmışların sonlarından itibaren, dönemin uluslararası popüler müziği ile Anadolu tınlarını birleştirmeyi amaç edinmiş bir popüler müzik akımıdır.

Türkiye'de özellikle 1960'lar ve 1970'lerde doğmuş ve bu yıllarda çok etkili olmuş bir müzik türüdür Anadolu Rock... İsminden anlaşılacağı üzere, bu tarz, Anadolu ezgilerinin damgasını vurduğu Türk Halk Müziği türü ile daha çok Batı ülkelerinde 1950'lerden başlayarak gelişen ve zaman içerisinde tüm dünyada popüler olan Rock'nRoll müziğinin sentezlenme-

İrfan Yiğit
İstanbul Üniversitesi
Doktora Öğrencisi
Çorum Belediyesi
Özel Kalem Müdürü

sine dayalı melez bir müzik akımıdır. Türkiye'de başta Barış Manço olmak üzere, Cem Karaca, Erkin Koray, Fikret Kızılok, Ersen ve Da-

daşlar, Kurtalan Ekspres ve Moğollar gibi birçok önemli sanatçı ve grup yaratan Anadolu Rock akımı Türk siyasal tarihinin bu en hareketli ve protest döneminde ortaya çıkan özel bir müzik türü olarak ciddi akademik çalışmalara da konu olabilmektedir.

İster elit kültüre isterse popüler kültüre ait olsun, bir müzik türünün çıkışında kabul gördüğü toplumdaki sosyokültürel dizgiler belirleyicidir. Hybrid bir tür olarak Anadolu Pop'un

ele alınmıştır.

Anadolu Rock, 1960'ların modernleşen, hızla sanayileşen ve şehirleşen Türkiye'sinde çoğu yurtdışında bulunmuş ve eğitim almış bir grup gencin başını çektiği ve ilk olarak halk müziği tınlarının rockenstrümanlarıyla icra edilmesiyle başlamış olan Türkiye'ye özgü bir müzik türüdür. Klasik halk türkülerinin elektro gitar ve diğer rock müzik enstrümanlarıyla yeniden yorumlanması şeklinde başlayan bu akım, halktan ve özellikle Türkiye genelinde gençlerden büyük ilgi görmeye başlayınca, Anadolu değerleri ve evrensel değerlerin sentezi şeklindeki mesajlar, farklı kılık-kıyafet ve imajlar ve kendi oluşturduğu sentez değerlerle önemli bir akım haline gelmiştir. Öyle ki, 1960'larda The Beatles gibi rock grupları tüm dünyayı kasıp kavururken, Türkiye'de de Barış Manço, Erkin Koray ve Cem Karaca gibi geleceğin büyük isimleri ilk plaklarını yayınlamaya başlamışlar ve toplumdan büyük ilgi görmüşlerdir.

Siyasi açıdan incelendiğinde, Anadolu Rock, modernleşme fikrinin alabildiğine güçlü olduğu bu yıllarda, Türk insanında yeniden Anadolu'ya dönüş ve ülkesini kalkındırma hislerini ve düşüncelerini doğurmuş ve hem sağ, hem de sol ideolojide yurtsever eğilimleri güçlendirmiştir. Bu sayede, yerli sanatının gelişmesi, milli kalkınma ve

siyasal eşitlik gibi değerler o yıllarda hem sağ, hem de sol siyasi partilerde etkili olmuştur. Zira bu yıllarda, Türkiye'deki toplumsal dönüşüme paralel olarak Türk popüler müziği de büyük bir değişime girmeye başlamıştır ve artık halk, sanatçılardan da özgün ve yeni şeyler duymak istemektedir. İşte bu ortamda, Anadolu Rock, 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında Arabesk müzik patlayana kadar Türkiye'nin en etkili müzik türü olmayı başarmıştır.

Barış Manço'nun 1974 yılında Çorum'da verdiği bir konserde hayranları gençler ile (Barış Manço'nun sağındaki Ressam Şahika Çağlar) (Fotograf: Şahika Çağlar)

çıkışında yaslandığı yerel kimlik ise, diğer birçok ülke örneğine göre çok yakın tarihte ve devlet eliyle oluşturulmuş bir yapıdır. Bu yapıyla Anadolu Pop türü, Türkiye'deki Cumhuriyet sonrası kültürel hayatın, Batı ile nasıl ilişkiye girdiği konusunda da bir anahtar rolü taşımaktadır. Bu sebeptendir ki, uluslaşma ve batılılaşma kollarını barındıran Türkiye'deki kültürel modernleşme projesi, Anadolu Pop'u oluşturan ortamın önemli bir bileşeni olarak

Anadolu Rock müziğinin bir diğer önemli boyutu ise, gelenekleri yok etmeden modernleşmeyi savunan bir çizgide olması ve Anadolu'ya referans yaparken bağınazlığı değil, modernite ile sentezi savunmasıdır. Bu durum, şarkı sözlerinde ve sanatçıların imajlarında net olarak görülebilir. Bunun o yıllarda siyasetteki izdüşümünü ise rahmetli Bülent Ecevit gerçekleştirmiştir. Anadolu Rock türünü geliştiren müzisyenler, birçoğu yurtdışında eğitim almış ve müzik konusunda gerçekten bilgili ve birkaç dil bilen kültürlü kişilerdir. Bu nedenle,

yaptıkları sanat ve oluşturdukları çizgi, ciddi bir çalışmanın sonucudur ve alelade veya rastlantısal bir başarı değildir. Anadolu Rock türünün gelişmesinde, buldukları Anadolu şehirlerinden çıkarak yurtdışında Batılı modern ülkelere giden ve daha sonradan buradaki değerlerle kendi milli değerlerini sentezlemeyi başaran öncü sanatçıların büyük rolü olmuştur. Bu isimler arasında belki de en unutulmaz ve başarılı olanları ise, hiç kuşkusuz, ölümsüz sanatçılar 5 efsane isimdir.

ANADOLU ROCK MÜZİĞİN UNUTULMAZ 5 EFSANE İSMİ

60-70-80'li yıllarda, 68 kuşağı müzisyenleri dünyada boy gösterirken; bu akımdan Türk müzisyenler de etkilenmişti. Moğollar, 3 Hürel, Barış Manço, Erkin Koray gibi birçok önemli isim bu dönemlerde önemli eserler üretti. Bu dönemlerde sanatçılar, ilk 45'liklerini çıkarmaya başladılar. Onların şimdi hala hatırlanabiliyor olmalarının sebebi ise yurt dışını çok iyi takip etmeleri ve Türk müziğinin köklü geçmişine batı müziğini eklemeleriydi. Bu sentez kulağa güzel gelen ve köklü müziklerin doğuşunu hazırladı. Onlar çok başarılı gözlemci ve iyi müzisyenlerdi. Bu yetenekleri sadece Anadolu Rock ile kalmayıp, Anadolu Pop, Arabesk Rock gibi türlerin doğuşunu sağladı. İşte Anadolu Rock müziğinin unutulmaz ve efsane isimleri.

BİR ANADOLU ROCK EFSANESİ: BARIŞ MANÇO

1943-1999 yılları arasında yaşayan Barış Manço, Anadolu Rock müzik türünün kurucularından ve efsanelerinden birisidir. Galatasaray Lisesi ve Şişli Terakki Lisesi gibi okulların ardından Belçika Kraliyet Akademisi'nde eğitim gören Manço, birçok dil bilen ve birçok farklı

1974 yılı sol baştan Plakçı Mete Ötgür, Cem Karaca'nın eşi Feride Karaca, Çorum Sporlu Kız Mehmet lakaplı Futbolcu, oturan Çorum Belediyesi eski Temizlik İşleri Amiri Cesur Terzi

tiyle, Manço'da daima bir star kumaşı ve özgünlük vardır. 1974 yılında Anadolu Rock'ın en meşhurlarından Barış Manço Çorum'da sevenlerine bir konser vermiştir. Bu konserde Barış Manço ile fotoğraf çeken Ressam Şahika Çağlar aşağıdaki fotoğrafı bizlerle paylaştı.

Şarkılarına Anadolu halkının yaşantısına dair birçok unsuru, hatta köydeki eşekleri bile (Arkadaşım Eşek) konu edebilen Manço, konu seçimi ve sözler anlamında da modern değerlerle Anadolu'nun milli ve manevi değerlerini sentezlemeye gayret etmiştir. 1970'lerde büyük bir star olan ve ölene kadar da star kalan Manço, Anadolu Rock müziğinin en popüler ve makbul ismi olmuştur.

ERKİN KORAY

Anadolu Rock ve Arabesk Rock türlerine önemli katkılarda bulunan Erkin Koray, yaptığı doğu ve batı sentezleri ile sadece Türkiye'nin değil dünyanın her tarafında ilgi odağı oldu. Şu anda bile dünyanın birçok yerinde Erkin Koray dinlenmeye devam ediyor. Müziğe olan katkısı sadece şarkıları ile de olmadı; elektro bağlamayı icat ederek, dünya müziğine katkıda bulundu.

dilde şarkı seslendirebilen entelektüel bir isimdir. Barış Manço, şarkıları, imajı ve kişiliğiyle Anadolu Rock türünün en sivrilmemiş ismi ve bugün de şarkıları severek dinlenen gerçek bir Türk müzik efsanesidir. Manço'nun imajı birçok açıdan dikkat çekicidir; zira kendisi, Rock müziğin ve protest (muhalif) kültürün bir göstergesi olarak okunabilecek uzun saçlarının yanında, gür bıyıklarıyla Anadolu insanı ve Türk erkeğinin pederşahi (ataerkil) özelliklerini de temsil eder niteliktedir. Bunun dışında, çok sayıdaki yüzükleri ve her jest ve hareke-

1974 yılı sol baştan Çorum Sporlu Kız Mehmet lakaplı Futbolcu, Plakçı Mete Ötgür, Cem Karaca'nın eşi Feride Karaca, Sanatçı Yasemin Kumral ve oturan Çorum Belediyesi eski Temizlik İşleri Amiri Cesur Terzi

MOĞOLLAR

Moğollar, 1967 yılında İstanbul'da kurulmuş Türk rock müziği grubu. Murat Ses ve Aziz Azmet tarafından kurulan grup 1960'lı ve 1970'li yıllarda çıkardıkları albümlerle büyük başarı sağladılar ve Anadolu rock müziğinin gelişmesinde önemli bir yer edindiler. 1967'de 5 genç müzisyen çalıştıkları gruplarda yaptıkları müziğin kendi yapmak istedikleri müzik olmadığını düşünmekteydiler beraber bir grup oluşturmaya karar verirler ve Moğollar ismi ile çalışmaya başlarlar.

İlk 45'likleri EasternLove/Artık Çok Geç 1968 yılının Şubat ayında çıkar. Bu plağın hemen ardından Mektup/Lazy John adlı şarkıyı yapan grup, Haziran ayında Altın Mikrofon yarışmasına katılırlar ve İlgazadlı şarkı ile üçüncü olurlar. Bu başarı ve ardından çıkan 45'lik Moğollar adının daha çok insan tarafından duyulmasını sağlar. Konserler verirler. 1968 yılında tam dört tane 45'lik yayınlayan grup, 1969 yılında neredeyse tüm Türkiye'yi kapsayan büyük bir turneyle geçirir. 1970 yılında Dağ ve Çocuk/İmece adlı şarkılarını yayımlarlar. 1970 yılının ağustos sonunda grup Paris'e gider ve Paris'te, CBS firması ile üç yıllık bir anlaşma imzalar ve bir 45'lik olan Behindthedark/Hitchin adlı şarkıyı yaparlar, ayrıca "Guildinternationaldudisque" isimli bir plak şirketine bir albüm yaparlar. Bu albüm 1971 yılında "Academie Charles Cros" büyük plak ödülünü alır. Bu arada Paris'te o tarihlerde Belçika'da yaşamakta olan Barış Manço ile karşılaşır ve onunla çalışmaya başlarlar. Bir süre sonra Cahit Berkay Fransa'ya gider, orada Engin Yörükoğlu ile buluşur, yanlarına katılan çeşitli müzisyenlerle Moğollar adı altında iki albüm ve bir 45'lik yaparlar.

1974 sonu ile 1976 yılları arasında Cahit Berkay ve Engin Yörükoğlu'nun sürdürdüğü Moğollar 1976'da çalışmalarına son verir, bu dönemden kalan en önemli albüm, Fransa'da RCA Records firmasından çıkan Hitit Sun Türkiye'deki adı Düm-Tek olan albümde Cahit Berkay'ın enstrümantal besteleri Anadolu Pop'tan Jazz-rock'a doğru yönelmeyi işaretlemektedir. 1976'dan sonra yalnızca bireysel çalışmalarını sürdürür. Cahit Berkay, film müzikleri yapar aradaki yıllarda ve grup 1976 yılında dağılır.

1992 yılında grup bir televizyon programında dinlediği Moğollar'dan etkilenen Leman dergisi çizerlerinden Kaan Ertem, "Moğollar tekrar bir araya gelsin" çağrısıyla bir imza kampanyası açar ve bu kampanya dâhilinde 4000'den fazla imza toplanır. Cahit Berkay, Taner Öngür ve Engin Yörükoğlu arada bir bir araya gelip bu konuyu görüşürler, yeniden grubu kurmak konusunda tereddütleri vardır, ancak kampanyaya gelen mektuplar onlara cesaret verir. Yanlarına genç bir müzisyen olan Serhat Ersöz'ü de alarak, 31 Mayıs 1993'te İstanbul Cemal Reşit Rey konser salonunda verdikleri muhteşem bir konserle geri dönerler. Ardından Moğollar '94 adını verdikleri albümüyle tekrar müzik yapmaya başlarlar.

Anadolu Rock'ın önemli temsilcilerinden Moğollar, bu tür için çok önemli eserler bıraktı. 'Bir Şey Yapmalı' ve 'Ağrı Dağı Efsanesi' gibi ikonlaşmış ve bugün hala dinlenen bu parçalar, grubun önemli eserleri arasında yer almaktadır. Moğollar en son Çorum'daki konserlerini 2009 yılında vermişlerdir.

3 HÜREL

3 Hür-El, Onur (1948), Haldun (1949) ve Feridun Hürel (1951) kardeşler tarafından 1970 yılında Trabzon'da kurulan Anadolu rock grubu. İlk isimleri Yankılar'dır. Ancak Yankılar isminin daha önce başka bir grup tarafından kullanıldığını öğrenince isimlerini İstanbul Dörtlüsü olarak değiştirirler. 70'lerin ve Anadolu Rock müziğinin önemli gruplarından 3 hürel, kültleşmiş onlarca parçaya imza attı. "Bir sevmek, bin defa ölmekmiş" bunlardan birisiydi. Müziklerindeki kalite, insanların beğenisini ve saygısını topladı. Daha sonra sırayla Trio İstanbul, Oğuzlar, Alizeler ve Biraderler isimlerini kullanırlar. Müzikle tanışmaları babalarının sınıf geçme hediyesi olarak eve getirdiği akordiyon sayesinde olur. İlk kez 27 Kasım 1965'te Fatih'de Kamer Düğün Salonu'nda sahne alırlar. Çaldıkları ilk şarkı TheYoungOnes'dır. 1966 yılında bir arkadaşları ile birlikte İstanbul Dörtlüsü'nü kurarlar. 1967 yılında Oğuzlar isimli gruplarını kurar ve Zeki Müren'in Benim olsan sana verirdim ben canımı parçasını twist formda yorumlayarak Hürriyet Gazetesi'nin düzenlediği Altın Mikrofon Yarışması'na katılırlar. 1967 yılı sonlarında uzun süre kullanacakları Biraderler isimini alırlar. Bu isimle daha ciddi mekanlarda konserler vermeye başlarlar. Ancak isimlerinin duyulmasını sağlayan asıl önemli şey zamanın popüler müzik dergisi olan Diskotek'e verdikleri röportajdır. Bu röportaj konserlerinde sadece kendi bestelerini çalan, sahneye hippie kostümleri çı-

Cem Karaca Çorum'da 1970'li yıllarda hayranlarıyla birlikte... Beyaz elbiseli Çorumsporlu Kız Mehmet (Tiregöl) ve yanında Cem Karaca...

kan grubun tanınmasında önemli bir rol oynar. Saçları da okulda kendilerine sorun çıkarmak kadar uzundur artık. Feridun kardeş Vefa Lisesi'nden okulu bitirmesine birkaç ay kalmışken atılır. Lise tahsilini Pertevniyal Lisesi'nde tamamlar. Diskotek dergisinin düzenlediği yarışmada ikinci olurlar. 1968'de artık tüm kardeşler lise tahsillerini tamamlamıştır. 70'li yılların başında Feridun Hürel Selçuk Alağöz Orkestrası'nda çalmaya başlar. Selçuk Ala-

ğöz'le Türkiye'nin birçok yerinde konserlere katılma fırsatı bulur. Diğer kardeşler Biraderler'le bir Anadolu turnesine katılır ve bu çalışmalarla kazandıkları paralarla yeni enstrümanlar alma fırsatı bulurlar. Daha sonra Onur ve Haldun kardeşler de Selçuk Alağöz Orkestrasına katılacak ve bir 6 ay da beraber çalışacaklardır. Kendi ayakları üzerinde durmak ve kendi özgün müziklerini yaratmak için 20 Temmuz 1970'de kendi tabirleri ile Kabataş Vapur İşkelesi'nde enstrümanlarla dolu bir minibüste 3 Hürel grubunu kurarlar. Fakir bir ailenin mensubu olan Hürel kardeşler için en büyük engel yeni enstrümanlara sahip

olamamaktır. Bu yıllarda daha sonra grubun sembollerinden biri olacak olan babası ile beraber yaptıkları çift saplı saz-gitar diye adlandırdıkları ve günümüze kadar taşıdıkları enstrümanları sahneye çıkar. İlk 45'likleri Ve Ölüm/Şeytan Bunun Neresinde olur. Yeni plaklarla birlikte ünleri hızla yayılır. Dergi listelerinin üst sıralarında dolaşmaya başlarlar. Daha sonraki yıllarda Diskotek etiketi taşıyan birçok 45'lik yaparlar. 1973 yılında yaptıkları ilk uzunçalarını ile Türk Popu dergisinin verdiği Altın Plak ödülünü alırlar.

CEM KARACA

Anadolu Rock'ın en önemli isimlerinden Cem Karaca. Dervişan, Moğollar, Apaşlar gibi birçok grup ile çaldı, Anadolu Rock'a önemli katkılarda bulundu. Rock müziği Türkçe sözler ile önemli bir şekilde işledi. Onun en önemli özelliklerinden bir tanesi, şarkılarında toplumsal konulara yer vermesiydi. Bu yüzden gönüllere sıkça dokundu. Siyasi olarak birçok sıkıntı yaşayan Cem Karaca 1974 yılında Çorum'da Özgür Sinemasında bir konser verdi. Bu konser sırasında bir saldırıya uğrayacağı söylentileri üzerine Çorumlu gençler korumalarını yapmışlar, daha sonrasında Cem Karaca'ya Karadeniz lokantasında bir yemek verilmiştir.

Kaynakça:

Ozan Örmeci, "Anadolu Rock Müziği ve Barış Manço Efsanesi" Kaynak: <http://politikaakademisi.org/2016/10/05/anadolu-rock-muzigi-ve-baris-manco-efsanesi/> Erişim Tarihi: 29.01.2018

Tayfun Bilgin, "Moğollar Grubu Örneğinde Anadolu Pop ve Türkiye'de Kültürel Modernleşme", Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2008

Mehmet Atilla Güler, "1970'li Yıllarda Türkiye İşçi Sınıfını Cem Karaca Şarkıları ile Okumak", Çalışma ve Toplum Dergisi, 2016/2

Karayaka, Kenan "Anadolu Rock Müziğinin Oluşum ve Gelişim Sürecinin Değerlendirilmesi", T.C. Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi 2014

Filiz Ali, Müzik ve Müziğimizin Sorunları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2017

Cesur Terzi – Çorum Belediyesi Eski Temizlik İşleri Amiri

ÂŞIK HAYDAR KILIÇ (OZAN GARİP)

Şiir; en ince, en duygulu, en eski yazın türüdür. Şiirin tarihi Sümerlere kadar uzanır. Bilinen en eski şiir örneği ise Gılgamış Destanı'dır. Çok eski çağlardan bu yana varlığını sürdüren şiir, aşk oldukça da varlığını koruyacaktır.

Şiir, ozanların sözcüklere gerçek anlamları dışında, değişik anlamlar yükleyerek, dil içinde özel bir dil yaratarak oluşturdukları; imgelerden, söz sanatlarından, uyumdan yararlanarak ortaya koydukları, okurda estetik duygular uyandıran yazın ürünüdür. Gücünü de ozanın dili kullanmadaki ustalığından alır.

Bir şairin karşılaştığı en güç sorulardan biri şiirin tanımıdır. Çünkü şiir yaşamın bütününe kapsar. Her şair şiir için değişik bir tanım yapabilir. Şiirin en güzel tanımını Antik Çağ'da Platon yapmıştır. Platon şiire, "kanatlı söz" ya da "büyülü söz" demiştir.

Şiirin, insanın duygularını ve düşüncelerini anlatmada kullandığı en kısa, en kestirme ve en vurgulu yöntem olduğuna inanandanım.

Âşık Haydar Kılıç da içindeki sevi, özlem, ayrılık, sitem gibi duygularını, siyasal-toplumsal konulardaki eleştirel düşüncelerini bir ozan sorumluluğu içerisinde bizlere ulaştırırken en kestirme yol olan şiiri seçmiştir.

Baharın tüm hayata göz kırptığı günlerde Âşık Haydar Kılıç, yıllardır emek ve göz nuru dökerek duygularıyla can verdiği şiirlerini topladığı ilk kitabını okurlarıyla buluşturmayı başarmıştır. Kendisini yürekten kutluyorum.

Araştırmacı yazar Can Yoksul, "Bir Koltukta Dört Karpuz ve Haydar Kılıç" başlığı altında kitaba yazdığı sunuş yazısında, Âşık Haydar'ın yetiştiği "Öteyüz" denilen yöreyi altı alt başlık altında toplamıştır. Yazıda yörenin tanıtımı, tarihi, kültürü, bölge insanının yaşamı ve üretime olan katkısı usta bir dille okurlara sunulmaktadır.

Kitabı yayıma hazırlayan araştırmacı yazar, ozan İbrahim Gösterir de aynı yörenin bir insanı olarak tanıdığı ozanı anlattığı yazıya "Tanıdığım Âşık Haydar Kılıç" başlığını vererek, hem Öteyüz denilen bu yöreye hem de tanıdık gözle Âşık Haydar'ın yaşamına ilişkin birçok bilinmezi bilinir hale getirmektedir.

Ankara'da Kültür Ajans Yayınları tarafından basılan kitap 176 sayfadır. İçerisinde 145 şiir bulunmaktadır. Şiirlerin tamamı hece ölçüsüyle, geleneksel âşık edebiyatı tarzında yazılmıştır.

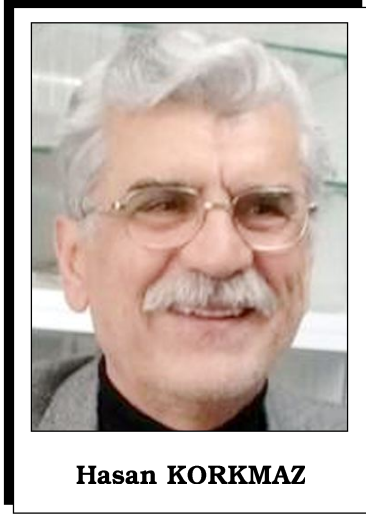
Kitabın ön ve arka kapağında aynı renkler kullanılarak bir bütünlük sağlanmıştır. Ön kapakta Âşık Haydar Kılıç'ın yakından çekilmiş gülümseyen bir fotoğrafı, arka kapakta ise kitaptaki birinci şiirin son dördlüğü bulunmaktadır.

**Acı çeke çeke rengin soldurmuş
Haydar'ı âleme yaşlı bildirmiş
Ardı sıra gezenleri öldürmüş
Nasıl methedeyim ben o güzeli**

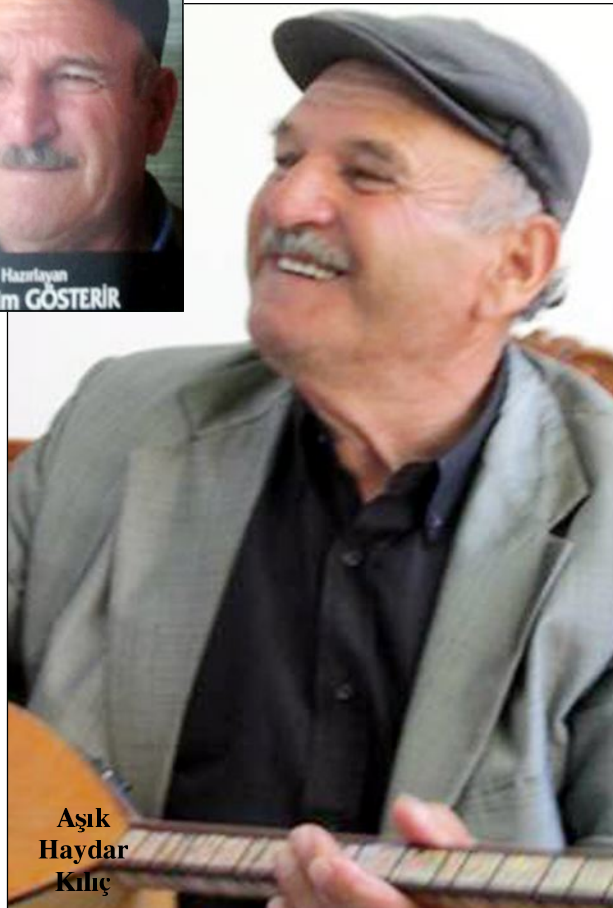
Âşığımız, 4. sayfadaki özgeçmişine göre 1947 yılında Çorum'un merkez ilçesine bağlı Eskiköy'ün Kışlacık Mahallesi'nde doğmuştur. Öğrenim görmemiş, okumayı yazmayı sonradan gece kursuna giderek öğrenmiştir. Türkü söyleyip şiir yazmaya da bu dönemde başlamıştır.

Köy odalarında usta ozanların yanında yetişmiştir. 1966 yılında evlenmiş; üç kız, bir erkek çocuk babası olmuştur. Uzunca bir süre köyünde çiftçilikle uğraşmış, 2000 yılında kente taşınmıştır. Ancak köyü ile bağını hiç koparmamıştır.

Âşık Haydar'ın kitabında zengin bir konu çeşitliliği görülür. Başta Ali aşkı, Ehl-i Beyt sevgisi, Hacı Bektaş Veli'ye bağlılık üzere aşk, sevdâ, özlem, ayrılık, gurbet ve sevgiliye sitem onun şiirlerinin başlıca konularını oluşturmaktadır. İşte ozanın duygu dağarcığından birkaç örnek:

Hasan KORKMAZ

Âşık
Haydar
Kılıç

**Bir başkadır süze süze bakışın
Güzeller içinde birsin Emine'm
Ak gerdanda benek beneknaçışın
İyi ki dünyada varsın Emine'm**

**Hangi çiçeklerden aldın rengini
Yıllardır dinmiyor yürek yangını
Âşık Haydar bulamadı dengini
Kaderine boyun bursun Emime'm**

*

**Gördüğüm düşleri yazayım dedim
Kalem ayrı düştü dil ayrı düştü
Çıkıp şu âlemi gezeyim dedim
Ayak ayrı düştü yol ayrı düştü**

**Gönül düştü bir ahunun peşine
Ocak kurdu yüreğimin başına
Öyle bir yandım ki aşk ateşine
Közüm ayrı düştü kül ayrı düştü**

**Bir Ozan Garip'im yüzüm gülmedi
Şu gönlüm umduğu yeri bulmadı
Yâre haber salam dedim olmadı
Mektup ayrı düşü pul ayrı düştü**

Âşık Haydar Kılıç, şiirlerinde çoğunlukla 11'li hece ölçüsünü kullanmaktadır. Bunun yanı sıra aşağıdaki örnekte olduğu gibi 8'li hece ölçüsünü kullandığı yirminin üzerinde şiiri bulunmaktadır.

**Şu susuz kıraç tarlayı
Belle Ali Dayı belle
Talaşaya koydun Köyü
Zolla Ali Dayı zolla**

**Tohum saçıp çorak yere
Beklersin ki Allah vere
Az düşünüp bir cüvere
Telle Ali Dayı telle**

**Giydin yamalı urbanı
Belle çalanı çırpını
Babadan kalma tırpanı
Salla Ali Dayı salla**

**Haydar der ki bil kârını
Ele kaptırma varını
Uyan artık çıkarını
Kolla Ali Dayı kolla**

2017 baharının coşkusu ve sıcaklığıyla gelen bu şiir kitabını ben severek, beğenerek okudum. İçim ısındı. Âşık Haydar Kılıç'ın bu şiir kitabını okuyan herkesin seveceğini, beğeneceğini umuyorum.

Âşık Haydar Kılıç'ı ve kitaba emeği geçenleri kutluyorum.

Tüm şiir severlere nice şiirli günler diliyorum.

BİR AŞK SAYFASI

Sabah yedi gibi hızlı tren ile Paris Gare de Lyon'a ulaştım. Daha önce Paris'e bir defa daha gelmiştim. Tabii altı yıl önce falan.

Son mektubumda bu tarihte saat sekizde Gare de Lyon'da olacağımı yazmıştım. Onu beklemeye başladım. İçimde resmen kuşlar uçuyordu. Onu, bu zamana kadar Florentino Ariza'nın, Fermina Daza'yı tutkuyla beklediği gibi beklemiştim. Onunla mektuplaşmaya başlayalı uzun bir zaman olmuştu ama bir türlü yüz yüze buluşamamıştık. Birbirimizi sadece gönderdiğimiz resimlerden tanıyorduk.

Heyecandan olsa gerek ellerim, ayaklarım titremeye başladı. Yoksa yine bir titreme nöbeti mi geçiriyordum? Bu gün olmazdı, olmamalıydı. Heyecandandır, heyecandan diye kendimi teselli etmeye başladım. Ney-

se bir müddet sonra titremem durdu. Bu seferde kalbim yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı. Kalbimin ritimleri resmen ağzımdan çıkıyordu, ama ilaçlarımı aldığım için bunu yine onu görme ihtimalinin heyecanına bağladım.

Zaman taş kesilmiş, bir türlü geçmek bilmiyordu. Saat bir türlü sekiz olmuyordu. Yaşadığım şehirde olduğum için ruhum bedenimden çıkacakmış gibiydi. Ölecekmişim gibi... Tolstoy gibi ölümüm bir tren istasyonunda olacakmış gibi... "Yok, canım" dedim kendi kendime " Böyle kuruntuları nereden uyduruyorsun?" Ben buraya mutlu olmaya, sevdiğime kavuşmaya geldim. Kafamdaki deli sorulara, deli cümlelere ip atlatıyordum. O ipten benim de atlamamı istiyormuş gibi bir hali vardı.

Küçükken yetimhane bahçesinde kız arkadaşlarla çok ip atlamışlığım vardı. Şimdi hepsi de büyüyüp, anne olmuştur. Kendi anneleri gibi de yavrularını yetimhaneye bırakıp gitmemişlerdir. İnsan kendi yaşadıklarını yavrusuna yaşatmak istemez. Ben öyle düşünüyorum. Hepimiz yetimhanenin pis kokulu yalnızlığında büyümüştük. Bazı çocuklar evlat edinilip kendilerine birer yuva bulmuştu, ama bizi evlat edinen olmamıştı. Evlat edilenler mutlu yuvalarında sıcak çorbalı sevgilerle büyümüşlerdi. Bir çocuğun terk edilmesi ne kadar kötü bir mutsuzluktu. Eğer ki bir gün çocuklarımız olursa, bunu onlara yapmayacağım diye kendi kendime ta o zamanlar söz vermiştim. Orada yaşamamın ne kadar ağır geldiğini biliyordum. O ağırlık minik omuzlara zor geliyordu.

Yani bana çok zor gelmişti. Bazılarının anneleri, babaları ziyaretlerine gelirlerdi. Benim gibi bebek haliyle terk edilen çocukların hiç annesi, babası yoktu. Annesi, babası gelen çocukların sarılışlarını yaşlı gözlerle izlerdik. Birden katılmış yüreğimden bir gözyaşımın, gözlerime dolduğunu hissettim. Orada yaşadığım anları hep unutmak istemişim. Bazen unutmak istesen de unutulmayan anılar varmış.

Anılardan beni bir ayak sesi ayırdı. O geliyor sandım, irkil-dim. Bu ağlamaklı halimle karşılaşmak istemiyordum onu. Benim yağmurlu değil, güneşli günlerimdi. Beklemekten sıkılıp, çantamdan kitabımı çıkartıp okumaya başladım. Herakleitos diyordu ki: "İnsan neyi aradığını bilmezse aradığı şeyle karşılaştığında onun aradığı şey olduğunu dahi bilemez." Ben neyi aradığımı bilmiyordum ama onun cümleleriyle karşılaştığımda senelerce onu aradığımı anladım.

Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Saate baktım 7.40'dı,ama sanki saatlerce burada oturuyormuşum gibi hissettim. Onu uzaktan kırmızı uzun saçlarından tanıdım. Bana yazdığı mektuplardan âşık olduğum kadındı... Bana o kadar yaklaştığını fark ettiğimde, heyecandan kalbim duracak sandım. O an sakın, mutlu ve dünyanın sorunlarından uzak bir şekilde yaşanacak olan gözlerini gördüm. Sonra elini uzatıp "merhaba" dedi. Elin elimde ne kadar süre kaldı, hatırlamıyorum ama birden elini elimden öyle bir bakışta çekti ki; gönlüm sanki sefil darbelerle çizilmiş bir tablo gibi kalakaldı. Onun elini ellerimden kaçırması beni kahretti. Böyle ahmakça bir aşâğılık duygusunun acısını ömrümde hiç böylesine bir zavallılık hissetmedim. Gerçekte

kadınları tanıdığım kadarıyla bu gibi bozgunlar karşısında hissettikleri zafer kısa sürerdi. Nitekim de yüz kasları gevşedi, karşımda ilk cümlelerinden kalbimi kazanmış ganzeli kadın duruyordu.

"Sabah dinginliğine, güneşin doğuşuna, Paris'in asıl enerjisine bir kaç yaşlı Fransız ile birlikte tanık olmak için ilk durak her zaman meydan ve meydanın benim için vazgeçilmez Cafe Bonaparte"dedi.

İlk defa gözlerimin içine bakarak "Güvercinlerle birlikte içilen kahvenin yanında çikolatalı kruvasan isteyelim mi?" diye mırıldandı.

"Burası St. Germain, öylesine bir semt değil. Tutkunun peşinden gidilesi, sokaklarına karışmak değil, kaybolmak, kayboldukça kendimi bulduğum, buldukça yeniden kaybolmak istediğim... Sokakların o dilsizliğine konuşkan cümlelerle seslenmek istediğim, seslendikçe kendimi bulduğum yer" dedi.

Sokak ressamaları ellerinde tual ve boylarıyla Seine Nehri kıyılarına gidiyorlardı. Onlardan bir tanesini durdurup "resmimizi çizer misiniz" dedim. Fransızların nazik insanlar olduklarını biliyordum. Hemen tualini, boylarını ve fırçalarını bir düzene koyup, resmimizi çizmek için hazırlanmaya başladı. Bu sırada kruvasanımız da geldi. Kruvasanımı heyecandan yiyemiyordum, onun güzel duru yüzünü, ben de beynime çizgi çizgi resmediyordum. Gözleri deniz grisinin üzerine düşen yaprak rengindeydi. Bu gördüğüm resmin en vazgeçilmez olan gözleriydi.

Ona dokunabileceğim kadar yakınımda oluşu ellerimi, ayaklarımı, en önemlisi de içimi düğüm düğüm yapıyordu. Tatlısını yiyor bir yandan da etrafı izliyor gibi görünse de bana baktığını hissediyordum. Tatlısını yerken, farkında olmadan çikolatası dudağının kenarına bulaştı. Dudağının kenarına bulaşan çikolatayı dudaklarımla almayı hayal ettim. İçimde volkanlar patladı.

Patlayan o volkanları kor haline getirmeye çalışırken kan ter içinde kaldım. Gözleriyle gülümseyerek tatlısını yediğine şahitlik etmek inanılmaz bir resim karesiydi. Bu kareyi görmek için uzun zaman beklemiştim.

Tesadüfen ayağım masanın altında onun ayağına dokunduğunda, masanın üstünde bir şeye uzanırken parmağım eline değdiğinde öyle heyecanlandım ki, sanki ölümden kaçarcasına kendimi geri çekiverdim. Sanki ona biraz daha dokunsam ölecekmişim, dokunmasam da ölecekmişim gibi geldi. Önleyemediğim bir güç, beni sanki onun kollarına atmak istiyordu. Sessizce "Al şunu iyileştir" diyordu.

ELİF KAYMAZLI

"Al kollarına beni iyileştir " diyemiyordum.

Kuş gibiydi yüreği. Hafif dokunsam acıyacakmış gibiydi canı. Altı ay önce ölen annesinin acısı onu çok sarsmıştı. Sanki kuş yüreğinin dallarında duran sessizliği, bölüp bölüp okuduğu uzak kitap sayfalarına, kan kıvılcımlarını bırakıyordu. Oysa ben içinin çığırkan sesleriyle konuşsun istiyordum.

Gökyüzünün lambalarına bakıp, içinin titreşen sesini örtmeye çalışıyor, etrafında dönüp dolaşan seslere gri bir nokta koyuyor gibiydi. O gri noktaları avuçlarımla alıp, virgül veremiyordum. Gülerek "Benim hikâyeme en güzel nokta yakıştır" der gibi bakıyordu. O an çukurlaşan gamzelerine umutları tutturdum, varlığını oraya hapsedip, duymadığı, anlamadığı kelimelerle mırıldandım, bir yandan da duymasını istedim.

Kalın ve zor bir roman gibiydi gözleri, ama onun gözlerinde okuduğum bir sayfada anlamsız bir kelime olmaya bile razıydım. Hayatında, bana yazmadığı kötü bir şeylerin de olduğunun farkındaydım. Yazmadığı kelimelerin içindeki acıları görmek, yüreğinin işitilmeyen gürültülerini duymak ve en önemlisi sessiz çarpınan çığlıklarına dokunmak istiyordum.

Sonunda sessizliği yerle bir eden cümleler çıktı dudaklarından "İnsan kendini bir yere koyup, acılarını elleriyle alabilse" dedi. Ah be sevdiğim kızıl saçlı kadın!

Gözlerindeki uçurumlara bakarken "Mühürlenmiş Zaman"ın girişindeki cümle geldi aklıma... Hatırladığım kadarıyla, " Bir kez olsun aynı şeyleri hissetmeyi başarabilen iki insan birbirini hep anlayacaktır"... Bir cesaretle ellerini tutup "seni anlıyorum Azure " dedim.

Sessizliğini bozup konuşmaya devam etsin istiyordum. Birden "Kilisenin Pazar ayınlarına katılmak bana büyük bir mutluluk, huzur veriyor. Korodan yükselen ilahi ezgiler ruhumun açılmayan kapılarını açıyor ve sanki oradaki kiri pası siliyor. Son pazar ayında rahip kürsüden inmeden konuşmasını şu cümlelerle bitirdi: "Tanrı kendisini size bırakmıştır. Aşkıma sahip çıkın. Yüreğinizi ve ruhunuzu onun varlığıyla, bağışlayıcılığıyla doldurun."

"Onun için sana gel deme ihtiyacı hissettim " dedi.

Sonra nehre doğru yürümeye başladık. "Öfkeyle köpüren nehir bugün çarşaf gibi sakın, ipek gibi uzanan gökyüzünün altında tertemiz görünüyor değil mi?" dedi. Nehrin kenarına kadar gelip, karşı kıyıları izlemeye başladık. Yine suskunluğa gömüldü, ama ben bir kadının suskunluğunun ne demek olduğunu ve dağılık konuşmalarının ise

düşüncelerini nasıl gizleyebildiğini öğrenmiştim. Onda da aynen bunu gözlemledim. O güzel dolgun dudaklarından çıkan "s" sesi bile bana bir okşama gibi geliyordu. Gülümsemesi ise bir kırılma gibi neşeliydi. Gözlerim onun konuşmasının üzerinden kayarak büyük bir zevkle tenine dokunuyordu. Rüzgârın bana getirdiği saçları yumuşacıktı. Ben ise sanki dudaklarımın kıvrımlarında geziniyordum gibi nefeslerimi alamıyordum.

Beraber sanki unutulmuşluğumuzun durgun sularını izliyorduk

İlk yenilgim...

Son çarpınışımdı.

Yanıma sokulup koluma girdi. Yüreğinin bütün ağırlığıyla bana yaslandı. Duygularını bana geçirmek istiyormuş gibiydi. Onun kokusuyla dolu nefesler almak, nasıl muhteşem bir histi. İçimden onu yaratan tanrıya şükranlarımı sundum. Benim için dua etmek olağan şeyler değildi. Onun sevgisi bana tanrıyı sevmeyi öğretiyordu.

Sanki aramızda bir açıklama uçuşuyormuş gibiydi. Ruhlarımız ağzına kadar dolu kaynağımızdan fıskıracak ilk sözcükle patlayacakmışa benziyordu. Ona bakınca yüreğimi yerinde bulamıyordum. "Belki de" diyordu içimdeki ses "Senin sevdiğin gibi o da seni seviyordur." Ellerini tutarak "Seninle ruhlarımızın avuntusu aynı; acı çeken sadece sen değilsin" dedim. O ise uzakları seyretmeye devam etti. Onun ruhunun sürekli ezildiği değirmen taşının temasıyla karşılaştırılınca, benim yalnızlığımın cennet gibi olduğunu hissettim. Ruhunun yalnızlığı, bedeninin yalnızlığından daha çok can acıyordu, biliyordum. Sonra ruhlarımızı çıplak bırakan bakışlarla birbirimize baktık. Benim çıplaklığımı belki görebildi, ama onunkisini ben göremedim.

Ah Azure 'm!

"Gel beraber güzel bir yemek yiyelim" diyerek elimden tuttuğunda kalbim titredi... Burada sokak içine açılan sokakları çok sevdiğini söyledi. "Akıp giden suyu seyrederek yemek yemek, ferahlık duygusu yaşamak ister misin?" dedi.

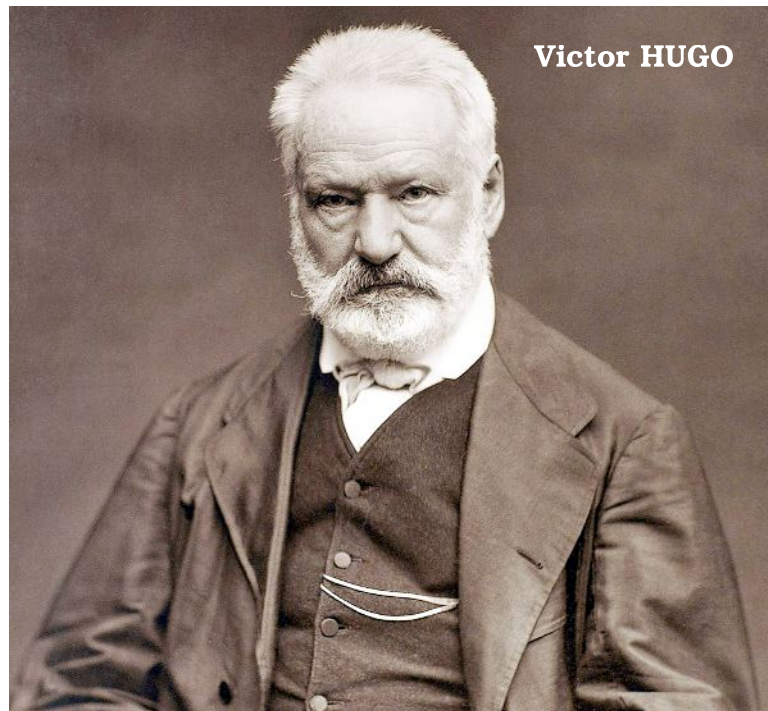
Nehrin kıyısına bağlı bir tekne-restorana gittik. Üst güverteye oturduk, önümüzden başka bir teknenin geçmesiyle nehir dalgaları verdi. O dalgaların bizim tekneyi sallamasını nasıl müthiş bir şeydi. Kendimi okyanusun üstünde, Titanik'de kollarım belinde, kafamı omzuna dayamış ve onun kollarını sonsuzluğa açmış hayal ettim ve kendimi çok mutlu hissettim. Tekne-restoranın önünde canlı müzik çalmıyordu. Bir yandan müzik, bir yandan Seine Nehri, bir yandan Paris; tabii yanımda sevdiğim kadın, benden mutlusuz yoktu. Sanki sevdiğim kadınla bir masallar ülkesinde yaşıyordum gibi hissettim. Bir buçuk, iki saate yakın manzarayı seyrederek yemeğimizi yavaş yavaş anın tadını çıkararak yedik.

Ortaçağ'da tartışmasız herkes "bir ateşin gözlerden çıkarak bakışlarla iletildiği ve yüreğe değin indiğini" kabul ediyorlarmış. Bunu bir yerlerde okumuştum. Doğruluğuna onun bakışlarıyla karşılaştınca anladım. Ortaçağ filozoflarının birer sevgi izi bıraktığı coğrafyaya, onunla aynı nefesi almak için, Tanrı'nın elleriyle yaratılıp şekil bulan yüreğimin lütfü olan aşkı onunla paylaşmak için geldim. Ne olacaksa olsun diyerek ona doğru eğildim ve dudağına sürdüğü çilek kokulu rujun tadını dilimde hissettim. Mutlu bir uyuşukluk içine giren bedenim adeta bana ait değilmiş gibi oldu. Kendimi, geçen akşam okuduğum kitaptaki lady Jeanne tarafından aşkla sevilen şövalye Artur gibi hissettim.

Faust'un Mefisto'dan istediği gibi; zamana, "dur geçme, ne kadar güzelsin" demek, yüreğin yüreğimde artık mutluluktan, ölmek istedim.

AĞLAMAK İÇİN GÖZDEN YAŞ MI AKMALI?

Ağlamak için gözden yaş mı akmalı?
dudaklar gülerken, insan ağlayamaz mı?
Sevmek için güzele mi bakmalı?
Çirkin bir tende güzel bir ruh, kalbi bağlayamaz mı?
Hasret; özlenenden uzak mı kalmaktır?
Özlenen yakındayken hicran duyulamaz mı?
Hırsızlık; para, malmı çalmaktır?
Saadet çalmak, hırsızlık olamaz mı?
Solması için gülü dalından mı koparmalı?
Pembe bir gonca iken gül dalında solmaz mı?
Öldürmek için silah, hançer mi olmalı?
Saçlar bağ, gözler silah, gülüş, kurşun olamaz mı?

Victor HUGO

DÜNYA KANSER GÜNÜ

4 Şubat Dünya Kanser Günü idi.

UICC önderliğinde üyeler, ortaklar ve tüm dünya güç birliği yaparak küresel kanser salgınına karşı savaş açmaktadır. UICC, Kanser Gününde kanser konusunda farkındalık yaratarak ve eğitim vererek önlenbilir milyonlarca ölüm vakasının önüne geçmeyi hedeflemektedir. Ayrıca hükümetleri ve bireyleri kansere karşı harekete geçmeye davet etmektedir.

2006 yılında Dünya Kanser Bildirgesi yayınlandı. Bu bildirge küresel düzeyde kanser yükünün azaltıl-

ması amacıyla hazırlanmış bir eylem çağrısıdır.

Dünya genelinde 14 milyon insana kanser teşhisi konuldu. Ölümelerde ilk sırada kalp, ikinci sırada kanser gelmektedir. Dünya genelinde, en çok ölüme neden olan kanser türünün akciğer kanseri olduğu biliniyor. Burada tütüne ve obeziteye bağlı kanserler önemli bir yer tutuyor. Bu konuda sağlık kontrollerine sıkı sıkı sarılmak gerekiyor.

Türkiye'de en son yayımlanan istatistiklere göre, her yıl yaklaşık 165 bin kişinin kanser tanısı aldığı, kanser sıklığının erkeklerde yüz binde 270, ka-

dınlarda yüz binde 173 olduğunu öğreniyoruz.

Erkeklerde en sık yüzde 25'lik oran ile akciğer kanserinin, yüzde 11 oranında prostat kanserinin, yüzde 8 oranında mesane kanserinin, yüzde 7 oranında bağırsak kanserinin, yüzde 6,2 oranında mide kanserinin görüldüğü ifade edildi.

Kadınlarda ise yüzde 24 oranında meme kanserinin, yüzde 8,5 oranında tiroid kanserinin, yüzde 7,9 oranında bağırsak kanserinin, yüzde 5 oranında rahim kanserinin, yüzde 5 oranında da akciğer kanserinin görüldüğü belirtildi.

SİZ SİGARAYI BIRAKMAK İSTEMİYORSUNUZ, ÇOCUĞUNUZ DA SİZİ...

Yine her zamanki gibi, dik duruşuyla, yere topuklarını vururcasına sağlam adımlarıyla koridorda yürüdü. Duvarda Prof. Dr. Mehtap Kırıcı yazan tabelayı görünce duraksadı, şöyle bir kendine çeki düzen verdikten sonra kapıyı tıklattı. İçeri girdiğinde güzel bir haber alma umuduyla doktorun gözlerine baktı.

-Ben, dedi.

-Ben, Ahmet Soykan'ın yakınıyım. Tahlil ve tomografi sonuçlarını soracaktım, durumu nedir?

Mehtap hanım, bütün nezaketiyle önce bilimsel, sonra güncel dille tek tek anlattı. Donakalmıştı. Kulakları uğulduyor, yanaklarını al basıyordu. Duyduklarını idrak edemiyordu. Bedeni ateşten köz olmuş, dudakları kavruyluyordu. Anlamsız bir boşluk, derin sessizlik hakimdi odada. Silkelendi...

-Doğru anlamış mıyım Doktor Hanım? Babam akciğer kanseri... Kitle çok büyük, ameliyat yapılamıyor. Kemoterapi ve radyoterapi ile kitle küçültülecek. Sonra ameliyat edilecek ve tedavi bu şekilde devam edecek. Babam bu illetten kurtulacak, değil mi?

-.....

Odadan, hastaneden nasıl çıktı, bilmiyordu. Sırtı tonlarca ağırlığın altında kalmış gibi kamburlaşmış, adımları sessiz ve ahesteydi. Nasılsa ayakları yolu biliyordu, ayaklar nereye baş oraya gidiyordu. Gözleri bardaktan boşalırcaşına akarken, nefes alamıyordu, adeta nutku durmuştu.

*

Geçmek bilmeyen, uykusuz uzun geceler toplamışta tam dört ay olmuş. Oysaki o gün yaşadıkları zihninde hala tazeliğini koruyordu. "Hasta yakını" kolay bir tamlama olsa da, duruma uyum sağlamak, aksine çok ağırdı. Duygulardaki

kontROLSÜZ tepkiler çok can yakıcıydı.

Bu öyle bir handicap ki; anneni, babamı, eşini ne bekliyor, bilmiyorsun ve sorumluluğun belini büküyor. Kırgın, kızgın, hayal kırıklığına uğramış, çaresiz bakakalıyorsun. Neden bizim başımıza geldi diye sorgularken, aslında biliyorsun da, sigarayı bırakmadığı için yaşadığını.

Semra ŞAHİN

Bu illet öyle bir şeydi ki; hastayı, yakını, yaşamını, düzenini hatta iletişimini dahi değiştiriyordu. Öğreniyordu hastalığı, kabullenmeyi, desteği, krizde müdahaleyi, ihtiyaç duyduğu anda yanında olmayı. Severek yaptığı hiçbir şey zor gelmiyordu. Öz bakımın da, hastanede yanında geçen her anın da...Kimseyi umursamadan bas-kılara, yorumlara, ihmallere, dil-lenmeyen sıkıntılara göğüs geriyordu.

Oysa ki "hasta yakını"nın da ihtiyacı var zihnini boşaltmaya, biliyordu. Bilmek yetmiyordu bazen. Babasına söylemek istediklerini, haykırmak, rahatlamak istiyor, ama onu da yapamıyordu. Günlüğüne yazdığı cümleler, içindeki fırtınanın basit bir anlatımıydı.

"Güvendiğim dağ, sığındığım liman, gölgesinde soluklandığım çınar... Biliyor musun? Nerdeyse kendi yaşamımı unuttum, yiyemiyorum, uyuyamıyorum. Birlikte omuzladığımız bu mücadelede, benim de senin kadar güçlü olmam lazım. Bunun için de yapmam gereken uyumak, fiziksel ve duygusal sağlığımı korumak. Sigara içmeyip, aktif bir yaşam ve sağlıklı beslenme, sürece karşı en iyi savunmam olacak. Bili-

yor musun? Birçok kişi sorunlarla boğuşurken, pozitif ve neşeli olayım, duygularımı bastrayım derken depresyona dahi giriyormuş. Peki sen baba, o günden beri; dünyamın merkezinde sadece senin olduğunu, kimseye duygularımı açmadığımı, yardım isteyemediğimi, tanı veya tedavinde de belendiğimi, biliyor musun? Çaresizliğimi anlayabiliyor musun? Hastalığımı öğrendiğinde öfkelenmiş, şok oldun, inkâr ettin, kaygılandın, düşünsel ve duygusal denge bozuldu. Hiç düşündün mü belki de ben senden daha çaresizim, öfkem, durumunun ağırlığını daha yoğun yaşıyorum. Kendimi suçluyorum, kaybetme endişesi, yalnız kalma korkusu, boğuyor beni. Bize soran gözlerle baktığında, kelimeler kifayetsiz kaldığında duygularımı anlıyorum, demek istiyorum. Ama ne yapacağımı, ne söyleyeceğimi bilmiyorum. Sonra soruyorum "Kendine dikkat et, unutma, kendini iyi hissetmezsen, ona nasıl iyi hissettirirsin?"

*

Yıllar öncesine gitti aklı. Alain Delon gibi, sigara içen fotoğrafı kalmış zihninde. o zamanlar herkes sigara içiyordu, babası da aktör gibiydi. Çocuk aklıyla sormuştu;

-Baba neden sigara içiyorsun?

Tabii babası soruyu geçiştirmişti. Sanırım keyifli, eğlenceli buluyor, hoşuna gidiyor diye düşünmüştü.

15 yaşlarındayken babasını Michael Douglas'a benzetirdi. Adeta gücün tek sembolüydü. Bu sefer cevap verir umuduyla tekrar sordu.

-Baba neden sigara içiyorsun?

-Yaa alışkanlık işte, kahveyle iyi gidiyor, tek keyfim, sevdiğimde daha bi lezzetli, sıkıntıda can yoldaşım, kimse sigarama laf etmesin.

Araya giren onca zamana inat, babası tütün içmeye devam ediyordu. 20

yıl geçmişti, hala çok yakışıklı, onun gözünde hala bir yıldızdı. Artık Clint Eastwood'unun kendini nikotinle daha fazla zehirlemesini istemiyordu. Bırakmasını yürekten dileyerek yine sordu:

-Baba neden sigara içiyorsun?

-Şu sigara dışında hayatımda çoğu şeyi hallettim ama defalarca denedim bırakamadım, kurtulamadım.

Sabahları daralıyorum, öksürükten nefesim kesiyor, bırakmak istedikçe sanki daha çok içiyorum.

*

Büyüme yaş almakla olmuyordu. Sanki yaşadıkları süreçte, büyüme ivmesi daha hızlanmıştı. Her gün yeni hikayeler gözüne çarpıyor, kimi zaman kendini daha şanslı hissediyordu.

Hastanede memleketin her köşesinden gelmiş, imkânsızlıktan kantinde veya bahçede uyuyan insan manzaraları vardı. Yabancı bir şehirde, hastasına şifa olsun diye kan arayan bulamayan hasta yakınları vardı. Tedavi ümidiyle yollara düşen, işinden ayrılan, iş bulamayan umut yolcuları vardı. Duygularla baş etmek çok zordu ama maddi imkânsızlığı olanların durumu,

yaraya tuz basmak gibiydi.

Söylemek istiyordu herkese;

Aslında bizi içinde yaşadığımız toplum şekillendiriyor. Giyimimizi, evimizi, tarzımızı, siyasi görüşümüzü dahi toplum belirliyor. Ailesinde sigara içen bir çocuk, ister istemez sigarayı hayatında normalleştiriyor. İleride bir gün, tütün kullanması kaçınılmaz oluyor. Baktığımızda filmlerin katkısının büyük oldu-

ğu da aşikâr. Her ne hikmetse, filmlerde idam edilecek kişilere en son arzuları soruluyor, istedikleri sigara oluyor. Savaşta ölmek üzere olan yaralılara sigara veriliyor. Atın üzerinde sigara içerek gelen çizgi film karakterleri (Red Kit) var. Sürekli rahatlatıldığı, cesaret ve güven verdiği konusunda bilinçaltımıza gönderilen mesajlar zamanla sigaranın temelini de güçlendiriyor.

Sormak istiyordu;

Kahveyi sigarasız içemeyenlere, bir gün su dahi içemediklerinde ne yapacaklarını...

Ya kilo alıyorum diye sigara içenler, kanserin kontrolsüzce yayıldığını biliyorlar mıydı?

Sigarasının hafif olduğunu düşünenler, hastane odalarında yaşananların ağırlığının farkındalar mıydı?

ÇALIK BUĞDAY

Dişlen söğüdün gölgesine oturup ayaklarını uzattı. Terlemişti iyice. Çarşaf gibi büyük yağlığını çıkardı. Yüzünü, boynunu kuruladı bir güzelce.

Fadime, ufak tabanında bakır lekeleri olan helki ile su getirdi. Başına kaldırıp kana kana içti Dişlen. Kafasından su kabını indirdi.

"Hay dedaan canına değsin." dedi.

Buz gibiydi su. "Ebu hayat" diye geçirdi içinden. Söğütlerin gölgesi de iyiydi ya. Yatmalıydı akşama dek. Şöyle ayaklarını dayamalıydı söğüde. Tilkinin kayaya dayandığı gibi yatmalıydı upuzun.

"NediyonApık Emmi?" diyenlere istirahat ediyom valla demeliydi. Ama durulmuyordu.

Yatılmıyordu millet cayır cayır tarlalarda çalışırken. Gonuğomşu harmana gelir, onun tarlaları kalırdı öküzün kaşkası gibi yazıda. "Görüyon mu lanşo tarlayı." derlerdi. "Ora Dişlen'in işte. Sırtıp duruyo el âleme garşı." Büyük yağlığıyla yüzünü bir daha kuruladı. Duramıyor, oturamıyordu yerinde, içi razı olmuyordu şimdi bile beklemeye.

"Fadime." dedi.

"Buyur ağa?"

"Saadettin gelmedi mi daha?"

Kız başını kaldırdı. Söğütlerin arasındaki ağaran yola baktı.

"Aha geliyo. De gırın yolunda."

"Zattengettiği yerden guş gibi dönmez ki." diye mırıldandı. Çarıklarının ipini çözdü. Kalın yün ço-

ruba yapışan "bitirak"ları elleriyle teker teker kopardı. Giyindi çarıklarını ayağına, iplerini bağladı bir güzelce. Saadettin de gelmişti yanına.

"Nere gidiyok ağa?" diye sordu.

Omzundaki tırpanları çayırın üzerine bıraktı. Kucağındaki tırmıkları Fadime'ye uzatıp katırın üzerinden yere atladı. Yüzü traşlıydı oldukça. Terini silmek için elini yüzüne değdi. Sakalları battı.

"Berber de gelmedi hemi ağa?"

"Nedeceen berberi bire ool."

dedi adam. "İrençber insanın gusuruna bakılmaz."

"Baktığımız da yok zaten." dedi Saadettin yavaşça.

Dişlen dikeldi.

"Aşşasu başındakıtallayıbı yoklasan."

"Gediyim mi yanına gadar?"

"Yok canım sırtı aşıncağ görünür zaten. Bah şöyle biraz, ağarıyosabağar bize."

"Olur." dedi Saadet.

Kelleleri kıvrılmış ekinler arasında yukarı sırta tırmandı. Dişlen yine oturdu gölgeye. Fadime'ye bağırdu.

"Fadime gız!"

"Ne!"

"Şu helkeyi bi dolsana."

"Geliyom ağa." dedi Fadime.

Dişlen su kabını başına diktı. Sonra çayırın üzerine döktü artakalan suyu. Dudaklarını yaladı. Elinin tersiyle ağzını sildi.

"Hah şükür." dedi sonra.

Bir gün bırakacağımı düşünüp erteleyenler, çok geç kalmaktan korkmuyorlar mıydı?

Tütün içmeden duramayanlar, cihaz olmadan nefes alamayacaklarını düşünmüşler miydi?

Neden kimse, o parlak yüzlü paketlerin içindeki pislik ve zehri görmüyordu?

Neden kristal küllükler, altın çakmaklar, gümmüş tabakalar milyonlarca kişinin aklını karıştırıyordu?

Hastane koridorundaki, uğultulu sesi dinledi. Sanki herkes onu dinliyor, onun gibi düşünüyordu. Aynı dille, aynı şeyi söylüyorlardı. Diyorlardı ki: İnsanlar her zaman tercihlerini yaşarlar. Maalesef kanser de kişinin tercihinin bir sonucuydu. Belki tek nedeni değil ama en etkin sebebiydi. Her zaman, her koşulda sevdiklerimizi korur, kollarız. Hatta anne babalar, dertler sıkıntılar için çocuğuma değil bana gelsin derler. Sevdiklerini üzmeğe, üzülmeğe göze alan tütün temelli hastalar, farkında mısınız? Siz kendi tercihinizin sonucunu yaşıyorsunuz. Sevdiklerinizde sizin tercihinizin, sancılı sonucunu yaşıyor.

Ve biliyor musunuz?

Siz sigarayı bırakmak istemiyorsunuz, çocuğunuzda sizi.

"Ağa, ağabeyim bağıryo." dedi Fadime.

"Gelin mi diyo?"

"Hı."

Dikeldi. Kemikleri çatırdadı. Söğüdün kabuğunu kemiren katırın yularını tuttu. Yüklerin yanına çekti.

"Gel Fadime." dedi.

Fadime koştu. "Yetti!" dedi içinden. "Allah ne zaman gurtaracak beni elinizden? Ne zaman irahatayaamı uzatıp gaygısızcaoturacaam evimde?"

Dişlen katırın sırtına oturdu. Önce önüne tırmıkları, sonra da omzuna tırpanları aldı. Çatalları tırmığın dişlerine taktı terazisini bulsun diye. Sonra katırın yularını çekip ayaklarıyla karnını yokladı. Söğütlerin arasından geçti. Başakları kıvrılmış ekinler arasından öteki yola yöneldi. Fadime de eline bir helki su doldurup babasının ardından yürüdü.

"Yetmiş mi?" dedi Dişlen.

"Bahsana." dedi öteki. "İyice ağarıyo."

Başını salladı yaşlı adam.

"Yetmiş de duruyo ya. Ötekiler yetinceye dek bitirseydik."

Omzundaki tırpanları oğluna uzattı. Tırmıkları bırakıp katırın üzerinden indi. Çayırındaki kuşkonmazlardan birine katırın yularını sıkıca düğümledi. Oğlunun yanına döndü.

"Hadi ulan." dedi. "Bilesene tırpanlarını, ne duruyon?"

"Çalınmış." dedi öteki.

"Ekin mi çalınmış?"

"Baksana." dedi oğlan.

Dişlen'in üzerinden kaynar sular döküldü. Terledi biraz. Tarlanın ibiğine yaklaştı. Başaklardan birkaçını ezip üfledi avucuna. Ne buğday tanesi, ne kapçık!

"Tüh be!" dedi. "Emme de buldun yılmı soyka. Acından mı öldüreceen bizi?"

Yeni Gün, Sayı: 353, 4 Mart 1967, s. 2.

Şükrü GÜMÜŞ

YAZININ ZAMAN İÇİNDEKİ SERÜVENİ

Bölüm: 2

Kimi zaman yazının icat edildiğinden veya bulunuşundan söz edilir. Gerçekten, yazı icat mıdır, yoksa buluş mudur? Bunun kararını verebilmek güçtür. O halde hem icat hem buluştur. İcat, daha önce bilinmeyen yepyeni bir şeyin bulunmasıdır. Buluş, var olan fakat daha önce bulunmayan, bilinmeyen bir şeyin bulunmasıdır. Ancak kaybolan bir şeyi bulma eyleminden söz edilmiyor elbette. Yazı bir icattır. Çünkü insanlar tarafından belli bir sistem içinde bir yapı oluşturulmuş ve belli kurallara bağlanarak yepyeni bir aşama kaydedilmiştir. Var olan bir gerçekliğin ortaya çıkarılması hâli değildir. Yani fiziksel gerçekliği yoktur. Suyun üç hali gibi bir gerçekliği yoktur. Belli bir donma ve kaynama noktası gibi kesin gerçekleri yoktur.

Ancak yazı birdenbire ortaya çıkmış da değildir ve daha önce bilinmeyen yepyeni bir şeyin bulunması da değildir. Tek bir izole bir bölge ürünü de değildir. Farklı zamanlarda çeşitli zamanlarda birbirinden bağımsız yazı türlerinin bulunması da tek bir uygarlığın icadını demeyi güçleştirir.

Ayrıca yazının icadından veya bulunmasından önce de yazısız zamanlara kadar giden bir alt geçmişi vardır. Bu nedenle birdenbire ortaya çıkmamıştır ve belli aşamalardan geçmiştir. Yazı, Sümerliler tarafından sistemli bir biçimde kullanılmaya başlasa da, asıl önemi şimdilik ele geçen buluntulara göre ilk kez bu uygarlık tarafından M. Ö 3500'ü yıllarda Ur kentinde bir tapınakta kullanılmış olduğudur. En doğru olanı, sistemli bir yazının ilk kez bu uygarlık tarafından kullanılmış olduğudur.

Şimdilik bu böyledir ama değişmez bir gerçek değildir. Dünyanın bir başka yerinde daha eski tarihli yazı örneklerine rastlanıldığında, günümüzdeki bu bilgiler değişecektir. Çünkü dünyada kullanılan yazı örneklerinin çeşitliliği ve birbirlerinden ayrı özellikler göstermesi, bu kanıyı güçlendiriyor. Ola ki çok farklı bir coğrafyada daha eski tarihli bir yazı örneğine rastlanabilir. Bu durumda, yazının icat edilmesi kavramı da iyice tartışılır hale gelecektir.

Her ne kadar zaman farkı olsa da yazının farklı coğrafyalarda ayrı tarihlerde ve birbirinden bağımsız biçimlerde ortaya çıktığı bilinen bir konudur. Mısır, Çin, Japonya, Maya ve Anadolu gibi coğrafyalarda birbirinden bağımsız ve dinsel, yönetsel diğer etkenlerle gelişip bir araç olarak kullanıldı. Mezopotamya'ya yakın yerlerde bu coğrafyadan etkileşimler kaçınılmaz olsa da daha uzak yerlerde farklı biçimlerde kullanılan yazının bu etkiden uzak bir biçimde geliştiği açıktır. Uzakdoğu ülkelerinden Çin'de ve Japonya'da halen daha kullanılan resim-hece yazıları zaman içinde gelişmeler gösterse de Mezopotamya uygarlıklarından kaynaklanmadığı, diğerlerinden bağımsız bir gelişme gösterdiği kabul edilmektedir. Amaç olarak insan düşüncesinin ve hareketinin sesli

Mümtaz BAŞKAYA

eylemler biçimiyle yazıya aktarımı ortak olsa da, her uygarlıkta ve her coğrafyada farklı özellikler taşıdıkları görüldü. Yani, sistemli bir yazı olarak tek bir kaynaktan tüm dünyaya yayılmadığı ve bu yüzden de neredeyse her birinin kendine özgü gelişim gösterdiği anlaşıldı. Eğer yazı tek kaynaktan ve birdenbire icat edilmiş olsaydı, diğer uygarlıklarda kullanılan yazı türlerinin tek kaynaktan geliştiğinin belirgin izleri mutlaka görüldü. Diğer yazı türlerinin aynı kökten gelmesi ve az çok farklılıklarla Sümerlilerin kullandığı biçime en azından yapısal özellikleri

Yazının kökeni ve gelişimi, sistemli bir yazı biçimi olmasa da ne zaman kullanılmış olduğu tarihçiler ve konunun uzmanları tarafından hep tartışıla gelmiştir. Gerçekten sistemli bir yazı birdenbire mi ortaya çıktı? Yoksa bu çabanın daha öncesi gelişimleri var mıydı?

Pierre Amiet ve Maurice Lambert tarafından ileri sürülen, Denise Schmandt-Besserat tarafından geliştirilen varsayımlara (hipotezlere) göre, yazının kökeni Neolitik döneme kadar indirilir ve hesap taşlarından başlatır. Üzerlerinde geometrik şekiller olan bu hesap taşları M. Ö 1. Binyılın kayıt sistemi olarak Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır. Uygarlığın ve yönetim sistemlerinin gelişimine paralel olarak Mezopotamya'da ortaya çıkmıştır. Pierre Amiet ve Maurice Lambert hesap taşlarının, kil tabletlerin ortaya çıkışının öncesinde bir kayıt veya işaretleme sistemi olarak kullanılmış olabileceği ihtimali üzerinde durmuş ve bu sistemin MÖ 4. yüzyıl sonlarında ilkin piktografik yazının, daha sonra ise çiviyazısının ortaya çıkışına yol

açmış olabileceğini savunmuşlardır. Hesap taşları veya sayaç taşları kilden yapılmış ve elle şekillendirilmiş objelerdir. Kimi sayaç taşlarının üzerinde çizgiler vardır. Bu objelerin bir malın karşılığı olarak somut bir anlatımı ifade ettiği Besserat tarafından ileri sürülmektedir. Kanımca, yazının kökenini hesap taşlarından başlatılma düşüncesinin temeli, sistemli bir yazının Sümer uygarlığına ait Ur kentindeki bir tapınakta kullanılmış olmasıdır. Bu tapınaktaki rahiplerce tapınağa getirilen malların (tahıl vb.) hesap kayıtları tutuluyordu. Ancak, sadece hesap kayıtlarını tutulmasını yazının kökeni saymak pek mümkün görülüyor. Çünkü ilk insanlar tapınaklardan önce madde-sayı ilişkisini sistemli bir hâle getirememiş olsalar da birebir eşleme yoluyla pekâlâ varlıkların azlığını çokluğunu veya birbirleriyle denkleğini görebiliyor ve basit eşleştirmelere gidebiliyor olabirlerdi. Yani bir anlamda somuttan soyuta bir anlatım biçimi var olmalıydı. Bunu mağara duvarlarına çizdikleri resimsel ifadelerde de görüyoruz. Çizilen bir dağ keçisinin, bir geyiğin veya herhangi bir hayvanın dört ayağını, başındaki boynuzlarını tam olarak ifade edildiğini görüyoruz. Gelişkin sayısal ifadeleri henüz gelişmemişti ama gözlem yoluyla birebir eşlemeyi biliyor olmalıy-

Petrogliflere örnek

Mağara resmi

yönünden benzerlikler göstermesi gerekiyordu.

Hemen belirtmekte yarar var; eldeki verilere göre Sümerlilerin Mezopotamya uygarlıkları içinde yazıyı sistemli bir hale getirdikleri, geliştirerek hece yazıya dönüştürdükleri ve kil ve tabletlere çivi yazısı biçiminde yazdıkları zaten bilinen bir konu.

dılar.

İlk insanlar resimsel ifadelerle düşüncelerini, söylemek istediklerini mağara ve kaya duvarlarına çizdiler. Bu örnekler dünyanın her yerinde rastlanıyor. Bu insanlar duygularını, düşüncelerini anlatarak geleceğe güçlü bir ışık tutmuşlardır. Amaçlarının güçlü bir ışık tutup tutmak olup olmadığı kesin olarak söylenemez elbette. Ama günümüze güçlü bir ışık olduğu kesindir.

İlk insanların mağara ve kaya duvarlarına çizdikleri resimler, somutun soyuta dönüştürülmesidir. Henüz yazı formatına dönüşmesine daha binlerce yıl vardır ama insan düşüncesinin ister tapınma ister başka nedenlerle olsun resme yansıma biçimidir ve duyguların ifadesidir.

Sembolik resimler (piktogramlar) M. Ö 20 000'li yıllara, basit yazı elemanları içeren resimler (petroglifler) ise M.Ö 15 000'li yıllara tarihlendirilmektedir. Şimdi önceki tarihteki (Kökten Kılıç'ın tanımlamasıyla dip-tarihte) bu piktogramlar ve petroglifler yok mu sayılacaktır? Sistemli bir yazı varken, anı (şimdiki zamanı) ses ve görüntüyle kayıt edilirken günümüzde de bu sembolik resimlerin yazılı anlatımlarda kullanılması sürdürülmektedir. Yani ilk insanların bu çabasının devamlılığı sağlanmaktadır.

Petroglifler zaman içinde ideogramlara, giderek şekil yazılarına dönüşmüştür. Daha sonra da ses ve hece düzeninde sembollere dönüşmüştür. Günümüzde bu değişim halen daha sürmekte ve sayısal- çizgisel ifadelerle kotlanabilir bilgi biçimine dönüşmektedir.

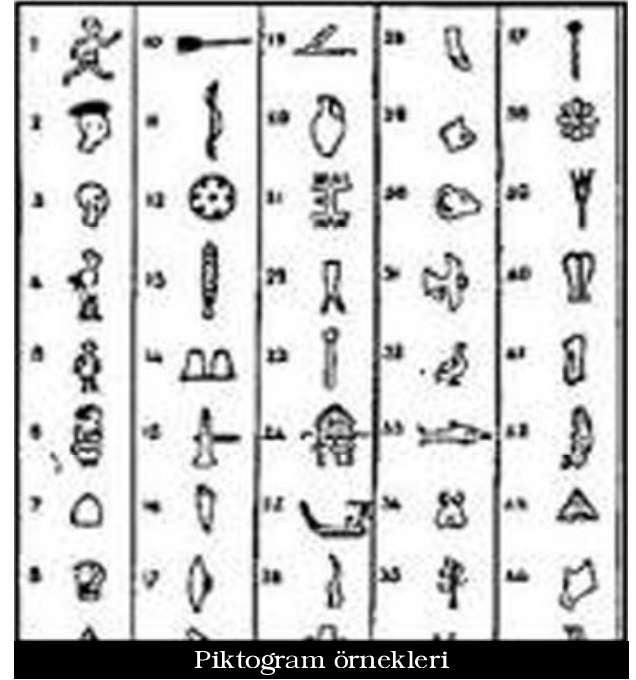
O hâlde, yazının insanlar tarafından ilk şekillendirilmesinin tarihini şimdilik bilinenlere göre M. Ö. 20 000'li yıllardan başlatmak gerekecektir. Resim yoluyla başlatılan bu anlatımların daha sonraki zamanlarda simge ve sembollere dönüşmesi, insanlığın yazıya ilk anlam kazandırması çabasını oluşturur. Yani insanlık, kendini ifade edebilme çabasını binlerce yıl öncesinden başlatmış ve günümüze kadar ulaşacak biçimde kalıcı hale getirmiştir. Bu çabalarını da düşünce üreten varlıklar olarak, sanat üretebilecek üslupla gerçekleştirmişlerdir. İzledikleri yol günümüzde de evrensel bir yoldur ve yine insana özgüdür.

Yazının gelişimi, dünyanın ortak mirasıdır. En önemlisi, sistemli bir biçimde olmasa da paleolitik devirlere veya daha önceki zamanlara kadar uzandığı daha yaygın biçimde tartışmaya açıktır. Bu çabalar, yazının uygarlıklardaki yerini daha güçlü perçinleyecek ve bu sayede geçmiş zamanlardan günümüze kadar uygarlık gelişimlerinin farklı coğrafyalardaki öznel durumunu daha iyi ortaya koyacaktır. Elbette bu çabalarda bilinenlerden yola çıkılacak ve bilinmezlere doğru güçlü bir yol alınacaktır.

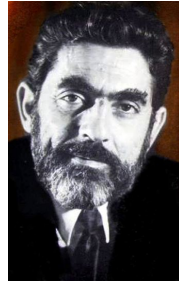
Anlayışların, geleneksel hale gelen birçok bilginin güncelliğini koruduğunu, yitip gittiğini

ya da en azından tartışılır hale geldiği/ geleceği görülecektir.

Önceki konumuza geri dönecek olursak; yazının zaman içindeki yolculuğunda eğer yazının gelişim serüveni M. Ö. 20 000'li yıllardan başlatılır ise, tarihin yazıyla başlatılmasının da yanlışlığı görülecektir. Geçmiş tarihe, yazısız zamanlar olarak tanımlansa bile en azından resimsel ifadelerin olduğu, önceki ilk insanların binlerce yıl öncesinden günümüze ve günümüzden de öte geleceğe seslenmekte oldukları unutulmamalıdır. Tarih öncesi sayarak, tarihin dışına itilen ve adına ne dersek diyelim, bu geçmekte olan zamanın uzunca bir bölümünü yok saymak olası değildir. Adı ister dip tarih, geçmiş tarih olsun ama bütüncül bir yaklaşıma ve bir bütün olarak ele alma zorunluluğu vardır. Çünkü tarih bizi şaşırtmaya devam ediyor...

Piktogram örnekleri

AŞK BAŞLAMADAN GÜZEL

Ümit Yaşar OĞUZCAN

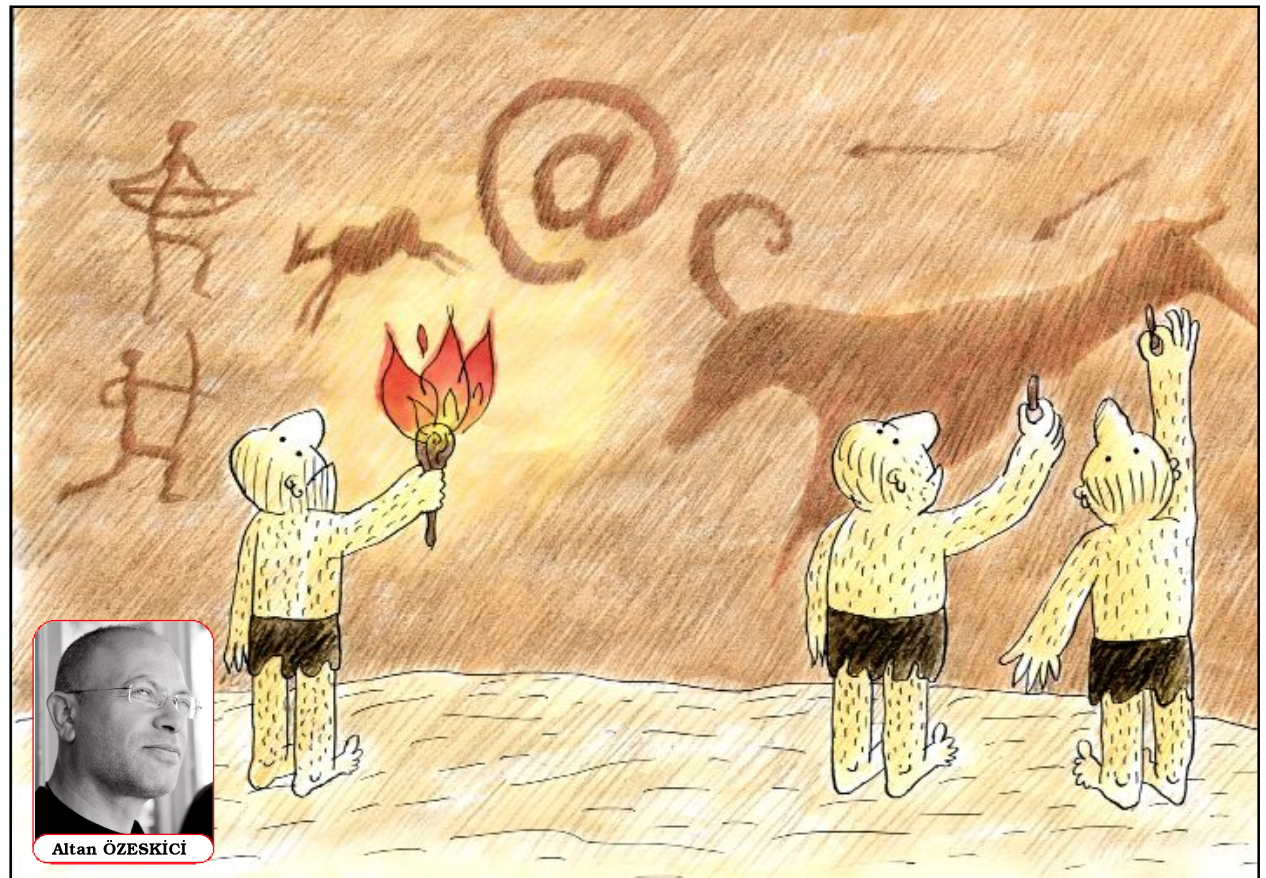
*Aşk başlamadan güzel,
Kalplere heyecan
Bakışlara korku olduğu zaman güzel...
Birbirimize sezdirmemek için çırpınış,
Başkaları görmesin diye çabalayış,
Gözlerim gözlerinin mavisine değdiği zaman...
Aşk başlamadan güzel....*

Özdemir Asaf

Tentation

*"Bana yaşadığın şehrin kapılarını aç
Sana diyeceklerim söylemekle bitmez
Yıllardır yaşamımdan çaldığım zamanlar,
Adına düğümlendi
Bana yaşadığın şehirleri aç
Başka şehirleri özleyelim orada seninle
Bu evler, bu sokaklar, bu meydanlar
İkimize yetmez"*

Altan ÖZESKİCİ

KARÇİÇEĞİ

- ACILI SEVDANIN ŞİİRİMSİ ÖYKÜSÜ -

Adamın yaşadığı derin acı, ikisini yeniden bir araya getirmişti...

Bir kez daha anlamışlardı ki, sevgileri, çok büyüktü! Yıllardır, sevdaları acıdan beslenmişti...

Kadının iri kahverengi gözlerine, özlemle baktı:

-Karçiçeğim... Sen benim Karçiçeğimsin! Dedi.

Yıllanmış sevdalarına özel sözcükleri vardı...

Birbirlerine: "Karçiçeğim - Yüreğim" diye, seslenirlerdi.

Kadın, adamın üzüntülü halini görünce, darmadağın oldu:

-Yüreğim, sevdiceğim! Diye bildi.

Adam:

-Karçiçeğim, dün sen arayınca bunca acımın, sızımın arasında sesini duymak, beni mutlu etti. Kaç gecedir, uyuyamamıştım. Başıma, öyle şeyler gelmişti ki, yaşamdan kopmuştum... Sonra, bütün gece, seni düşündüm.

Uyumuşum... Düşümde, seninle birlikteydim, şimdiyse yanındayım. Sana dokunabiliyorum.

Sarılp ağlamak istiyorum...

Kadın o gözlerdeki acıyı gördü. Biliyordu ki, bu acı karşısında, tüm sözcükler eksik ve utanç kalacaktı...

Böyle mi buluşacaklardı?

-Yüreğim, gel başımı göğsüme yasla! Dedi.

Saçlarını, okşamaya başladı. Adam rahatlamıştı.

Kadın fısıltıyla:

-Sen benim yüreğimsin, yüreğimsin! Derken, gözyaşlarını siliyordu.

Bir daha ayrılmak istemezcesine, sınıksız sarılmışlardı. Sanki kıpırdasalar, büyü bozulacaktı. Zaman durmuş gibiydi. Evrende, yalnızca iki-

si vardı. Nefes bile almaktan, çekiniyorlardı...

Kadın, başını adamın omzuna koydu. Yeryüzünde, buradan daha güvenli bir yer yoktu.

Cennet, burasıydı...

Adam:

-Seni seviyorum. İyi ki, varsın! Olmasaydın, bu acıya nasıl katlanırdım? Tut ellerimi, bırakma! Artık, ayrılmak istemiyorum...

-Sen güçlükler karşısında yılmayan bir

adamsın, bunları da atlatacağsın. Sana güveniyorum...

Birbirlerine, iyice sokuldular. Yüreğinin atışını, hissediyordu, kaygılıydı. Bu aşk, acılarına çare olacak mıydı?

İncitmekten korkarcasına, ellerini adamın yüzüne götürdü. Parmaklarıyla, ruhunu keşfetmek ister, gibiydi:

-Benim yaşamımın anlamısın, keşke yüreğinin yükünü alıp, acımı hafifletebilsem...

Ağızlarından çıkan her sözcük,

kanayan yaralarına tuz basıyor, gibiydi.

Kadın:

-Bunca zamanı, birbirimizden ayrı geçirdik. Günümüzde, sevdasının arkasında duran insanlar yok, artık!

-Karçiçeğim, yıllardır aradığım, özlediğim kadınsın.

Duygularımı açmak, benim için hiç de kolay olmadı.

Sonrasını biliyorsun. Her şeye karşın, sevdan hep benimleydi.

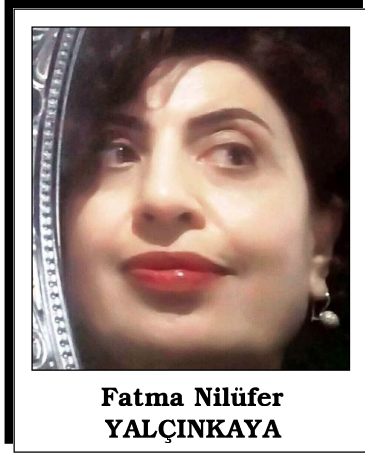
Seni hiç unutamadım.

Kadın:

-Seni yitirmek, duvara toslamak gibiydi...

Yüreğim, hep kanyordu.

Çok sevdiğine inandığım adamın, yaşayıp yaşamadığını

**Fatma Nilüfer
YALÇINKAYA**

bilmemek, benim için işkenceydi. Kör bir kuyunun dibinde, karanlıklar içindeydim. Çılgılıkları, sana ulaşmadı, duyuramadım. Ölesiye severken, unutulmak çok acıydı. Sesini duymak için her şeyden vazgeçmeye, hazırımdım. Ben seni böylesine sevdim!

İkisi de ağlıyordu...

Kadın:

-Yüreğim, senin gitmene hiç katlanamadım. Bunu bir kez daha yaşarsak, yitip gideriz, dedi.

Adam:

-Karçiçeğim, haklısın. Sana çok acı çektirdim. Sevdamızın gücüyle, tüm acıları yenmeye hazırım. Ne yaman çelişkidir ki, mutlulukla acıyı bir arada yaşıyorum.

Sevgimizin sürmesi için, her şeyi yapmaya hazırım...

İki sevdalı, yüreklerinin koruganında dünyanın en güzel sırrını paylaşıyorlardı...

Çok zorlu yollardan gelip, ıssızlıkta buluşmuşlardı. Kadın, küçük ellerini adamın güçlü avuçlarının içine bıraktı. Kendini, güvende hissediyordu. Bedenini yakan ateşe, karşı koyamadı, koymak istemedi...

Adama istekle sarıldı. Çok mutluydu...

Olur da bir gün ayrılırlarsa, gökyüzünün bile bu aşk için ağlayacağını düşünüyorlardı. Akıllarından "Ölüm" bile geçerken, "unutmak" hiç düşünmedikleri bir sözcüktü.

Zaman, durmuş gibiydi...

Kadın uyandıığında...

Yapayalnızdı! Sevdiği adam, yanında yoktu. Ellerini, yüzünde, göğsünde gezdirdi, uyanıktı!

Birden, gök gürültüsüyle irkildi. Dışarıda, şimşekler çakıyordu. Gök delinmiş gibi, şiddetli bir yağmur yağıyordu...

Üşüdüğünü fark etti.

Göğsü ıslaktı...

O adam, kimdi? Gerçekten, böyle biri var mıydı? Acıyla karışık, bu mutluluğu, yaşamış mıydı?

Bilemedi...

Bildiği tek şey, dışarıda gökyüzü ağlıyordu!

* "Umutlu Mutsuzluklar" isimli öykü kitabımdan.

KADINI SEV

Kirpiklerini,
Ellerini,
Uyku sersemliğini,
Islak saçlarını,
Dolanışını, salmışını,
Dokusunu, kokusunu,
Savruluşunu, toparlanışını.
Çocukluk, çılgınlık ve anaçlığını...
Fikrini, direncini, istencini, aklını!
Söz söyle, şiir tadında,
Esinti gibi sar, sarmala, okşa!
Sev deliliklerini...
Canhıraş, bağırın, çağırın,
Umudunu kesmeyen hallerini...
Susmuşsa kadın,
O sevgiden gitmiştir çoktan!
Güzel kadın, sevilen kadındır.
Ve sen...
Kadına, saçlarını kestiren
Adam olma!

F.Nilüfer Yalçınkaya

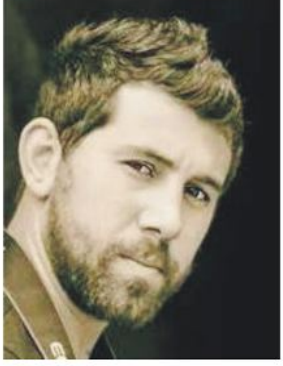

tebeşir

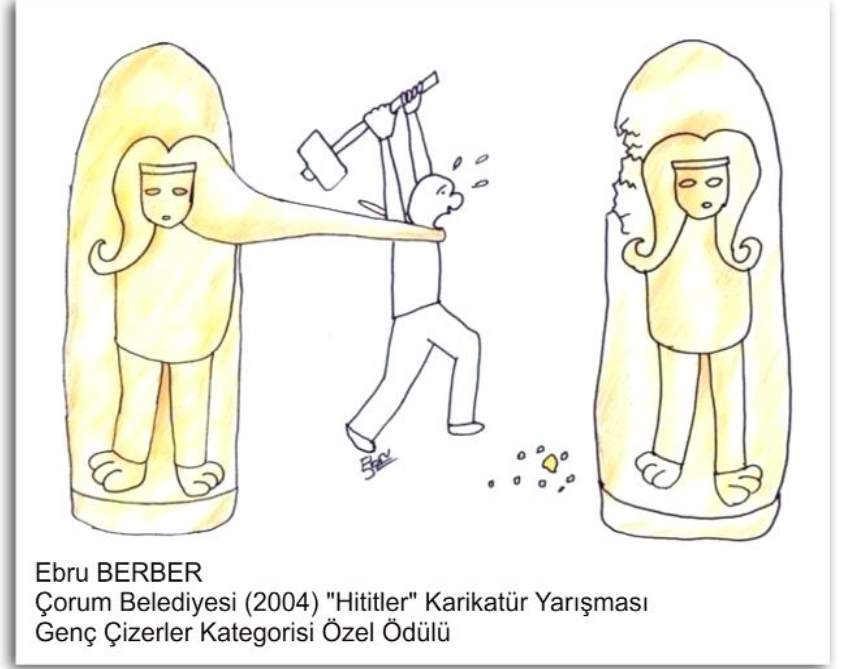
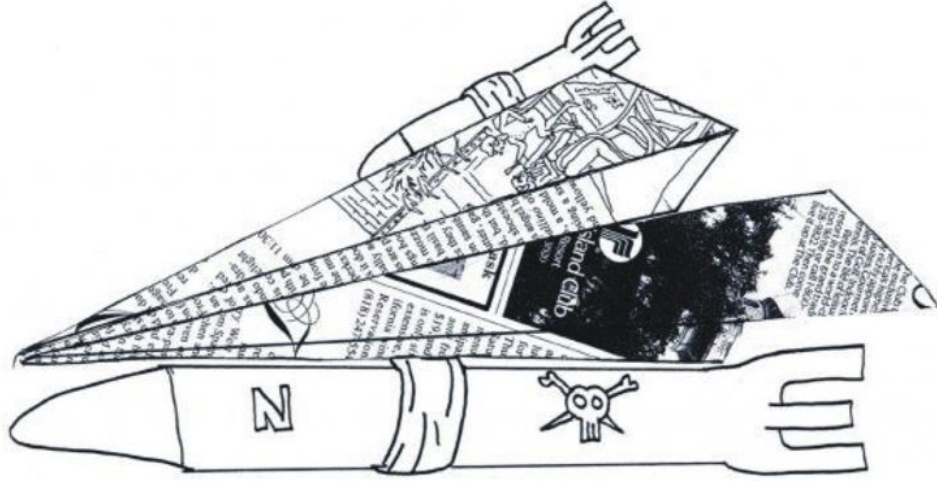
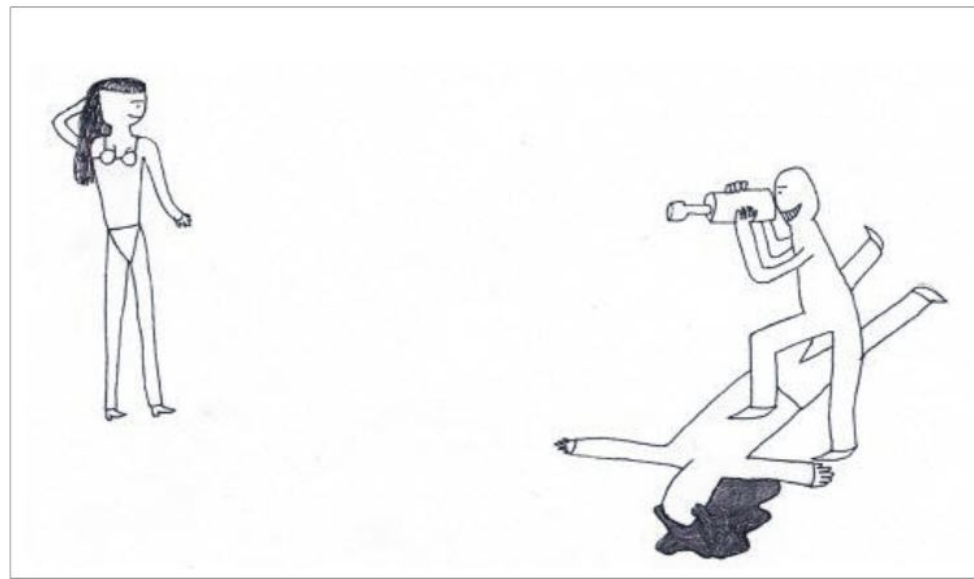
Tebeşir'in Serüveni (5)

Gürkan ZORLU

Tebeşir'in ödüllü
karikatürleri

2004 yılında Çorum Belediyesi "Hititler" konulu karikatür yarışmasında Ebru Berber, Caner Şahin ve Bahar Damla Kaya, Genç Çizerler kategorinde özel ödül; yine 2004 yılında Trabzon Belediyesi "Medya ve Magazin" konulu karikatür yarışmasında Alperen Toksöz ve Caner Şahin Amatör Teşvik ödülü kazandılar.

Ebru BERBER
Çorum Belediyesi (2004) "Hititler" Karikatür Yarışması
Genç Çizerler Kategorisi Özel ÖdülüCaner ŞAHİN
Çorum Belediyesi (2004) "Hititler" Karikatür Yarışması
Genç Çizerler Kategorisi Özel ÖdülüAlperen Toksöz
Trabzon Belediyesi (2004) "Medya ve Magazin"
Amatör Teşvik ÖdülüCaner Şahin
Trabzon Belediyesi (2004) "Medya ve Magazin"
Amatör Teşvik ÖdülüBahar Damla KAYA
Çorum Belediyesi (2004) "Hititler" Karikatür Yarışması
Genç Çizerler Kategorisi Özel Ödülü

**“Sevginin söze gereksinimi yoktur,
bakışlar yeter...”**

Özin ERDEMLİ

Fotoğraf:
Özin Erdemli

BİR AĞACIN FISILTISI

Banu ÖZDİL YÜCEL
Uzm. Psikolojik Danışman
ve Aile Terapisti

Hayatı, yaşamı yaratan, mükemmel bir tasarımla bizleri de yaratmış. Bizi insan olarak tüm güzelliklerimizin yanında, unutkan da kılmış. Ekonomik ve teknolojik ilerleme beklenenin aksine bizlere daha iyi bir hayat sunmadı. Yürümenin erdemini hissetmek, dostun sofrasında oturmanın hazzını, göğü seyrederken sonsuzluk tarafından yutulma duygusunu, kitabı, şiiri daha neler neleri unutuverdik.

Mesela “İyi olmayı” unutuverdik, “kendimizi

iyi hissetme”ye odaklandık. Hâlbuki dünya bizim birbirimize gösterdiğimiz

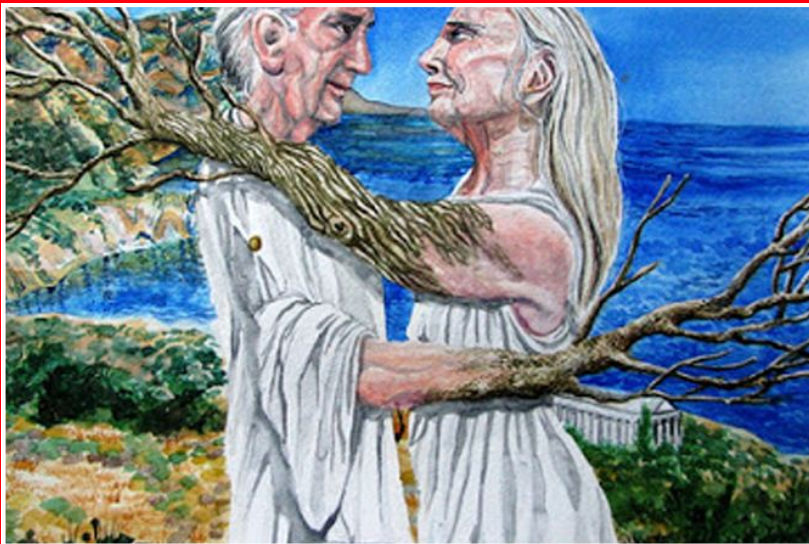
ihdimamla güzelleşebilir. Sevemedik birbirimizi olması gerektiğince. Muhabbet duyamadık kuşlara, ağaçlara. . . Kucak açamadık tüm insanlara, içtenlikle. En sevdiğimize bile haykıramadık onu ne kadar sevdiğimizi. Bağrı-

Konuk iki tanrı,
Filemon'ların evinde.

mıza basamadık, kocaman yürekli minnacık bir yetimi. Velhasıl kardeşim sevemedik birbirimizi.

Gönül kapısından insan bir kez girmeye görsün... Gönül kapısından girip de aşk ateşi ile yanıp tutuşan sevdiğine ulaşmak, ona kavuşmak, onda erimek, onda yok olmak, ona kendini adamak, iki ayrı varlıkken/bedenken tek bir varlık/beden olmak ister "yaratılmışların en şerefli" olan insan. Bunun için de mücadele eder, acı çeker, sıkıntılar yaşar ve kendini adar. Örnek vermek istiyorum sizlere, insanların iyilik ve sevgilerinin tükenip, yüreklerinin çorak topraklara döndüğü bir zamandan ve kentten...

Filemon'laBaukis...Birisine meşe, diğeri ıhlamur ağacı olarak karşılıklı kenetlenip birbirlerine iyice sarıldılar.

“Bulutların üstündeki Olimpos’da Tanrılar Ülkesinde oturan Baştanrı Zeus’un, bir süredir canı iyiden iyiye sıkılmaya başladı. Oğlu haberci tanrı Hermes’i çağırdı yanına: “Oğlum; şu inatçı dünyalılar bizleri unutmuşa benziyor... Hele bir gidip görelim onları” dedi.

Beraber BERGAMA OVASINA İNDİLER... Zeus, biraz soluklandıktan sonra, Hermes’in kolundan tutup; “Gel de şu insanlarla biraz sohbet edelim!” diye buyurdu.

Tanrı Hermes, kocaman kilimli zengin evlerinin kapısını çalmaya başladı. ZENGİNLER KAPILARINI AÇMADI... Hermes küçücük, duvarları kiremitleri dökülen bir kulübe gördü tepeye yakın. Hemen kapısını çaldı: Baukis adlı yaşlı bir kadın açtı kapıyı... Karşısında yorgun ve yoksul yabancıları görünce de, ardına dönüp; “Bak konuklarımız var!” diye seslendi kocası Filemon’a. İçeri buyur etti hemen konukları. Tanrılar eğilerek, içeri girdiler. Yaşlı karı-koca, evin darlığı yüzünden özür dilediler...

Çok geçmeden yemekleri hazır olmuştu... Arada da yaşlılıkları yüzünden onları yeterince iyi ağırlayamadıklarını söyleyip sık sık özürler dilediler. Sonra Baukis’leFilemon, Hep birlikte yaşadıkları acı-tatlı serüvenler üzerine epeyce lafladıktan ve bu arada yemekler yendikten sonra, tanrılar izin istediler... Konuk tanrılar, yaşlı karı-kocaya tepeye doğru birlikte yürümeyi önerdiler... Aradan birkaç dakika geçmişti ki yaşlı Filemon’laBaukis, aşağılarda yayılıp giden bütün ovanın sular altında kaldığını gördüler dehşetle! Az ötedeki kendi yoksul kulübelerinin yerinde de, bembeyaz mermerlerle kaplı görkemli bir tapınak

yükseliyordu... İşte o anda konuklarının tanrı olduklarını duyumsadılar hemen. Zeus Yaşlılara unutulmaz konukseverlikleri için teşekkür etti. Artık onlara konuk olduktan sonra, dünyayı daha iyi anladığını da ekledi sözlerine...

İKİ SEVGİLİ TEK AĞACA DÖNÜŞTÜ...

Baştanrı Zeus “Bizden bir şey dileyin” dedi gülümseyerek. Yaşlı karı-koca el ele tutuştular hemen ve hiçbir şey istemediklerini; yalnızca yoksul kulübelerini onurlandırdıkları için çok mutlu olduklarını söylediler. Baştanrı Zeus ille de bir dilekte bulunmaları için üsteleyince, karı-koca baş başa verip bir şeyler fısıldaştılar aralarında. Ondan sonra Filemon; “Peki öyleyse” diye söze başladı. “Biz bugüne dek hep baş başa, çok mutlu yaşadık. Bu mutluluğumuzu tanrı ya da kul demeden herkesle paylaştık. Bu yaştan sonra da bizi ayırma. Birimiz önce, öteki sonra ölmesin... Bir-birimizi mezarlıkta görmeye gidecek gücümüz yok... Biz ikimiz bir arada,

aynı anda ölmek istiyoruz...”

Baştanrı Zeus’un buyruğuyla yaşlı Filemon’la, Baukis, Frigya ovasındaki Bergama kentinin tepesinde hâlâ ayakta duran tapınağın bekçileri oldular. Daha uzun yıllar, aynı tapınağın bembeyaz mermerleri üstüne oturup, Tanrı Helyos’un atlarıyla her gün gökyüzünde koşturduğu güneşi baş başa izlediler... Birbirleriyle hep aşk dolu sözler fısıldaştılar...

Ne var ki bir gün gene tapınağın avlusunda omuz omuza vermiş otururlarken, aniden bir uyusukluk geldi ikisinin de bedenine... Hemen ayağa kalkmak istedilerse de kalkamadılar... Bedenlerinin dallanıp yapraklandığını, ayaklarının toprakta kök salmaya başladığını gördüler... Bu hallerine bakarak birbirlerine daha candan bakıp gülümsediler... Sonra birisi meşe, diğeri ıhlamur ağacı olarak karşılıklı kenetlenip birbirlerine iyice sarıldılar... Sevdiğine ulaşmanın, ona kavuşmanın, onda erimenin, onda yok olmanın, ona kendini adamanın, onda iki varlıkken tek varlık olmanın sırrına erişerek aşk ile fani dünyadan sonsuzluğa ulaştılar.

Bin yıllar boyunca, Bergama’daki tapınağın yanından rast gele geçen bütün yalnız gezerler ve de sevgililer; birbirine kenetli o iki ağacın sevgi dolu sözlerle karşılıklı bir şeyler fısıldaştıklarını kulaklarıyla hep duyageldiler... Her şeyin kaynağının sevgi olduğunu, yaratılışımızın, imtihana tutulmamızın sebebinin sevgi olduğunu, hayvanları, bitkileri, dağları, ovaları, yaylaları, güneşi, yıldızları, kışı, ilkbaharı birbirimizi sevmek için var olduğumuzu duydum bende, ıhlamur ile meşenin yanından her geçtiğimde.

Kenan Yaşar

sensizlik ağır bana

her deprem sonrasında bir volkan kalır bana
her sevda kurşunundan yalnız can kalır bana

sevda böyle yaşanmaz sensizlik ağır bana
sensizliğin ardından hep hüsrân kalır bana

bugün lale devridir han güzel hane mamur
yarın bir deprem olur bir viran kalır bana

bu gönül ateşine günlerce yağsa yağmur
bir kor yahut kıvılcım her zaman kalır bana

her gün haberin gelir bin bir çirkef içinden
yine de senden yana hüsnüzan kalır bana

bütün yollar denenir belki sabrım tükenir
almak için gönlünü bir isyan kalır bana

bakarım daha olmaz umutlarım kesilir
sensiz yaşamak için bir nisyan kalır bana

(Mor Hırkalı Aşk, Nisan 2005)

Foto-Sentez

Noktürn

Bir masal bahçesindeyim sanki...
Rengârenk bir rüyanın tam ortasında yapayalnızım.

* * *

Beyaz bir gecenin, yeryüzüne armağanı olmalı bu manzara...
Işık demetlerinin göz kamaştıran dansı âdeta başka bir boyuta alıp götürüyor insanı...
Diğer unsurlar bütünlüyor bu bahçedeki harikulâde ambiyansı...

* * *

Birazdan bir yerlerden -saydam kanatlarıyla- önce pembe yeveli gümüş bir kısrak,
dörtnala yükselecekmiş gibi...

Sonra muzip bir peri kızı; uçarak seke seke, elindeki yıldızlar saçan sihirli
değneğiyle dokunup tek tek uyandıracak gündüzcü şehir kuşlarını belki...

* * *

Gecenin ayazını hissetmiyorum artık...
İşte ben, hep böyle bir müziğin içinde kaybolmak istiyorum.

* * *

Bu kent, sanırım beni sevmeye başladı. Anlıyorum...
Bilmem anlatabiliyor muyum?

Fotograf ve Anlatı:

RECEP SERBES

Çorum'da Türk Sanat Müziği'nin derin ismi: DR.SEDAT TERLEMEZ

Canan-Sedat Terlemez çifti, bir yemekte...

● Çorum, harika "musiki akşamları" yaşamış ve halen de yaşamakta olan bir kent. Çeşitli kurumların bünyesinde faaliyet gösteren topluluk ve korolar, yılda bir kez de olsa "Türk Sanat Müziği Konseri" düzenleyerek, musiki severlerin gönül telerini titretiyorlar.

Arkadaşımız Selda Fındık, Dr. Sedat Terlemez'le...(Fotoğraflar: Aliye Öncel)

Selda FINDIK

Keman resitali...

Dr. Sedat Terlemez, eşi Canan ve büyük oğlu Boğaç Terlemez'le...

● Bu toplulukların saz heyetlerinde veya korolarında yer alan, yönetici veya koro şefi konumunda olan tüm musiki gönüllülerini, katlandıkları özveriler ve ortaya koydukları başarılar nedeniyle, daha baştan takdirle ve şükranla kaydetmemiz gerekir.

● Koroların geçmişine inmeye çalıştığımızda ise, çok önemli bir isimle karşılaşılıyorsunuz: Dr. Sedat Terlemez...Tıp öğrenimi ve dış görevlerinden sonra 1976'da memleketi Çorum'a dönüyor, hemen birkaç

Canan-Sedat Terlemez çiftinin, hekim olan kızları Belen'in düğününden... (Soldan sağa) Küçük oğulları Börteçine ve eşi Özge, Belen'in kayınvalidesi Zühal Gürol, Mehmet Ateş ve Belen Terlemez Ateş, Dr. Sedat-Canan Terlemez, Boğaç Terlemez, damadın amcası ve eşi...

yıl içinde de "musiki" adına kolları sıvıyor.

● 1980'de araştırmalara başlıyor, çevredeki enstrüman çalanları, sesi-kulağı uygun olanları tespit ediyor; 1981'de de ilk çalışmaları başlatıyor. Ve amatör musiki gönüllüleri ile "Bahar Konserleri" adı altında Çorumlu musiki severlerin huzuruna çıkıyor.

Tarih 1 Nisan 1961...Folklor Ekibi...(Ayakta soldan ikinci Sedat Terlemez)

"Dr. Sedat Terlemez" ismini, Çorum'un musiki alanında şöyle bir kırk yılını bilen kime sorsanız sorun, "olağanüstü yetenek" veya "süper müzik insanı" karşılığını alırsınız.

O'nun tamburu veya kemani dillere destan olmuştur.

Koroların kurucusu olarak O'nun adı verilir. Yeşilçam filmlerinin baş aktörü gibi, Çorum'da musikinın baş aktörüdür adeta...

Son yıllarda sosyal yaşamın dışında kalmış olan Dr. Sedat Terlemez'le, Bahçelievler'deki evinde, eşi Canan Terlemez ve oğlu Boğaç'ın da bulunduğu ortamda hayli keyifli bir söyleşi yaptık.

Söyleşimize geçmeden önce, kendisini kısaca tanıtmamız daha doğru olacaktır sanırız.

*

Sedat Terlemez, babası Hacı İbrahim Bey'in polis memuru olarak görev yaptığı Tosya'da dünyaya geldi. Annesi, Şeyh Hasan Galip Kuşcu'nun kız kardeşi Rufe hanım...

Babasının tayin olduğu Merzifon'da ilkokula başlıyor. İlkokulun 4. sınıfında da mandolin çalarak müziğe ilk adımını atıyor. Ama, batı müziği tarzında...Ortaokulu, halk müziğinin köklü bir geçmişe sahip

olduğu, ozanlar diyarı Sivas Divriği'de okurken, çevreden etkilenerek bağlamaya hevesleniyor ve amcası Dr. Kemal Terlemez'in aldığı bağlamayı çalmaya başlıyor.

Bu konudaki yeteneğini belirtmeye bile gerek yok kuşkusuz...Kısa sürede bağlamayı da çok iyi çalar hale geliyor.

Liseyi Çorum'da okuyan Sedat Terlemez, bu sırada mızraplı tamburla tanışıyor ve müthiş bir tutkuyla tambur çalmaya başlıyor. Lisede, bando takımının şefliği gibi müzikle ilgili çalışmalarının yanısıra, tiyatro oyunlarında rol alıyor.

Sedat Terlemez tiyatro oyununda...

23 Nisan 1960...
Lise'nin boru şefi
Sedat Terlemez
Çorum
Stadyumu'nda...

Sedat Terlemez'in tamburu eşliğinde
sanat müziği korusu...Yıl 1961...

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde okurken de, Süheyla Altmışdört ve Alaeddin Yavaşca'nın yönettiği Türk Sanat Müziği Korusu'na bir yıl devam edip, sonra İstanbul Belediye Konservatuvarı'na geçiyor. Necdet Yaşar'dan mızraplı tambur dersleri alarak kendisini geliştiriyor, "üstat" seviyesine yükseliyor.

"Zaten, Üniversite'de yaylı tambur yasaktı, onu sonradan geliştirdim" diyor.

Sedat Terlemez
yaylı tamburu ile...
Solist ise
Mustafa Ayaz...

Selda Fındık, Canan-Sedat Terlemez çiftiyle...

Dr. Sedat Terlemez,
kemanyla
bir konserde...

Canan Terlemez, Mehmet ve Belen Ateş, Dr. Sedat Terlemez, yeğeni Gökhan ve eşi Meral Terlemez...

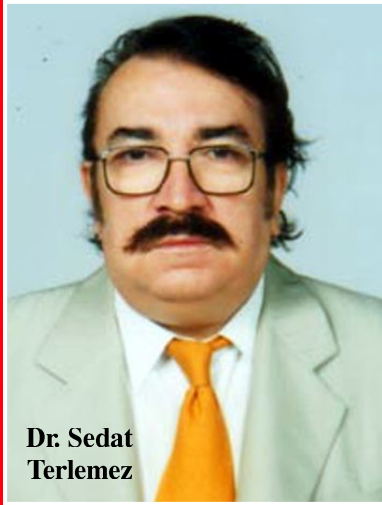
*
Tiyatroya da büyük merakı ve yeteneği vardı. Çorum'da "Ayakta Durmak İstiyorum" oyununda Tökil'i oynadı. Milli Türk Talebe Federasyonu'nda tiyatro çalışmalarına başladı, ama derslerin yoğunluğu nedeniyle yurtdışı tiyatro oyunlarına katılamadı, yalnızca yurt içinde oynanan eserlerde rol aldı.

Gündüz Tıp Fakültesi'ne, gece konservatuvara devam ediyordu. Oturduğu ev ise Gayrettepe'de idi.

Tıp Fakültesi'nin ikinci sınıfında babasını kaybetti.

Mezuniyetten sonra, mecburi hizmeti nedeniyle, sosyalizasyon bölgesi olan Giresun'un Bulancak ilçesinde hekimlik görevine başladı. Espiye ve Giresun merkez, derken askerlik görevi için Kars'a gitti. Önce Tabip Asteğmen, sonra Teğmen...

2. Kıbrıs Barış Harekâtı'na katıldı.

Dr. Sedat Terlemez

Askerliğinin uzaması nedeniyle, Elazığ ve Malatya'da kadın doğum ve cerrahi acil servislerinde görev aldı.

Amcası Opr.Dr. Kemal Terlemez'le ameliyatlara da giriyordu.

Müzik yeteneği ve bilgisi nedeniyle, askerliği çok renkli geçti. Sık sık geceler düzenleniyor, Dr. Sedat Terlemez de bu gecelerin baş aktörü oluyordu.

Askerliği sona erdiğinde Osmaniye'ye atandı. İki yıl sonra da Çorum'da göreve başladı.

*

Dr.Sedat Terlemez, Tıp Fakültesi'ni 1969'da bitirmişti. 1970 Temmuz'unda da, Akbank'ta şef olarak çalışan Canan Özkurşunlu ile hayatını birleştirdi.

Canan hanım çok güzel bir genç kız...Sedat bey, bir düğünde kendisini dansa kaldırmak istiyor, ama ret cevabı alıyor. Sonra da karşısına geçip oturuyor, ısrarla ilgisini ortaya koymaya çalışıyor. Canan hanım, "Tir tir titredim" diyor o an anlatırken...

Daha sonraları, bir kart yazıyor Sedat bey...Canan hanımdan da olumlu karşılık

Fotoğrafları çeken arkadaşımız Aliye Öncel de anı fotoğrafında yer aldı.

alınca, bugün 48 yıla ulaşan mutlu birlik-teliklerinin temeli atılmış oluyor.

İlk çocukları Boğaç, 1974 doğumlu. KTÜ Radyo-Televizyon Bölümü'nü bitirdi. Çorum'da yaşıyor.

1975'te Osmaniye'de doğan Börteçine, 1994 üniversite sınavında Türkiye ikincisi olarak ODTÜ'ye giriyor ve elektrik-elektronik mühendisi olup ABD'de doktora yapıyor. İç mimar Özge ile evli olan Börteçine Terlemez, halen İsviçre'de yaşıyor.

İki farklı konserde, Dr. Sedat Terlemez kemanyla...

Canan-Sedat Terlemez çiftinin kızları Belen ise, 1986 doğumlu. He- kim olan Belen Terlemez Ateş, İstanbul Okmeydanı Hastanesi'nde çocuk hastalıkları ihtisası yapıyor. Kendi şirketi bulunan elektrik-elektronik mühendisi Mehmet Ateş'le evli.

Dr. Sedat Terlemez, kızının adını, Kurtuluş Savaşı'nın son aşaması olan Afyonkarahisar Kocatepe'de başlayan Başkumandanlık Meydan Muharebesi'nde ilk hedef olan Belen Tepesi'nden aldığı anlatırken, Atatürk'e ve ilkelerine bağlılığını da bu vesileyle ifade ediyor.

Stajyer doktorlarla...
(Oturan Dr. Sedat Terlemez)

Dr. Sedat Terlemez, şimdi emekli albay olan ağabeyi Nihat Terlemez (ortadaki) ve bir arkadaşları...

Sedat Terlemez'in çaldığı enstrümanları, tarih sırasına göre, mandolin, bağlama, mızraplı tambur, yaylı tambur, ud ve keman şeklinde sıralamamız gerekiyor.

1976'da Çorum'a yerleşince de, doğuştan var olan yeteneklerine olağanüstü bir birikim ve deneyim de eklemiş olarak, musiki alanında memleketine elinden geleni vermek üzere kolları sıvıyor.

O zamanlar, şimdiki gibi hazır notalar bulmak mümkün değil. Dr. Sedat Terlemez, şarkıları kulağını radyoya dayayıp dinliyor. Kasete alıyor ve tekrar tekrar dinleyerek notalarını yazıyor. Provalarda çalışılan ve konserlerde okunan parçalar, böyle zahmetli bir şekilde ortaya çıkarılıyor.

Hemen bu arada eklemek gerekir: Sedat Terlemez'in besteleri arasında biri var ki, Türkiye çapındaki yarışmada mansiyon almış. Yunus Emre'nin şiirinden, Muhayyer Kürdi beste:

Ben ayımı yerde buldum,
Ne isterim gökyüzünden.
Benim yüzüm yerde gerek,
Bana rahmet yerden yağar.

Sedat Terlemez (önde, sol başta), bir grup arkadaşıyla dönemin ünlü sanatçısı Ahmet Sezgin'le...

Giresun'da görev yaptığı yıllarda, bir grup doktor arkadaşıyla.

Mızraplı tambur ve bağlama...

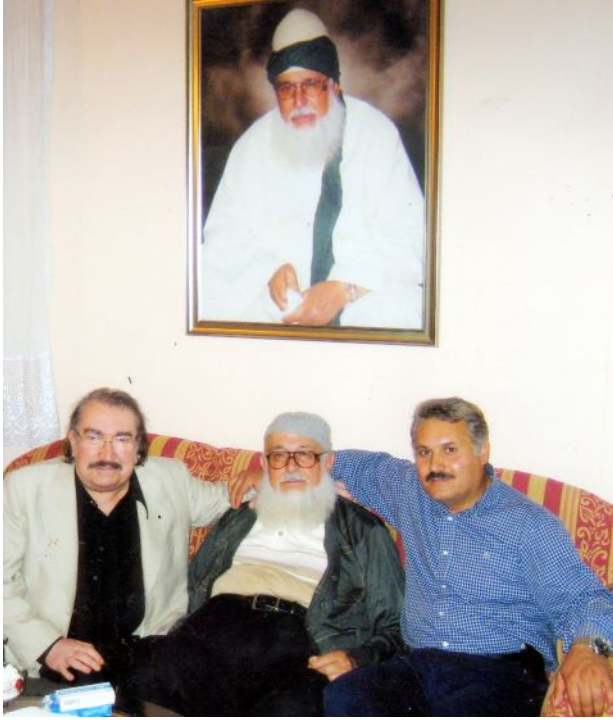

Provalar, konserler...Musiki ile dopdolu günler...

Elinde kemanıyla, hem keman çalıp hem topluluğu yöneten bir şef...

Bu arada, ÇORUM HABER Gazetesi, 1986-87'den başlayarak "Amatör Sesler Yarışması" düzenliyor...Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Türk Hafif Müziği (pop müzik) dallarında...Elemeler, yarışmalar, finaller...Yıllarca süren olağanüstü bir sanat şöleni...İşte bu organizasyonlarda da, Türk Sanat Müziği Saz Heyeti'ni Dr. Sedat Terlemez yönetiyor.

Dayısı Hasan Galip Kuşcuoğlu ve oğluyla...

Keman ve ud...

1989'da Türk Sanat Müziği Korosu'nu yönetirken...

Çorum Sağlık Ocağı'ndaki makamında...

*
Konserler dışında, yıllardır dillerden düşmeyen bir (rahmetli Salim Koçak'ın deyişiyle) "Erfene" buluşmaları var. Erfene "ortaklaşa" anlamına geliyor. Anadolu'nun çok eski bir geleneği...Ortaklaşa yeme-içmeyi ve eğlenmeyi ifade ediyor.

Dr: Sedat Terlemez ve dostları da, ayda bir akşam, Dr. Rifat Patır'ın Çorum Barajı tepesindeki Kartal Yuvası'nda toplanıyorlar. Yiyecek içecekler sırayla temin ediliyor ve musiki akşamları dostça, coşkuyla paylaşılıyor. Dr. Sedat Terlemez'e bu akşamlarda, uduyla kayınbiraderi Nazif Özkurşunlu eşlik ediyor.

Bu anıları anlatanlar, o akşamları yeniden yaşarmışçasına duygulanıyorlar.

Aslında, musiki dostu Dr. Rifat Patır'ın mekânı, yalnızca "erfene geceleri" ile de sınırlı değilmiş. Musiki adına pek çok dost buluşmaları, burada gerçekleştirilmiş.

Yaz aylarında biz de, kendisiyle söyleşimiz sırasında buna tanıklık etmiş ve biz-zat yaşamıştık.

*
Dr. Sedat Terlemez, son yıllarda sosyal yaşamdan hayli

uzak, kendi dünyasında yaşıyor. Ama, müzikten hiç uzak değil. Tüm enstrümanları evinde duruyor ve zaman zaman bunlardan birini eline alıp, geçmişe doğru yolculuk yapıyor.

Anılar, anılar...

O kadar çok anı var ki, böylesine dolu dolu, sanatla iç

içe yaşanmış yıllardan geriye kalan...

Çorum'un müzik yaşamı adına Dr. Sedat Terlemez'e çok şey borçlu olduğumuzu, bu söyleşimizle daha bir anlamış oluyoruz.

Söyleşimizi de olması gerektiği gibi bitirmek istiyoruz: Teşekkürler üstat.

Dr. Rifat Patır'ın Kartal Yuvası'ndaki arkadaş yemeğinde kemanyıyla... Sağ baştaki kayınbiraderi Nazif Özkurşunlu, soldaki ise merhum Dr. Erdal Orhanoğlu...

1987'de bir konser sonrası kendisine çiçek veriliyor.

SALKIM SÖĞÜT DALLARI (*)

Şubat, mart derken bahar gelmiş; 1918 yılının Nisan ayıyla birlikte güneş yüzündeki yoğun bulut perdesini kaldırmış, cömertçe dünyaya gülümsüyordu. Bunun sonucunda karlar erimeye, havalar ılımaya, toprak uyanıp yeşermeye, ağaçlar yapraklanmaya durmuştu. Canlanan doğa ise; baharın getirdiği güzelliklerle birlikte tutsakların yüreklerindeki umut filizlerini yeşertmeye; bir açıdan gelecek güzel günlerin muştusunu vermeye başlamıştı.

Mayıs ayının gelmesiyle havalar daha da ısınmış, tutsakların gözetimci erler eşliğinde Tutsakevi'nden dışarıya çıkıp gezmelerine izin verilmeye başlanmıştı.

Arif Çavuş, Fatsalı Fazlı'yla birlikte gözetimci erler eşliğinde o gün dışarı çıktılar.

Bu çıkış, Arif Çavuş'un yaşama, düşünde bile görüp inanamayacağı farklı sürprizler getirecekti.

Bu kez Volga Nehri'nin kent çıkışındaki bölümüne doğru gittiler. Buraları özellikle söğüt ağaçlarıyla kaplı; çevre halkının kadın erkek, çocukla bir arada gezinti yaptıkları ve eğlendikleri bir doğal park görünümündeydi. Birçok kişi de aileleriyle birlikte burada, nehir kıyısındaki söğüt ağaçlarının altında piknik yapıyorlardı. Özellikle genç kızlar, yeni yetme erkek çocukları gülüşerek, eğlenerek, hoşça zaman geçiriyorlardı...

Arif Çavuş ve arkadaşı onların bu özgürce yaşamlarına özenerek bakıyor:

"Günün birinde bizler de özgürlüğümüzü kazanıp, memlekette aile bireylerimizle birlikte bunun sevincini ve mutluluğunu yaşayabilecek miyiz acaba?" diye birbirlerine soruyorlardı.

Derken, kendi aralarında fındırdeşen, şen ve şuh kahkahalar atan Rus kızlarını izleyerek bir salkım söğütün altına oturdular.

Gözetimci erler onları sadece geriden izlemekle yetiniyor; hiçbir hareketlerine ve davranışlarına karışmıyorlardı.

Nehrin kıyısında salkım söğütler daha çoğunlukta. Taze bir güzelin saçlarını tel tel tarayıp omuzlarına aşağı döktüğü gibi; salkım söğütler de, o upuzun ve ipincecik dallarını yerlere ve nehrin sularının üzerine sarkıtmıştı. Bu olabildiğince geniş yatağında sessiz ve sakin akan Volga Nehri'nden, kıydakileri selamlayarak arada bir geçen vapurların düdüklüleri, diğer yandan bu nehrin kıyısındaki insan kalabalığının sesleri, karışık, tatlı, curcunalı bir senfoniye dönüşüyordu.

Birden Arif Çavuş'un beyninde bir şimşek çaktı.

Askerlik öncesi, köyünün dağında Suludere yamacında bulunan tarlalarına gittiğinde dereye iner; yukarılarda Evkaya deresinden çıkıp dereye aşağı akan suyun beslediği fundalıkların dallarından, güzel sepetler örerd. Burada da kendisini oyalamak, hem zamanını değerlendirmek amacıyla

sepet örebilirdi. Bu salkım söğütlerin o incecik, olabildiğince esnek, narin dallarından sepet örmek daha kolay olmalıydı.

"Bekle geliyorum!" dedi Fazlı'ya.

Hemen fırladı yerinden. Biraz ötedeki salkım söğütün dallarından tek tek dal kopardı. Dallar çok gevrek olduğu için fazla uğraştırmadı onu. Bir kucak dalla döndü.

Muzaffer GÜNDOĞAR

"Hayrola Arif Çavuş'um?.." dedi Fazlı. "Ne yapacaksın bu bunları?"

"Hele sabret" dedi. Az sonra ne yapacağını göreceksin."

Açılır kapanır küçük bir çakı bıçağı vardı cebinde. Daha önce pazara çıktıklarında almıştı. Hemen işe koyuldu. Öyle hevesle ve seri bir biçimde çalışıyordu ki, iş ilerledikçe Fazlı da şaşırıp kaldı.

Çok sürmedi, ortaya saplı, zarif, güzel bir sepet çıkmıştı.

"Buyur," dedi Fazlı'ya..

Fazlı, eline aldığı sepeti evirip çevirip inceleyerek:

"Helal olsun sana be Arif Çavuş'um. Sende ne hünerler varmış da bizim haberimiz yokmuş." sözleriyle hayranlığını belirtti.

"Öyle gözde büyütülecek kadar hüner işi değil. Birkaç denemeden sonra sen de yapabilirsin."

"Yok, canım ben yapamam."

"Öyleyse sen git, biraz daha dal getir bana şöyle incelerinden."

"Hay hay. İşte onu yaparım."

Fazlı bir kucak dalla döndüğünde Arif Çavuş ördüğü sepeti başucundaki söğütün dalına asmış, bir ikinci sepeti örmeye başlamıştı bile.

Fazlı ayağa kalkarak:

"İznin olursa ben biraz dolaşacağım Çavuşum."

"Tamam. Fazla uzaklaşma buralardan."

"Uzaklaşmam. Sana kolay gelsin."

"Sağ olasin!"

"Gözetimci erler zaten sürekli bizi izliyor, kaybolmama fırsat vermezler" deyip ayrıldı yanından.

GÜZEL RUS KIZLARI VE ŞURA

Az sonra yanbaşında duyduğu şen şakrak seslerle başını çevirdiğinde, bir grup Rus kızının kendisini ilgiyle izlediğini gördü.

"Oçinkrassivaya, Oçinkrassivaya!" (Çok güzel, çok güzel!) diye onu alkışlıyorlardı.

Rusça:

"Bolşoyespasıba" (Çok teşekkür ederim) diyen Arif Çavuş onları güler yüzle selamladı. Rusçayı epeyce ilerletmişti.

İçlerinde en güzel olanı:

"Kaç ruble bu?" Diye dalda sallanan sepeti gösteriyordu.

Bu soru üzerine Arif Çavuş şaşırmış, ne yanıt vereceğini bilememişti. Çünkü bunları zevk için örmeye başlamış, satma düşüncesini aklının köşesinden bile geçirmemişti.

O daha yanıt vermeden, geriden onları sürekli

gözleyen gözetim erlerinden biri gelmiş, sepeti daldan alarak:

"Onu benim için yapmıştı." demiş, oradan uzaklaşmıştı.

Rus erinin bu tavrı karşısında sanki buz gibi bir hava esmişti orada.

Genç kız:

"Siz tutsak mısınız?" Diye sordu.

Arif Çavuş da Rusça yanıtladı.

"Evet, Türk tutsağıyız."

"Çok üzülüm. Biz savaş istemiyoruz. İnşallah yapılan barış anlaşması yürürlüğe girer; sizler de özgürlüğünüze kavuşur, ülkenize dönersiniz," dedi

"İnşallah, sağ olun."

"Kakoi çini?" (Rütben ne?)

"Rütbem çavuş."

"O elinizdekini tamamlayınca bana satar mısınız?"

"Satmam."

Üzülmişti kız.

Bir başka kız:

"Şura çok üzülüyor ama. Biz de almak isterdik." Kızın adının "Şura" olduğunu öğrenen Arif Çavuş, işaret parmağıyla döşüne dokunarak:

"Arif Çavuş onu Şura'ya armağan etmek ister," dedi.

Sevinçlerini el çırparak dışa vuran kızlar:

"Çok yaşayın. Teşekkürler..." dediler.

Şura:

"Parasız alamam ben. Emeğimizin karşılığını mutlaka almalısın." dedi.

Arif Çavuş, kızların bu ilgisinden ve yakınlığından çok mutlu olmuştu.

"Tamam," dedi. Bir yandan da özenerek sepetini örmeyi sürdürüyordu. Şura'ya vereceği bu sepet öncekinden daha güzel ve daha zarif olmalıydı.

Kızlar da Arif Çavuş'un çevresine oturmuş, onun sepet örüşünü kendi aralarında şakalaşarak, gülüşerek izliyorlardı.

Arif Çavuş kızların ilgisinden mutlu; sepeti tamamlayıp sapını da örüp bitirince Şura'ya uzattı: "Buyurun!" dedi.

Şura, sevinç ve heyecanla gülerken sepeti alıp evirip çevirerek inceledikten sonra:

"Çok güzel olmuş Arif Çavuş. Candan teşekkür ediyorum," dedi.

Kızlar:

"Biz de isteriz, bize de yap!..." diyorlardı.

Şura:

"Şimdi söyle Arif Çavuş, borcumuz kaç ruble?"

"Borcunuz yok."

"Eğer sepetin ücretini almazsanız, üzülerek söyleyeyim; çok istediğim halde ben de bu sepeti alamayacağım. Hem arkadaşlarım için de ücret karşılığı sepet örmenizi istiyoruz."

Gözgöze geldiler Şura'yla. Sevgiyle gülüyordu maviş maviş. Gözlerinden yüreğine ılık ılık bir şeylerin aktığını duyumsadı Arif Çavuş. İçi bir hoş oldu.

Şura cüzdanını çıkarmış;

"Hadi ama üzme beni." Diyordu.

Oysa onun, böylesine güzel ve dünya tatlısı bir kızı üzmesi olası mıydı?

"Ne verirseniz," demek zorunda kaldı.

10 ruble uzattı Şura.

"Bu çok" diyecek oldu, ama Şura'nın parayı Arif Çavuş'un avucuna sıkıştırarak, parmaklarını kapatması bir oldu. Bu el teması bile onu heyecandan titretmiş, kanını ateşlemişti. Çünkü üç yıla yakın bir zamandır eli karşı cinsten birinin eline dokunmamıştı. Rus kızları çok rahat, çok serbestti karşı cinsler karşısında. Özellikle karakaşlı, karagözlü, karasaçlı Türklere bayılıyorlardı.

Arif Çavuş saat; 15.30'a kadar iki sepet daha tamamladı. Onları da Şura'nın iki kız arkadaşına verdi.

"İspasıvu" (teşekkür ederiz.) deyip, beşerden 10 ruble verdiler. Kısa günün kazancı 20 ruble olmuştu. Kızlar el çırparak:

"Arif oçenharasucevalek" yani, (Arif çok iyi bir insan,) diyorlardı.

Geride sepet bekleyen üç kız daha vardı, ama kalkması, Tutsakevi'ne dönmesi gerekiyordu.

"İzninizle gitmem gerekiyor," dedi.

"Bize ne zaman sepet öreceksin?" diye sordular.

"Çıkabilirsem eğer, yarın..."

Ardından:

"Dasvidaniyagaspada." (Hoşça kalın.) dedi.

Onlar da:

"Desupdan" (yine görüşelim,) dediler.

Arif Çavuş çalışma artıklarını toplayıp ilerdeki

çöp tankına atmak için koltuk altına alıp, kızlara el sallayarak onlardan ayrıldı. İçinde, o güne değin duyumsamadığı bir duygu seli oluşmuş; ona mutluluk vererek durmadan çağılıyordu sanki.

Akşam, yattıktan sonra geç zamana kadar Şura'yı düşündü. Çünkü savaşın ve tutsaklığın bedeninde ve ruhunda açtığı onulmaz yaraların iyileşmesi için sevgiye, saygıya, ilgiye ve onore edilmeye gereksinimi vardı. Bunu da ona tutsak olduğu bir ulusun güzel kızı Şura göstermeye başlamıştı. Şura'yı yeniden görecektir olmanın sevinç ve mutluluğuyla karanlığa karşı gülümsedi ve ardından derin bir uykuya daldı.

...

(*Yayımlanmakta olan "SARIKAMIŞ" romanından kısa bir bölüm.

Nokta Noktam

**Rıza Polat
AKKOYNLU**

Dün bir dosttan, uzun bir mektup aldım
Beni anlatmış sana ve sen ona
"Unuttum artık onu" demissin.
Hem bu sozu gulerek,
Medar-i iftihar ile soylemissin.
Unutamazsin Nokta Noktam
Unutamazsin!
Cunku; unutmak için
önce unutulmak gerek
Oyasa ki sen,
Hala bende esen,
Eski kavak yelisin.
Unutamazsin...
Kan değil, tukuremezsin,
Ruj değil, silemezsin
Disi dudaklarına, disimle yazdığım
İki heceli erkek adımı
Unutamazsin Nokta Noktam
Unutamazsin!
Seninle biz, hala bir kabukta
İki badem içi gibiyiz.
Baharsin; kokacaksın
Gunessin; yakacaksın.
Sabah yatagim kadar ruya dolu
Sabah yatagim kadar sicaksin
Unutamam
Unutamazsin!
Simdilik bu kadar.
Obur mektubuma daha diyeceklerim var
Darılma bana, gucenme sakın
Ankara gunlerinin bembeyaz ufkundan
Binlerce selam sana.

Bahar basladi nokta noktam
Ankara'da bahar, veriminde toprak ana
Aylar var ki sana tek satir yazamadim

Oysa ki simdi mevsim bahar
Otuslerde adin, kokuslarda tadin var
Artik yazmaliyim.
Takvime baktim bu sabah,
ayrilali bes ay olmus.
Dusun ki Nokta Noktam
Bes ay denilen nesne tam yuz elli gun eder.
Bunca uzun ayriliksa;
Inan bana Nokta Noktam
Insani, herseye kuskun eder.
Inan bana... Darginligim herkese
Ve tek hasretim sana
Dusunuyorum...
Asiklar pazarina cikan yolu dusunuyorum.
Bu yolun saginda yukselen
Her gecisinde penceresinden tebessumler gelen
Bahcesinde iri yedi veren,
kayisi gulleri acan evi dusunuyorum.
Bir turlu gelmiyor dusuncelerimin ardi
Ablan yanimda corapsiz gezerdi,
Bas ortusuz annen.
Dusunuyorum... Bu mevsimde baban,
Her aksam bir yerine iki icerdi.
Miyoplasinca gozleri "Sair, ic be oglum
bahar disidir dogurur" derdi.
Bahar basladi Nokta Noktam.
Ankara'da bahar,
Gonul ufkunda yagmur bulutlari
Cennet olsa artik sevmiyorum
Sevmiyorum sensiz bahari...

Sen; ey yirmidort baharin en guzel susu!
Sen; ey mutlu gunlerimin mutlu turkusu!
Sen; ey ilk yaz aksamlari kadar guzel cocuk!
Sen; ey altin gozlerinin hisli dunyasi!
Olumsuz bir yolculuk yaratan
Sen; ey ciplak bir hancer gibi!
Boylu boyunca gonlumde yatan
Sen; ey herseyim olan hersey!
Son mektubunda soz verdin
Tut diyorsun, unuttum
Unut diyorsun, unutmak mi???
Gunes tekrar dogmayi unutabilir mi hic?
Gonul ferman dinlemez sozu unutulabilir mi hic?
Sen; ey mutlu gunlerimin mutlu turkusu!
Sen; ey herseyim olan hersey!

Bu gece Yilbasi...
Baskent'de kar yagiyor Nokta Noktam
Baskentte kar ve tutuyor gozlerimde
Kullenmis bir mangal gibi hatiralar

Baskent'de kar yagiyor, baskent'de kar...
Bu gece yilbasi.
Bilirsin ki Nokta Noktam
Yilbasinda hesaplanir
Cogu zaman insanlarin yasi.
Bu gece yilbasi...
Tokmaklarinda yirmi dort hece
Egilib ustume sessizce
Sehrin kule saati
Bilir misin Nokta Noktam?
Bilir misin, bilir misin ne dedi?
"Sair, kutlu olsun, yas otuz yedi."
Ve bir el saclarimdan tutarak
Kalbimi sana kadar surukledi.
Bu gece yilbasi, baskent ayakta
Calinan Tuna dalgalari komsu plakta.
Ne de kivrak bu vals havasi
Basladi yine gonlumun
On yil evvel ki kanamasi
Ne gunlerdi o gunler cancagizim
Ne gunlerdi...
Sen, on yedisinde sevgilerin sisinde
Basi duman duman bir kiz.
Ben, yirmi ustunde
Gonlu gordugu her guzellige nisanli
Oylesiye bir sair, oylesiye bir delikanli.
Ne cabuk gecti zaman.
Hey gidi Dunya hey...
Bu gece yilbasi
Disarida kar yagiyor ve tutuyor gozlerimde
Kullenmis bir mangal gibi eski hatiralar
Kosede bir kirlent, kirlentde bir resim.
Bartin'da bahar.
Elimle yapmisim
"asma koprusununden" Kocanaz deresi
Sagda, orta okul
Okulda, cocuklarin sesi.
"Cakir beylerin" elma bahcesi.
Derede kayik, dumende ben.
Kureklerde sen.
Hava berrak, hava ilik
Hava temiz
Ve sularda sarmasan golgemiz
Bu gece yilbasi, baskent ayakta
Calinan Tuna dalgalari degil artik
komsu plakta.
Gonlum bu diyardan cok cok uzakta.
Disarida kar yagiyor.
Disarida kar ve tutuyor gozlerimde
Kullenmis bir mangal gibi
Eski hatiralar...

PARANIN HIÇ BİR ÖNEMİ YOKTUR, AMA BÜTÜN ÖNEMLİ ŞEYLER PARA İLE SATIN ALINIR (ANONİM)

İtalyan filozof Makyavel (1469-1527) "Amaca giden her yol mübahtır." prensibiyle Makyavelizm denilen faydacı bir felsefe geliştirmiştir. "Prens" adlı eseri çok ünlüdür.

Doğu ülkelerinde paraya fazla önem verilmediği için "Bir lokma, bir hırka" felsefesiyle sadece bir yaşam sürdürülür. Doğuda dini anlayış çok ağır basar.

Bu dünyada öbür dünya için yaşanır.

Pakistan'lı büyük filozof Muhammet İkbâl İslam düşüncesini şöyle tanımlamıştır.

"Batı dünyayı gördü, Tanrı'yı unuttu. Doğu Tanrı'yı gördü, dünyayı unuttu."

Doğulular olarak bu yüzden unutulmuş dünyada sefilleri oynuyoruz!

Batı ülkelerinde paraya çok önem verirler. Batıların dinleri, imanları paradır.

Avrupa'da, Prag (Çek Cumhuriyeti), Budapeşte (Macaristan), Avusturya (Viyana) ve İtalya'da Napoli, Roma, Floransa ve Milano şehirlerine yaptığım seyahatlerde batıların hayatına ve yaşam felsefelerine kısmen tanık oldum.

Batıda şehirler çok güzel ve çok düzenli. İnsanların kültürel altyapıları ve insani gelişimleri mükemmel. Gördüğüm, tanıdığım insanların pek çoğu birkaç lisan biliyor ve birkaç ta enstrüman çalıyor. Doğululara göre bir başka boyutta yaşıyor batılılar.

Gerçekten, bir yaya caddeye adımını atınca, araba kullananlar elli metre uzaktan fren yaparak duruyor ve yayalara büyük bir saygı gösteriyorlar.

Bu şehirlerin pek çoğunda, özellikle hafta sonları insanlar bir ellerinde kitap veya gazete diğer ellerinde de köpekle geziyorlar.

Öyle anlaşılıyor ki, insanlar kadar hayvanlara da saygı gösteriyorlar.

Eksik olarak gördüğüm tek şey aile anlayışları ve bireysel bir hayat yaşamaları.

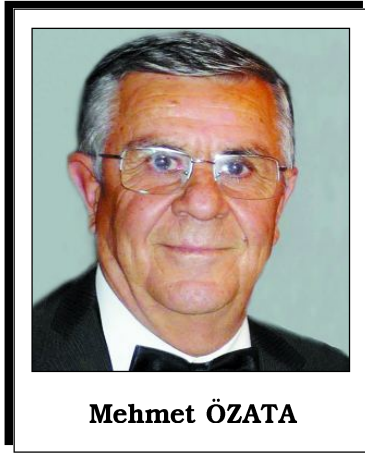
Batıların aile anlayışı da doğuya göre çok farklıdır.

Çocuklar 18 yaşına gelmeden kendi ayakları üzerinde durmak için çalışmak ve para kazanmak zorundadırlar.

Her evlenen bin kişiden yedi yüz ellisi boşanmış. Bizim aile anlayışımıza ve aile yapımıza sığmayan bir garip aile anlayışları var.

Her neyse, batıların kendi hallerine bırakarak kendi hayatımıza dönelim.

Bugün çok sevdiğim, beyit, şiir ve rubailerini sizlerle paylaşarak mutlu olmak istiyorum.

Mehmet ÖZATA

Bir gülüş kadar içten, bir gülüş kadar gerçekçi,

Kim olduğumuz, ne olduğumuz önemli değil,

Kendimizi ifade edebildiğimiz yerdeyiz.

Hayatın serüveni içinde, kim-seden fazla bir şey bekleyemeyiz.

Sevdiğimiz kadar değil, sevebildiğimiz kadar değerliyiz. (Anonim)

Bir zamanlar sevgiyle ilgili

olarak yazdığım bir dörtlükte ben de şöyle ahkâm kesmişim.

Sevgi ruhsal şifadır insanlara can verir,
Paylaştıkça çoğalır yaşama anlam verir,
Sevgisiz gönüller çorak toprağa benzer,
Ne sevecek can verir, ne de bir canan verir... (Mehmet Özata)

Sevgi söyleşimize yüce Mevlana çok sevdiğim şu kısa dörtlüğüyle katıldı.

Aşk beni ârif etti, / İnceltilti zarif etti, / Ben aşkı bilmezdim, / Aşk beni tarif etti.

Şimdi de Mevlana'nın çağdaşı Yunus Emre aldı sazı eline;

Söyle hayran eyle beni, / Aşkın oduna yanayım,

Her ne yana bakar isem, / Gördüğüm seni sanayım...

Devam ediyor Yunus Emre;

Sular hep aktı geçti, / Kurudu vakti geçti,
Nice Han, nice Sultan / Tahtı bıraktı geçti,
Dünya bir pencereydi, / Her gelen baktı geçti...
Yine devam ediyor sevgili Yunus Emre;

Biz dünyadan gider olduk kalanlara selam olsun,
Bizim için hayır dua kılanlara selam olsun,
Miskin Yunus söyler sözü, kan yaş ile dolu gözü,

Bilmeyen ne bilsin bizi bilenlere selam olsun...
Türk şiirinin Üstad-ı Azamı Yahya Kemal Beyatlı'da söyleşimize katıldı.

Bir merhaleden güneşle derya görünür,

Bir merhaleden her iki dünya görünür,
Son merhale bir fasl-ı hazandır ki, sürer,
Geçmiş gelecek cümlesi rüya görünür....

1404 yılında Bağdat'ta İslamın şeriatına karşı geldi diye derisi yüzülerek öldürülen Seyit Nesimi zamanına ve mekânına isyan ederek, yüceliğini şöyle dile getirdi.

Gel aslımı sorarsan ben bir niyazım,
Basir ilmi denen yerden gelirim,
Bir katre idim şimdi hân oldum, (Katre= Damla, Hân= Okyanus)

Arştaki kandilden nurdan gelirim...

Şair Enis Behiç Koryürek bir ruh çağırma seansında huzura gelen (1701 yılında ölmüş) Trabzonlu şair Çedikçi Süleyman Çelebi'ye ruhun tarifini sorar. Süleyman Çelebi'nin ruh tarifi dehşet bir dörtlüktür ve yeniden bedenlenme denilen Reenkarnasyonu çağırıştırır.

Arş-ı âlâdan inip âlemi menhusa geçer,
Arzı fânide beni Adem'de mahpusa geçer,
Öyle bir nur-u ilâhidir ki, karar eyleyemez,
Eski fânusu kırıp yeni bir fânusa geçer...
(Ruh dediğin gökyüzünün yüksek katından gelip bu uğursuz âleme geçer...)

Fâni dünyada insan bedeninde hapsolür. Ancak, Allah'ın öyle bir gizemli nurudur ki, bedende kalmaya karar eyleyemez, eski bedenden çıkıp yeni bir bedene geçer.)

Bir zamanlar benim de medyum olarak katıldığım ruh çağırma seansları hayatımı alt üst etmişti.

Son olarak üstad Can Arpaç'ın çok sevdiğim muhteşem bir şiiriyle edebi sohbetimize son verelim.

Yaratırken Ulu Mimar Adem'i / Dünyadaki sınırları çizmedi,

Renk verdi, / Dil verdi, / İnanç verdi / Taraf tutup ezmedi.

Yaratırken Ulu Mimar Adem'i, / Tespih gibi bir kalıba dizmedi.

Akıl verdi, / His verdi, / Güç verdi...

Hepiniz insansınız / Kardeşçe yaşarsanız / Tüm Dünya sizin dedi.

Boş buldu meydanı Adem / Para dedi, / Koltuk dedi, / Mal dedi, / Yetmedi !..

Fesat dedi, / Haset dedi, / Hırs dedi, / Bitmedi !..

Sağ dedi, / Sol dedi, / Öldür dedi, / Öl dedi..
Cehenneme çevirip dünya denen cennetini,
İnsanca yaşamının güzelliğini sezmedi !..

KÖYÜMÜZDE YAŞANMIŞ OLAYLAR

MEZARDA YATANLARI

İkinci Dünya Savaşı bitmiştir. Anadolu'dan özellikle köylerimizden büyük şehirlere, yurt dışına göçler başlar. Her yıl giderek hızlanır. Kış aylarında bir kişinin bile yaşamadığı köylerin sayısı artmaya başlar. Kış ayları bir tarafta; yaz aylarında in-cinin top oynadığı köylerin sayısı belirsizdir.

Büyük şehirlerde aynı mahallelerde, aynı meslekten hemşeriler toplanır. Genelde İstanbul'da hamallar ülkemizin bir ilinden, hamamda çalışanlar bir başka ilinden, çorap sektöründe çalışanlar ise Çorum'dan gitmiştir.

Yeni yerleştikleri yerlerde ilk kuşakta hemşerilik bağları çok güçlüdür. Doğup büyüdüğü top-rakları, önceden yaşanan anılarını bıkıp usanmadan anlatırlar.

Arap Çataroğlu'nun babası Süleyman Çataroğlu...

Köyün çobanı çobanlık günlerini, köyün akıllısı köylüye yaptıklarını, köyün belalısı köylüye yaptıklarını bıkıp usanmadan anlatır. Elbette askerlik anılarının yeri ayrıdır. Seksen yaşlarında askerlik anılarını anlatmaktan bıkıp usanmazlar.

Köyümüzde herkesle kavga eden bir köylümüz vardır. Köyde kavga etmediği kimse yoktur. Kavga çıkarmak istemeyenler ondan uzak durmaya çalışırlar. Gün gelir babamla aralarında bir kavga yaşanır.

Köyümüzün suyu, içme suyu dahil tarımda, hayvancılıkta yetersiz kalır. Yağmurun, kış aylarında karın çok yağdığı yıllarda bile yaz aylarında su bulmak en büyük sorundur. Bahar aylarında buğday ekilen Budaközü deresinden akan suyla sulanabilen tarlar vardır. Köylülerimiz, dereden aldıkları suyla sırasıyla ekili tarlarını sulamaya çalışır.

Sıra babama geldiğinde tarlamızı sulamaya çalışır. Dereden arklara alınan suyu tarlamıza çevirir. Bir süre sonra arktan gelen su kesilir.

Akan suyun başka tarlaya çevrildiğini görür. Suyun yönünü değiştirip tarlamıza döner. Kısa bir süre sonra su yeniden kesilir. Aynı olay birkaç kez yinelenince suyu tarlamıza çevirip bir yere gizlenir. Biraz sonra köyümüzün belalısı görünür. Suyun yönünü değiştirmeye çalışırken babam

Arap ÇATAROĞLU

kavgacı komşumuz, babama meydan okur. Babam, hemen karşılık verir.

Babam, yıllarca köylünün dilinden düşmeyen sözlerini söyler : "Mezarda yatanların hepsini sen mi öldürdün?"

Sohbet ortamlarında aynı anılar yeniden anlatılır. Dinleyicilerden biri kavgacı komşumuza kimi nasıl dövdüğünü anlatmaktadır. Babamla yaptığı kavgayı anlatması istenir.

Son sözünü söyledikten sonra dinleyicilerden biri sorar: "Süleyman amca'yı nasıl dövdün?"

Adam utana sıkıla karşılık verir:" Onu da dövecektim ama komşuluk hatırı var."

KÖY MUHTARI

Erkek çorapları sektörü Çorumluların eline geçmiştir. Sungurlu'nun İnegazili köylülerinin desteğiyle köylerden yoğun bir göç yaşanır. İçlerinde, askerlik yaparken Ali mektebinde okuma yazma öğrenenler bile vardır. İstanbul'a gider, çorap sektöründe çalışmaya başlarlar. Kısa bir süre sonra patron olup işçi çalıştırır hale gelirler.

*

Köy muhtarı seçimlerinde yoğun bir çabanın sonucunda ihtiyar heyetine seçilen -köylünün deyimiyile- 'aza' olan biri vardır. Dile kolay hem de birinci aza olmuştur. Seçildikten sonra göç dalgasından etkilenir. Pılyı pırtıyı toplayıp İstanbul'a gider.

Gün gelir Köy muhtarı Cıbr Üsük'ün oğlu İs-

tanbul'a asker olarak gider. Köy muhtarı yola çıkmadan, haber köylülerimize ulaşır. Köylülerimizin deyimiyile 'ağır misafir' şanına layık bir şekilde karşılanacaktır. İstanbul'da kaldığı günlerde el üstünde tutulacaktır.

Bu şerefi kimseye bırakmak istemeyen köyün birinci azası muhtarı evine davet eder. Bir aylık kazancıyla en güzel yiyecekleri alır. Muhtarı karşılamaya gelenlerin arasında köyümüzün çobanı da vardır.

Rahmetlinin bulunduğu ortamda uzun boylu konuşmak her baba yiğidin harcı değildir. Balar konuşmaya:

- Sabah erkenden uyandım. Köyümüzden ... adlı komşunun koyunlarının südünü sağdım. Ateşte pişirirken zağar köpek karşıma çıkıp birinci aza gibi oturdu.

Evde bulunanlar kahkaha atmamak için dudaklarını ısıyor. Kendi evinde köpek yerine konan köylümüz susmak zorunda kalıyordu.

BİRLİKTEN DİRLİK DOĞAR

Dirlik kelimesinin sözlük anlamlarının; yaşam, yaşayış, yaşamak için gerekli olan nesne, geçim, sağlık, mutlu yaşama ve erinç olduğunu görüyoruz.

Kelimenin, genel olarak, olumlu bir anlam içerdiği aşıkârdır.

Ben, dirlik kelimesini aynı zamanda, "dirilik" olarak ta alıyorum. Dirlik kelimesinin içerdiği anlamlar bağlamında bana bunu algılatmışım farkındayım.

Dirilik, diri olma halidir. İçinde hayat ve hareketin olduğu bir durumdur. Canlılığı vurgular. Aynı zamanda üretkenliği beraberinde kapsar.

Çünkü canlı olan aynı zamanda hareket eden ve gelişen anlamındadır.

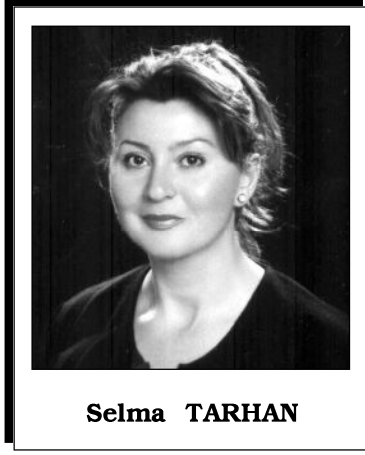
Canlı olan her şeyin yönü doğası gereği ileriye dönüktür. Çünkü gelişme hep bir önceki durumdan ileride olmayı gerektirir.

Diri, canlı, taze anlamıyla, henüz kendinden ümit kesilmemiş olandır. Eğer bir şey ümit besleniyorsa, bu beklentinin gerçekleşme ihtimalinin de bulunduğu anlamına gelir.

Birlikten dirlik doğar ifadesi olumlu anla-

myla, şüphesiz olumlu yönde gelişmeyi kasetmektedir.

Daha medeni, daha insani, daha barışçıl bir hayata ulaşabilme umudunu kapsayan bir ifadedir.

Selma TARHAN

Fakat birlik kelimesine iki yönlü bir anlam yüklenebilir; tıpkı iki ucu keskin bir alet gibi. Olumlu ve olumsuz yönde. Olumlunun karşısında duran olumsuzdur. Aynı zamanda, olumsuzun karşısında duran olumlu, olumsuza göre olumsuzdur. Bir bilmece gibi olan bu ifadenin kastettiği şey, 'birliğin niyeti'dir.

Bir birlikten dirlik doğabilmesi için, o birliğin

niyetinin olumlu olması gerekir; olumlu niyetler evrensel doğrulardır ve bütün insanlığın hayrınadır. İnsanlığın medeniyetlerde çağlar atlamasını sağlayan değerlerdir. Bir arada rahatlık içinde, mutlu ve huzurlu yaşamalarını sağlar.

Evrensel değerler denilince genel olarak insanın doğuştan sahip olduğu hak ve özgürlükler, belli kriterlere bağlı olarak yaşamasını ga-

ranti altına almayı hedefleyen fikri ahlaki ve sosyal değer yargıları anlaşılmalıdır. Kültürleşme sürecinde tüm dünya milletlerinin paylaşımları gereken ortak kültür öğeleridir;

Adalet, hakkaniyet, insan onuruna saygı, eşitlik, gerçeğe saygı, kişisel bütünlük, sevgi gibi.

Toplumlar canlı bütünlükler olmaları hasebiyle, bu evrensel doğruları yakalayabildikleri ve yaşayabildikleri ölçüde var olur, aksi takdirde yok olur giderler.

Hedef, insanlığın yükselmesidir. İnsanlığa katkıda bulunan her toplum yüksek bir ruh düzeyine sahiptir ve birleşerek dirlik oluşturmada hedeflenen de budur. Niyeti evrensel değerlere yönelmiş her birey, birlik olma zorunluluğunun ve sorumluluğunun da bilincindedir.

O halde ellerimiz, tüm insanlık adına, birlikten dirliğin doğması için açılınsın.

Pir Sultan Abdal "Gelin canlar bir olalım" diyor ya...

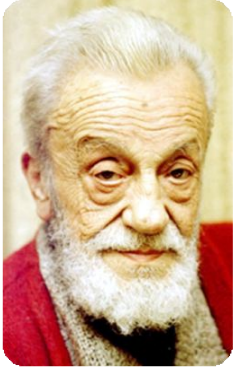
Özü öze bağlayalım

Sular gibi çağlayalım

Bir yürüyüş eyleyelim

Tevekkeltü taalallah

31 Ocak 2018

Necip Fazıl
Kısakürek

Veda

"Elimde, sükutun nabzını dinle,
Dinle de gönlümü alver gitsin!
Saçlarımdan tutup, kor gözlerinle,
Yaşlı gözlerime dalıver gitsin!
Yürü, gölgen seni uğurlamakta,
Küçülüp küçülüp kaybol irakta,
Yolu tam dönerken arkana bak da,
Köşede bir lahza kalıver gitsin!
Ümidim yılların seline düştü,
Saçının en titrek teline düştü,
Kuru bir yaprak gibi eline düştü,
İstersen rüzgâra salıver gitsin!"

ALTINI ÇİZDİKLERİM

1436. Bir gün kalkacaksınız ve hep hayal ettiğiniz şeyleri yapmaya vakit kalmamış olacak. Şimdi tam zamanı... Harekete geçin! / Paulo Coelho

1437. Kendimi yalnız bırakmamak için bütün gece aynanın karşısında oturdum. / Cesare Pavese

1438. En iyi makine en iyi fotoğrafı çekseydi; en iyi daktiloya sahip olan da en iyi romani yazardı. / Ara Güler

1439. Dur, dinle. Hep konuşursan hiçbir şey duyamazsın. / Kızılderili Atasözü

1440.İçimizde şeytan yok...İçimizde acz var...Tembellik var...İradesizlik, bilgisizlik ve bunların hepsinden daha korkunç bir şey, hakikatları görmekten kaçmak itiyadı var. / Sabahattin Ali

1441. Herkes beraberinde taşıdığı bir parmaklığın ardında yaşıyor. / Franz Kafka

1442. Bana, insan yalnızca kendini anlayabilirmiş gibi geliyor. O da zaman zaman. / Barış Bıçakçı

Ahmet İLBARS

1443. Bencilik bir kimsenin sizin dilediğiniz gibi yaşamasını talep etmek değildir. Bencilik onun dilediği gibi yaşamasına müsaade etmemektir. / Oscar Wilde

1444. Bana bu çağı en iyi tanımlar gibi görünen şey, ayrılık. Herkes dünyanın geri kalanından, sevdiklerinden ya da alışkanlıklarından ayrıldı. / Albert Camus

1445. Bazen hiçbir şey olmamış gibi gülümseyerek yaşamaya devam edersin. Biz buna pes etmek değil, olgunlaşmak diyoruz. / T.S Eliot

1446.Şiir bence içine düşebileceğiniz en enteresan kuyu. O kuyunun sonuna giden büyük şair oluyor. / Lale Müldür

1447. Suç üzerine kurulu yönetimler mücrimler değil, cennete giden tek yolu bulduklarını sanan coşkulu yandaşlar tarafından kurulur. / Milan Kundera

1448. Baba düzyazıdır; anne şiir! / Hilmi Yavuz

1449. Kitaplardan başka nefes alacağım balkon kalmadı gerçekler şehrinde. / Yekta Kopan

1450.İnsanı, insan eksiltir; nasıl çoğaltırsa... / Hasan Ali Toptaş

YAŞAM SİNEMADAN MI İBARET?

Mehmet YOLYAPAR

Şehrin alt başındaki Orman Dairesi'nin yanına "cambaz" geldi mi, mahalleden üç-beş çocuk toplanıp giderdik, şamata yapa yapa.

Anadolu'nun bu gözden uzak kentinde, sinemadan sonraki en büyük keyfimizdi cambazlar...Hele de cambazın tombul karısı...Bacağı dizden yukarısını, kolun dirsekten ötesini görmenin mümkün olmadığı en azından kırk yıl öncesinin Anadolu'sunda, rengârenk çiçekli bol

küçük küçük cinsellik çağrıştıran esprilerin serpiştirildiği bir bölümcük "orta oyunu"...

- Boncuuuuk !..

- Ne diyon kancık oğlu kancık !

Ve izleyicilerde ilk kahkaha patlaması...

Mahallede oyun oynarken kalleslik yapana filan denir, ama, bir kadının yüzüne denince "bir hoş" olmuyor mu?

Gösterinin bitiminde, cambazla karısı, bir de yardımcı elemanları, seyircilerin arasına dalar, para toplarlardı. Büyükler utanma belası-

Asıl sinemaydı, tüm benliğimizi kaplayan tutku.

Aklımız ermeye başladığından beri büyülenmiş adeta...Yaşamımızın tek anlamı, tek amacı olmuştu beyaz perdeye düşen gölgeler.

Sinemaya yetecek harçlık düştü mü cebimize, zincirle bağlasalar durmazdık. Bir avuç kırık leblebi alacak paramız arttı mı, hele de film başlayınca kadar okuyacağımız kitabımız elimizde oldu mu, keyfimize diyecek olmazdı. Kitap dedikse, Tom Miks, Teksas, Kinova, Kit Taylor, Pekos Bill ya da Red Kit...Arastada bir kasap satardı bu kitapları ucuz fiyattan. Galiba, matbaadan kese kâğıdı yapılmak üzere bir uçları mürekkebe batırılmış olarak satılmış baskılı kağıtlardı bunlar. Çoğu kez kapakları yoktu, ama eksiksiz bir kitap haline getirilmiş olurdu. Gazete bayilerinde satılan kitapları alma lüksümüz yoktu ya, ancak bunlardı bütçemize uyan. Yani, "kasap işi" resimli macera romanları...

Sinemaya girdikten sonra uzunca bir "okuma" zamanı bulabilmemizin nedeni ise, iyi yer kapabilmek için en az yarım saat önceden salona girmek zorunda oluşumuzdu. Çünkü "dühüliye" denilen ucuz bilete gücümüz yeterdi, ancak. "Hususi"nin hemen önündeki koltukları kapabilmek için de uzunca bir süre kuyrukta beklemek, kapı açılır açılmaz içeri koşmak gerekirdi. Yoksa, ön koltuklardan koca perdeyi seyretmeye çalışmak gibi zahmetli bir durumla karşı karşıya kalmak kaçınılmazdı.

Koltuk dedikse, şekil olarak...Öyle bildiğimiz konforlu, döşemeli filan değil...Ahşap koltuklar...Hatta sinemaların birinde daha da basiti, birbirine telle tutturulmuş numarasız tahta iskemleler...

Tanju, gol vuruşunu yaptığı anda orgazm oluyormuş gibi olurmuş ya, biz de tarif edemediğimiz bir heyecanla titterdik film başlayınca ya kadar. Sonra sihirli bir dünyaya açılırdı o kocaman perde...

Önceleri, kavgalı-döğüşlü filmlerden hoşlanırdık ille de. "Esas göbel" in kaç kişiyi döğdüğünü, kaç yumruk attığını saymaya çalışırdık atlamadan. Ayhan Işık'la Eşref Kolçak delikanlı göbellerdi. Erkek gibi sever, erkek gibi döverlerdi. Orhan Günşiray ise biraz sosyete kaçardı bizim gözümüzde. Fazla tutmazdık.

Sonraları kadınlara da bir başka gözle bakar olduk. Türkan Şoray, Fatma Girik, Belgin Doruk, abilerimizin sevdikleriydi, yengemiz olurlardı, kutsal bir yanları vardı sanki. Tanrıça gibi erişilmezlerdi. İlahi bir aşk gibiydi onlara karşı duygularımız. Ama, Suzan Avcı, Aysel Tanju, Sevda Ferdağ rüyalarımızı süslemeye başlıyorlardı yavaş yavaş, kadınlıklarıyla...

Türkan Şoray

entarisisi, omuzlarına kadar açık kolları, dizden çok yukarıları bile görünen beyaz tenli dolgun bacakları, rujlu dudakları, rimelli kirpikleri, rastıklı kaşları, kaymak gibi yanaklarıyla, henüz uyanmamış bedenimizde tatlı kıpırtılar oluştururdu...

İpte yürümeler, göbekte taş kırmalar, daha nice akrobatik hareketler...Ama ille de, içine

na üç-beş kuruş atarlardı. Biz çocuklardan ise zaten birşey beklemedikleri yoktu. Biz de bunu bildiğimiz için giderdik pervasızca. Bedava sirke baldan tatlıydı...Cebimizde paramız olsa, para verecek olsak, sinemayı tercih etmez miydik?

Çadır tiyatroları, halka attıran kızların iç giçiklayıcı cilveleri sonraki işler...

Hayat, Ses, Artist mecmualarından kestiğimiz mayolu fotoğrafı kitaplarımızın arasında saklar oluyorduk.

Cinsellikle tanışsak da henüz, öğrenmeye başlamıştık. Ve de sinemanın büyüüne şehvet karışıyordu giderek...

Saçımızı Göksel Arsoy gibi mi taramalıydık, yoksa Elgan Efekan gibi yandan ayırıp alınımızın üzerine mi dökmeliydik?

Ama mutlaka ve mutlaka, aşık olmak yakışırdı delikanlı adama... Yaşımız 14-15'lerde artık, delikanlı değil miydik? Beyaz perdedeki kahramanlarımız gibi, aşık olup acı çekmeliydik. Hüzünlü duruşlar, efkârla sigara tüttürmeler... Oflar, poflar... Acısız aşk neye yarardı?

Hemen "yüz veren", konuşmaya başlayan kızdaki sevgili mi olurdu? Uzun süre "ı-ıh" diyecek, sen yaklaştıkça suratını öte yana dönecek, "ayrı dünyaların insanı" olduğunuzu belli eden davranışlarda bulunacak... Nice sonra anlayacak kendisinin de seni derin bir aşkla sevdiğini... Sensiz olamayacağını...

İyi ama, filmlerde aşk macerası mutlulukla noktalanınca perdede "son" yazısı çıkıyordu.

Bizimse filmimiz devam ediyordu, edecekti...

Nasıl olacaktı bu aşk?

Sinema perdesinden yaşadığımız dünyanın gerçeğine inmemiz epey zaman aldı doğrusu.

Ama, ayaklarımız yere değmeye başladıkdan sonra da, sarıp sarmalamaya devam etti bizi, büyülü perde.

Öyle bir tılsımı vardı ki...

Cumartesi saat 14.00 gösterimleri, kadınların ağlama seansına dönerdi...

Sinemanın ışıkçısı, hatta bazen makinisti, film afişinin yapılandırıldığı ince tahtayı sırtına asar, önce elindeki çıngrakla dikkati çeke çeke sokakları dolaşır... "Cumartesi günü saat tam ikideeee... Yalçın Sinemasında... Talihsiz genç kızın hıçkırıklarım... Mendilinizi yanınıza almayı unutmayın !.."

O seans, kadınlar matinesi gibiydi. Mahalleden sürek sürek giderlerdi kadınlar... Kaynanalarından laf işitme, akşam kocalarından dayak yeme pahasına... Ve de yanlarında götüremedikleri çocuklarının arkalarından ağıt-figânı, zırlaması arasında... Çoğu zaman balkon ailelere ayrılırdı, ama "cumartesi saat tam ikide" balkon da, hususi de kadınlarla dolardı. Bir tek "duhuliye"ye çocuklar, gençler alınırdı.

Sonrası felâket... Gözyaşları sel olur, salon sanki suya batar... Perdedeki baş kadın oyuncu ile özdeşleşen kadın, içinde biriken ökeyi, acıyı, stresi, her ne varsa, burnunu çeke çeke atardı dışarı...

Sinema çıkışında "Clark" çeken delikanlılar olurdu genellikle. Kaşla-gözle, sinemadan çıkan genç kızlara, kadınlara görünmeye çalışırlardı. Fiyakanın dozunu biraz artıran olursa da, tanıdık bir teyzenin "tahtalara gelesice" diye bedduasını suratına yemekten kurtulamazdı. Ne de olsa, neredeyse herkesin herkesi tanıdığı küçük bir şehirdi.

Oysa, kızların ağlamaktan kan çanağı olmuş gözlerinde, karşı kaldırımda poz veren delikanlıları görecek hal mi kalmış olurdu?

Artık bir hafta boyu o film konuşulacaktı çay sohbetlerinde, kapı aralıklarında, misafirliklerde... Bir dahaki cumartesi, yeni gelen filme kadar...

Yaşam mı sinemaydı, sinema mı yaşam?

Şu kavanoz dipli dünyada, yaşam hayal perdesinden mi ibaretti ne?

(NOT: Göbel, Orta Anadolu'da, oğlan, erkek çocuğu anlamında kullanılıyor.)

ERKEKÇE, AĞUSTOS 2005 SAYI:1

Çerikli'den sonraki otobüs rezaleti ve Çorum'u gezerken geçen yorgunluk...

“ÇORUM'DAN TREN GEÇSEYDİ!”

Bir ressam, bir yazar, bir şair... Seramik ustası, heykeltıraş, vitray, yazma, mozaik ustası...

O'nun şiirleri; adeta kalbinin aynasıdır, gönlünün sesidir,

Bir Anadolu yazması gibi yazar şiirlerini (1)

Kilim gibi dokur çok sevdiği kirazları, narları, dutları şiirlerine

Kâğıtlara, yiğitliği, mertliği, aşkı, sevdayı, özlemi işler

Üzerinden yıllar geçse de birini çok sevmenin asla unutulmayacak bir şey olduğunu bize anlatan bir yasak aşkın kahramanıdır O.

Öyle ki; O'na Karadutum şiirini yazdıracak, paha biçilmez tablolarını sattırarak kadar büyük, birkaç yıla sınırlı kalacak kadar kısa ve hüznü bir aşk... (2)

İşte bu yazımızda 1942 yılında İlimize gelen bu çok yönlü sanatçımız Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Çorum günlerinin gönül dünyasına neler kattığını, Çorumlu'nun yaşam şeklini kendi kaleminden okuyucularımıza aktarmak istedik.

Bedri Rahmi, Trabzon'un Görele ilçesinde (bugün Giresun iline bağlı), 1911 yılında doğar. 1927 yılında Zeki Kocamemi Trabzon Lise-

si'ne resim öğretmeni olarak atanır. Bu dönemden sonra, Bedri Rahmi'de resme karşı ilgi başlar. Fransa'da eğitim gören ağabeyi ile mektuplaşmaları kardeş-aile mektuplaşmasını başlatır. 1929 yılında, İstanbul Güzel Sanatlar

Akademisi, Resim Bölümü'ne girer. Nazmi Güran ve İbrahim Çallı'nın öğrencisi olur.

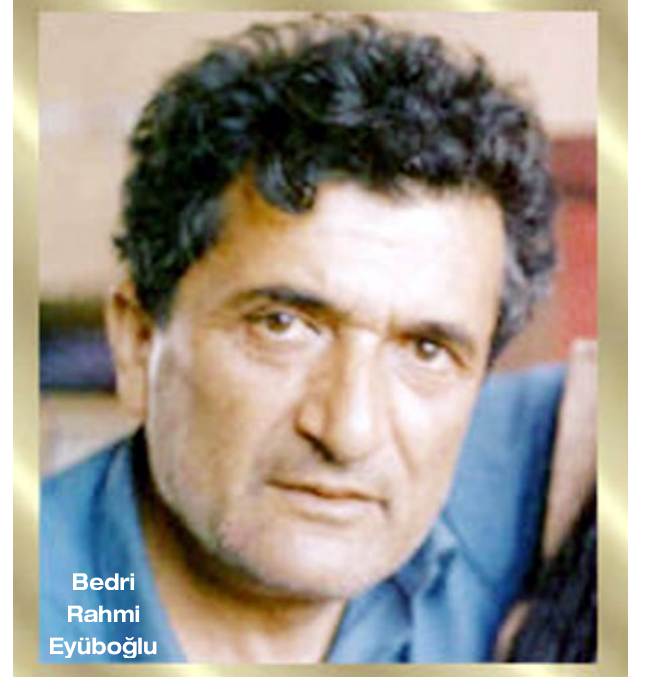
1931 yılında, diplomasını almadan Paris'e gider. 1932 yılında, Paris'te bir ay kadar AndréLhote Atölyesi'nde çalışır. Daha sonraki yıllarda yaşamını birleştireceği ErnestineLetoni ile tanışır. 1934 yılında, "Yeni

Adam"da ressam olarak çalışmaya başlar. 1 Ocak 1935 tarihinde, ilk kişisel sergisi Bükreş'te Hasefler Galerisi'nde ErnestineLetoni tarafından açılır.

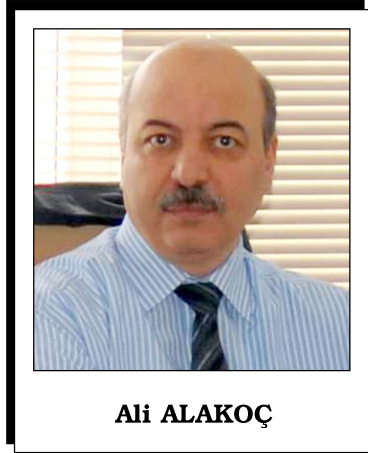
1936 yılında "Eren" adını verdiği ErnestineLetoni ile evlenir. Güzel Sanatlar Akademisi'nin 1936 yılında diploma yarışmasında "Hamam" adlı çalışması ile birinci olur. 1937 yılında, akademide LeopoldLevy'in asistanı olur. 9 Kasım 1939 tarihinde, askerlik görevini yapmak üzere yedek subay olur. Aynı yıl oğlu Mehmet Hamdi Eyüboğlu dünyaya gelir. 1941 yılında askerlik görevini tamamlar. İlk şiir kitabı "Yaradana Mektuplar" yayınlanır.

İşte Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Çorum günleri bundan sonra başlayacaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi, 1938-1943 yılları arasında ressamların Anadolu'nun çeşitli illerinde görevlendirilmelerine dair bir karar yayınladı. Bu karara göre seçi-

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Ali ALAKOÇ

Çorum Halkevi'nde Çorumlu gençlerle...

Yıl 1942... Çorum'dan insan manzaraları...

len sanatçılar, her yıl bir süreliğine (1,5 ile 3 ay) partice belirlenmiş çeşitli Anadolu şehirlerinde bulunacak, eskizler yapacak ve daha sonra bu çalışmalarından resim üretecektir.

İşte bu gezi programında Bedri Rahmi Eyüboğlu; 1942 yılında Çorum'a gelir.

Bedri Rahmi Çorum anılarını, Hep Bu Topraklar Dergisinde "Resamlarımızın Yurt Gezilerine ve Çorum'a Dair" başlıklı yazısında kaleme almıştır: ... Çorum'da ve kasabalarında üç ay dolaşım. Osmancık'tan başka, bütün kasabaları gördüm. Gezdiğim kasabalar arasında bilhassa İskilip'e hayran oldum. Ressamlar için İskilip'ten daha zengin bir memleket tasavvur edemiyorum. Hâlbuki Çorum'a giderken bana İskilip'in yalnız turşusunu methetmişlerdi. İskilip'i çevreleyen dağları ve bu dağlar arasından fıskıran tabiatın kasabaya verdiği hususiyeti anlatmak güçtür. Bunu anlatabilmek için oraya bir değil, yüz ressam gitse azdır. Çorum'da gördüğüm en harikulade şeylerden birisi de Amasya yolu üzerindeki Bizans'tan kalma Beki Kaplıcası'dır.

Tesadüf, bana bu kaplıcıyı bütün zenginliği ile gösterdi. Oraya Ramazan bayramı arifesinde gittim. Meğer arife günü, bütün civar köy sakinleri kaplıcıya yıkanmaya gelirmiş. Kaplıcanın yanı başındaki tepelerden birisinde civar köylülerin 185 rengârenk demetler halinde, halka halka halay çekerek hamama doğru yak-

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (MEKTUP 1)

12 Ağustos 1942

Canım karıcığım, (4)

Bu, Çorum'dan sana İlk mektubum. İki saat öncede sana bir telgraf çektim. Şimdi de Çorum'un bana Edirne'yi hatırlatan kahvehanesinden sana yazıyorum...

Çorum'dan ilk izlenimler, güzel. Birçok taraflarını, çocukluk anılarımla tamamladığım ve süslediğim bir şehir. Kendisine özel bir havası var. Yolları, evleri, insanları, hep bildiğim ve sevdiğim Anadolu.

Bugün gördüklerimi anlatmadan dünkü otobüs hikâyesini, daha doğrusu rezaletini anlatabayım. Tren yolculuğu rahat geçti. Yalnız, Ankara'da Vagon Restoranı, bize sormadan, kesmişler. Bu yüzden dün sabahdan gece yarısına kadar aç kaldım. Bu bir şey değil. Çerikli'deki otobüs rezaleti, açlığı unutturdu.

Elli yolcuya bir otobüs. Hepsinin de benim kadar eşyası vardı. Ewela, eşyayı almak istemediler. Meğer, ayrıca para kopartmak istiyorlarmış!! Neyse. Beni şoförün yanına yerleştirmişlerdi. Şoför, son dakikada beni oradan kaldırdı. Orası, kendi adamları içinmiş!! Beni ağzına kadar dolmuş otobüsün içerisine bir paket gibi attılar. İzinli gelen askerlerin dizleri ve ayakları üzerine, güya oturdum. Dünyada, insanların böyle bir işkenceye tahammül edebileceklerini tahmin edemedim. Dostoyevski'nin "Ölümler Evi"ndeki mahkûmları mutlaka, daha konforlu bir şekilde yaşıyorlardı. Bu otobüsteki korkunç sıkıntıyı sana bütün teferruatıyla anlatsam, yirmi dört saat yazabilirdim. Birkaç detay: Yolcular birbirlerinin üzerlerine kusuyorlardı. Ezilen çocuklar, bağırıyorlardı...* Kadının biri parmaklarını kapının arasında unutmuş... İki parmağının ucu patlamış. Kavga, dövüş, küfür ve sonra müthiş bir toz. Ama nasıl bir toz. Halis, muhlis "Oxide de zinc." ** On dakikada bütün yolcular tanınmaz halde boyanıyor. Bu toz tam sekiz saat duraksamadan yutuluyor. Elbiselerimin halini görsen, gülmekten katılırdın.

Velhasıl Bucışkam, bu otobüs rezaleti tam sekiz saat devam etti. Gece saat on buçukta Çorum'a geldik.

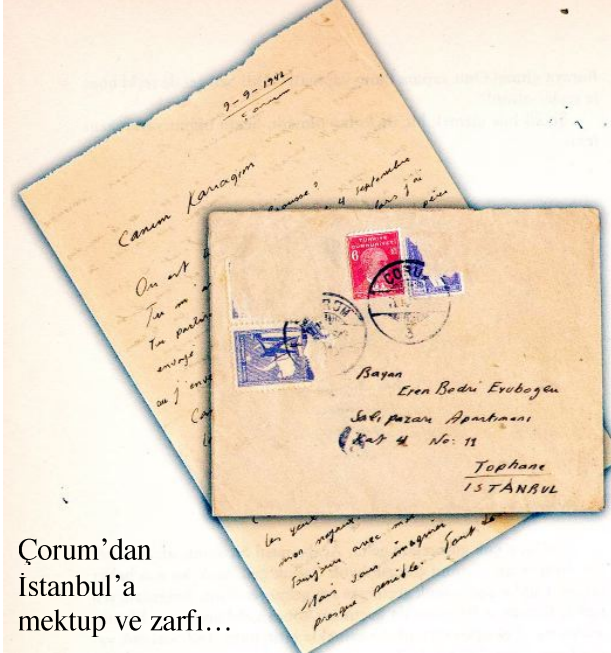
...

Bugün, gerek Vali'ye, gerekse Belediye Reisi'ne, otobüsün halini anlattım. Maalesef, hiçbir şey yapamıyorlar. Çünkü benzın azlığı, lastik yokluğu bu işlerin düzeltilebilmesini imkânsız bir hale sokuyormuş!!

Canuşkam. Eğer seni ve Mehmedimi de böyle bir otobüse sokmuş olsaydım, kendi-

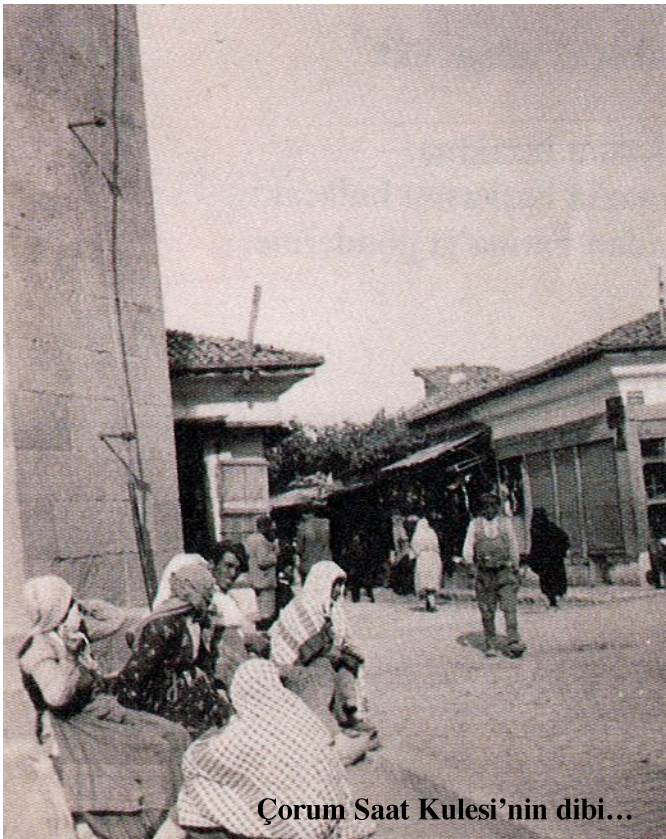
1942'de soluk bir Çorum fotoğrafı...

Çorum'dan İstanbul'a mektup ve zarfı...

laştıklarını seyrettim. Kadınlı erkekli geliyorlardı. Aralarında çocukları da vardı. Kaplıcıya gündelik iş elbiseleriyle geldiler, yıkandıktan sonra rengârenk bayramlıklarını giydiler, sıralarını beklerken, türlü çeşit oyunlar çıkardılar; bütün bunlar kendiliğinden ve harikulade bir intizam içinde olup bitti. Ben de kırmızı dağların arasında kaybolan Beki kaplıcalarında, hayatımın en güzel bayramını yaşadım" (3).

Bedri Rahmi Eyüboğlu işte bu yaşadıklarının ince ayrıntılarına kadar eşi Eren Eyüboğlu'na yazdığı mektuplarla dile getirecektir.

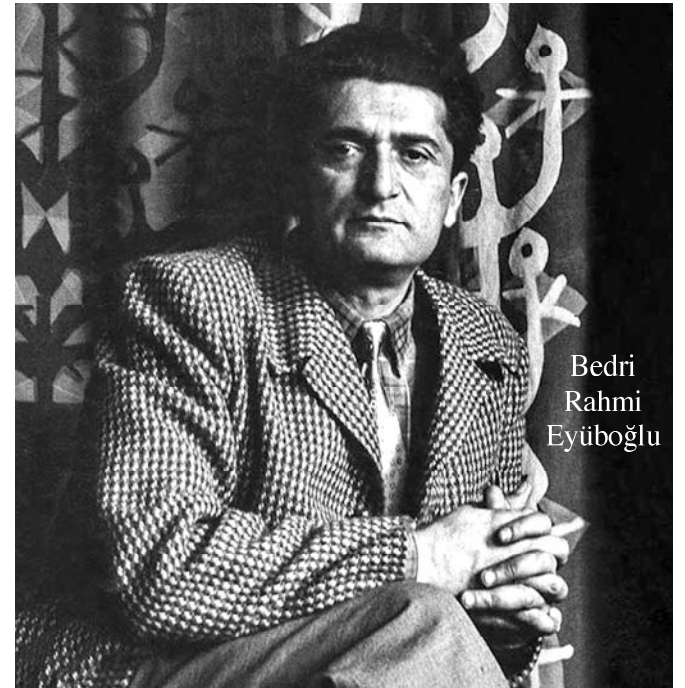

Çorum Saat Kulesi'nin dibi...

mi hayatımın sonuna kadar affetmezdim. Ama şimdi Çorum'u gezerken seni ve Mehmet'i getirmedigime üzülyorum. Fakat, otobüsü hatırlar hatırlamaz: "Aman! Geçmiş olsun!" diye teselli buluyorum. Eğer Çorum tren yolu üzerinde bir yer olsaydı derhal sana telgraf çekip, "Gel," diye yalvaracaktım. Fakat maalesef muhakkak otobüs yolculuğu var... Otomobil yok... Araba yolculuğu da çok uzun sürüyor.

Yine Bucışsılık başladı. Allah kolaylık versin. Çalışmaya başlarsam belki derdim biraz hafifler. Yoksa, bu yalnızlık bir hayli ağır çekiyor...

Dün gece otelde kaldım. Bugün Halkevi'ne yerleştim. Odanın manzarası yok. Fakat, her-

Bedri Rahmi Eyüboğlu

halde Çorum'da kaldıkça, Halkevi'nde kalırım. Beni, Halkevi'nde iyi karşıladılar. Zaten, otelde kalmak imkânsız!! Bir ev tutmak lazım. Halbuki ben belki ara sıra civar kasabalara gidersem sadece eşyam için bir ev tutmak gülünç olacak. Civar kasabalar, çok güzelmiş, diyorlar. Fakat, herhalde bir ay kadar Çorum'un içinde çalışır, sonra da civar kasabalara giderim.

Bu sabah pazar yerine gittim. Az kalsın elde dokunmuş bazı şeyler alacaktım. Sonra bir daha düşündüm, bu işi daha sonraya bıraktım. Burada, yağdan başka her şey ucuz.

Özellikle meyveler ve sebzeler. Lokanta pek ucuz değil!! Bugün öğleyin, bir kebab yedim, altmış beş kuruş!!Haa! Bir de türlü yedim.

Sıcağa gelince... oldukça ağır, fakat ezici değil. Bugün konu olarak çarşı içerisinde birkaç dükkânı gözüme kestirdim. Fakat, herhalde daha dört-beş gün gezip dolaşacak, sonra da çalışılacak yerleri seçeceğim.

Canuşkam. Bu yazılarla o kadar güçlükle yazıyorum ki, bilmem sen nasıl okuyabiliyorsun? Canuşkam. Senin Türkçen için mektuplarımı böyle yazıyorum. Eğer çok güçlük çekiyorsan, bana mutlaka yaz.

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (2. MEKTUP) 17 Ağustos 1942

Canuli, Mamuli,

...

Bugün, üçüncü resme başladım. Birinci resmi rate ettim. İkincisi şöyle, böyle. Guvaşla çalışıyorum. Yeni beyazdan memnun değilim. Kapamıyor. Çorum peyzajı, bir parça "Edirne"yi hatırlatıyor. Fakat insanları bambaşka. Köylü tipleri harika. Fakat, onlar peyzaj gibi poze etmiyorlar. Yolda onlara, Mehmet gibi:

"Ne olursun, dur birazcık da, resmini yapayım diye yalvarmak istiyorum"

...

Ben burada, çerçeve işimi halletmek üzereyim. On dört çerçeve, yirmi lira. Mulür, pek parlak değil. Fakat, ne yapalım? Bankaya iki

Çorum'da çeşme bolluğu var. Adım başı' bir çeşme. Mualla'nın çok hoşuna gidebilecek evler de var.

...

Çorum'da ilk yaptığım, sonra da bozdüğüm resim, buna benzer bir resimdi!! Bir armut ağacıyla bir de kavak ağacı; aynı kökten besleniyorlar. Aralarında bir çeşme var!! Yüzlerce adam başıma toplandı. Konumun etrafını sardılar. Olmadı..

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (3. MEKTUP) 25 Ağustos 1942

Canım karıcığım,

Mektubun bir gün daha gecikseydi, telgraf çekecektim. Mektubun bana cesaret, neşe ve can getirdi. Ben sana, haftada iki defa yazıyorum. Senden de haftada iki mektup beklerim.

...

Bugün, ilk defa olarak yağlıboya ile çalışacağım. Pazaryerinden fotoğraflar çektim. Sana ancak birkaç tane gönderebileceğim. Çünkü fotoğraf kâğıtları burada biraz kıt. Bir taraftan da krokiler çiziyorum. Velhasıl, henüz tam manasıyla çalışmıyorum. Yaptığım resimlerin de Edirne'dekilerin birer tekrarı olmalarını istemiyorum. Küçük küçük figürleri yaptığım resimlerin ötesine berisine serpiştiriyorum.

Heyecan, hiç de resme yaramıyor. Çok soğukkanlı olmak lazım. Bu da konunun karşısında çok uzun uzadıya kalmakla mümkün olabiliyor.

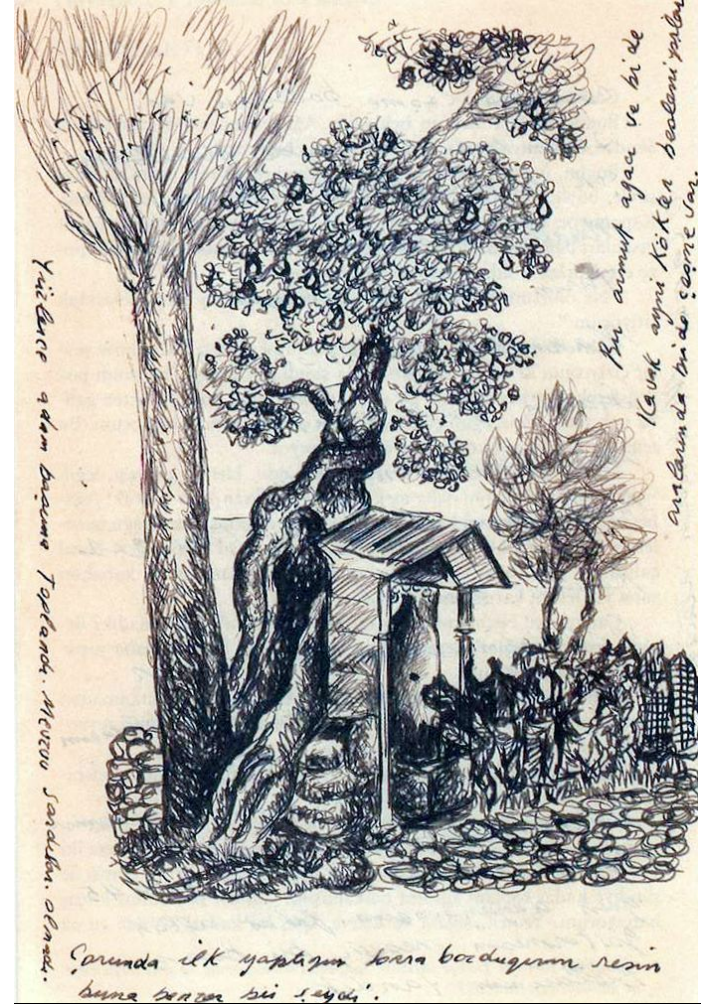
...

Belki, bir hafta sonu Vali ile beraber İskilip kasabasına gideceğim. Otomobil ile iki-üç saat. Eğer, oraları da hoşuma giderse, gelip eşyayı toplayarak, oralarda da çalışacağım. Sen bana yine Çorum Halkevi'ne yaz.

Son günlerde, biraz fazla para harcadım. İstanbul'da bulamadığım için alamadığım bir kilo tutkal aldım. Kilosu üç liraya. Sonra küçük Talens yağlıboya da buldum. On beş tüp aldım. Başka, ufak tefek boya malzemesi de derken, cebimde on beş lira kaldı. Bankadaki iki yüz liraya hemen kancayı takmamak için bir parça tutumlu olmaya gayret etmek istiyorum..

Bir de burada çerçeveler yaptırmak istiyorum. On dört çerçeve için yirmi liraya pazarlık ettik. Fakat nazlanıyorlar. Burada ceviz tah taları ucuz. Bir de palet yaptırdım!! Sana da ufak tefek eşyanı koymak için cevizen ufak bir sandık yaptırmak istiyorum.

Bir de burada çerçeveler yaptırmak istiyorum. On dört çerçeve için yirmi liraya pazarlık ettik. Fakat nazlanıyorlar. Burada ceviz tah taları ucuz. Bir de palet yaptırdım!! Sana da ufak tefek eşyanı koymak için cevizen ufak bir sandık yaptırmak istiyorum.

Bedri Rahmi'nin çizimleri ve el yazısıyla...

yorum. Fakat bunu daha sonraya bırakmak istiyorum, çünkü henüz kendime bir bütçe yapamadım.

...

Halkevi'nin küçük bir müzesi var. Buralarda da, yerli kostümler var. Bu kostümleri, birisine giydirecek, portreler yapacağım. Fakat, henüz cesaretim yok. Biraz daha elim ve kafam açılsın. Çalıştıkça, son zamanlarda resimden çok uzaklaşmış olduğumu anlıyorum. Şu muhakkak...

Canuş... Hem şiir, hem resim bir arada olmuyor. Sen bu yüzden resimde benden ileri gidebiliyorsun. Benim kafam aynı zamanda kelimelerle de çalışıyor. Haberim bile olmadan, yazı konuları düşünüyorum. Fakat, şimdilik yalnız resim yapmak niyetindeyim... Yazıya vakit ayırmak istemiyorum.

...

O dönemin Çorum'undan yine silik bir fotoğraf...

Bedri Rahmi
ve Eren
Eyüboğlu...

yüz lira bıraktım. Cebimde sadece kırk beş lira var. Yani yol parası ile şimdiye kadar toplam elli lira harcamışım. Günde, yüz altmış kuruş harcıyorum. Yemek, sigara ve kahve. İşte, bu kadar! Günde en az sekiz saat çalışıyorum. Fakat, henüz kendime gelemedim. Resim iştahım henüz açılmadı. Ben, şimdiye kadar evden uzakta hiçbir zaman resim yaptığımı hatırlamıyorum ki! Canulim. Resim yapmak güç... Fakat, senden uzak olmak daha da güç.

Bir de başımıza Mehmet çıktı. Ondan uzak olmak da pek kolay değil!! Hiç beni arayıp soruyor mu? Ben, burada ay dedeye onu sordum.

"Çok yaramaz bir oğlun var," dedi!!

...

Aile fotoğrafı...

Canuli, Manuli... Burada, Parti'nin bir kâtibi ile dost olduk. İyi bir genç. Çorum'un yerlisi. Beni, ara sıra, gezdiriyor. Fakat fakir bir çocuk. "Siz misafirsiniz," diye kahve paralarımı hep o verdiği içip sıkılıyorum. Dün, pazardı. Onunla yakın bir köye gittik, araba ile. Güzel fakat ba-

kımsız bir köy. Resim konusu bulamadım.

Birkaç fotoğraf çektim. Geçen pazar da onunla meyve bahçelerine gitmiştik. Bu meyve bahçelerine burada "bağ" diyorlar. Burada, herkesin, şehir civarında bir "bağ" var. Kavunları da güzel ve ucuz. Gayet nefis armutları ve Erikleri var.

Domates beş kuruş. Kavunun kilosu, sekiz kuruş... Daha da ucuzlayacakmış. Bugün ayakkabı fiyatlarını sordum. Şu benim asker terliklerine benzeyen ayakkabılar var. Altı ve sekiz lira arası. Ama tıpkı terlik gibi durdukları için pahalı buldum.

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (4. MEKTUP) 10 Eylül 1942

Çanuş. . .

Yüreğime su serpen mektubunu aldım... Benim mektubumu, nasıl oluyor da daha almamış olabiliyorsun? Senin mektubunun tarihi yoktu... Demek Bursa'ya gitmiyorsun? Nedenlerin pek de inandırıcı değil

ama... Babama da seni götürmesi için dil dökmüştüm!! Sen de onun boynuna sarılırsan, imkân yok sana karşı koyamaz. Onu bir de bir yanağından öpersen, bu iş tamamdır!! Beraber Bursa'ya gidersiniz. Her halükarda, bana Bursa'dan telgraf çekersin!!

Canuli... Dün gece bir düğüne davetliydik... *Çok sıkıcıydı... Sabahleyin bana, esaslı bir baş ağrısına mal oldu!! Bu hafta ne yapacağımı, tam olarak, bilmiyorum. Bu öğleden sonra da sokaklarda dolaşacağım. Bakalım, ilginç köşeler, bulabilecek miyim?

...

Daha sonra bu mektupları kitaplaştıran Bedri Rahmi'nin oğlu Mehmet R. Eyüboğlu "Büyük Doğu Dergisine kapak olan "Çorumlu Gelin" i işte bu akşam görmüş babam. Ben de kalıbını oydum. Yazmasını bastım" diyecektir.

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (5. MEKTUP) 18 Eylül 1942

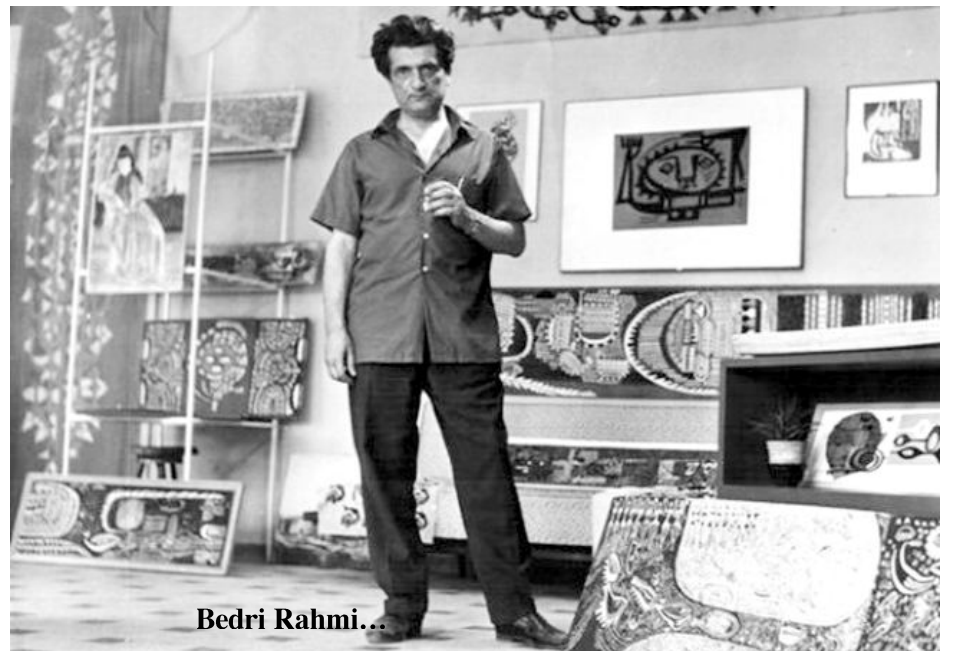
Buciş,

...

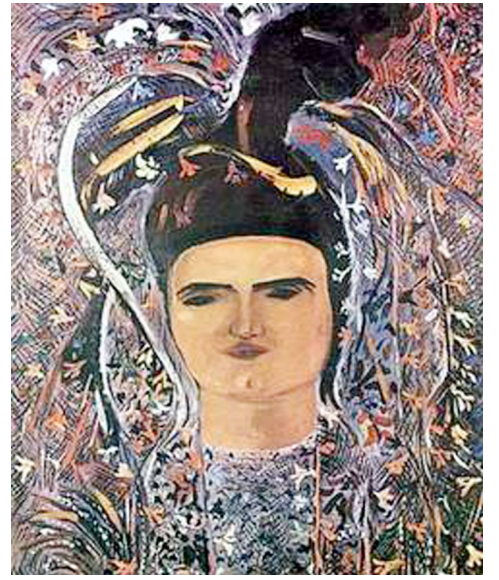
Ankara'da dört beş gün kalsam bile inşallah 15 Ekim'de yanınıza varmış olurum. Demek ki 10 Ekim'de Çorum'dan ayrılacağım!! Bir ay süren, çok yorucu bir çalışma sonunda, şimdi de üzerime garip bir durgunluk çöktü.

...

Bucişkam. Buradan bulgur, mercimek, bir de bir teneke esaslı kavrurma getireceğim. Biraz da un buldum. Bütün bu alışverişler için elli lira ayırdım. Elimde, yüz yetmiş liram var. Burada kaldığım sürede de bir yetmiş lira harcasam, elli lira yol parasına, elli lira da erzak almaya gider. Erzak, Çorum'da bir hayli ucuz. Ama, yağın kilosu burada üç yüz yetmiş kuruş!! Buradan İstanbul'a yağ getirmeye pek değmez sanıyorum.

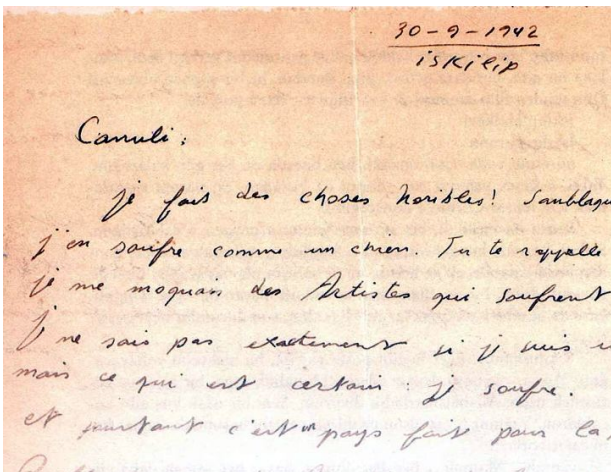
Bedri Rahmi...

MariGerekmezyan Bedri Rahmi'nin çizgileriyle (üstte) ve fotoğrafı (altta)...

Mektuplar...

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A (KARTPOSTAL)**21 Eylül 1942**

Buciş

...

Güzel mektubunu, gece, bir defa daha okuyacağım. Ben üç hafta sonra yanınızda olacağım. Yani, gelecek ayın on beşinde!!

Henüz kasabalara gidemedim. Otobüsler çok rahatsız. Bugünlerde, kompozisyon eskizleri hazırlıyorum! Çok çalışıyorum. Herhalde birçok yepyeni konu keşfettim. Yepyeni ve cesur şeylere hazırlanıyorum. Ben, kendimi herhalde kompozisyonlarda bulacağım!!Siyahbeyaz araştırmalarım da çok önem veriyorum.

Çorum'dan dönerken, erzak da getireceğim. Herhalde param yetecek.

Seni ve Mehmedimi ne kadar göreceğim geldiğini tasavvur dahi edemezsin. Çalışmayı, alkol yerine kullanıyorum.

İkinizi de, deliler gibi öperim.

İSKİLİP'TEN İSTANBUL'A**28 Eylül 1942**

Canuş,

Dün, sana Çorum'dan bir kart atmıştım. Bugün, İskilip'teyiz. Burası çok ilginç bir yer!!! İnsanı büyüleyen, hoşuna giden ve korkutan bir doğa. Dağlar, her yanımızda dağlar. Dün karanlık bastırılmıştı. Çevremizi pek göremeden geldik. Bu sabah da, az biraz da yağmur yağdı.

Çorum'da bir aydan fazla kaldığıma, bilsen ne kadar pişman oldum. Doğrudan doğruya İskilip'e gelmek varmış. Burası, ressamlar için yaratılmış bir ülke. Daha doğrusu, sadece ressamlar için, bir köşeye saklanmış bir çevre!!

ÇORUM'DAN İSTANBUL'A**6 Ekim 1942**

Canuli,

Dün, İskilip'ten döndüm. Bu canım yerden, yağmurdan ve vakit azlığımdan ötürü, kaçtım. Çok uzun etüt isteyen bir yer. Konular çok dolgun ve genellikle çok panoramik... Sonra da, iki-üç defa, dağ başlarında yağmura tutuldum. Üç-dört resim yapıp, Çorum'a döndüm. Şimdi göremediğim iki kasaba kaldı...

Mecitözü ve Osmançık!! Ağabeyimden de film geldi!! Oralara gidip fotoğraflar çekeceğim. Bu yolculuktan, daha çok kompozisyon konularıyla dönmek lazım. Sana, bir hafta önce İskilip'ten yazdığım mektup, ancak dün yola koyulabildi. Kasabalarda, posta servisi haftada iki defa. Anlaşılan, bu yüzden mektuplarım biraz gecikecekler!!

...

Canuşkam... Bugünlerde çok kararsızım... Bir saatçiğim bile boş geçse, niçin boş geçti diye müthiş üzülüyorum. Aksi gibi de, Osmançık yolu kapalı. Çok uzun ve çapraşık yollardan geçmek lazım. Bir türlü karar veremiyorum.

Eğer Osmançık'a gidemezsem, Mecitözü'nde iki-üç gün kaldıktan sonra herhalde, dönerim. Ankara'da da iki-üç gün kalırsam, ayın yirmisinde muhakkak İstanbul'da olurum. Yani tam iki hafta sonra!!

...

Bugün kavurma için et alacağız!! Bir teneke kavurma için yirmi kilo et lazım-mış!!Bulgur ve fasulye hazır. Bir teneke fasulye için beş lira verdim. Bulgur için, yedi lira. Mercimek de bir o kadar tutuyor. Biraz da mısır bulacağım. Et burada yetmiş kuruş. Koyun ise İskilip'te altmış kuruştur Canuşkam...

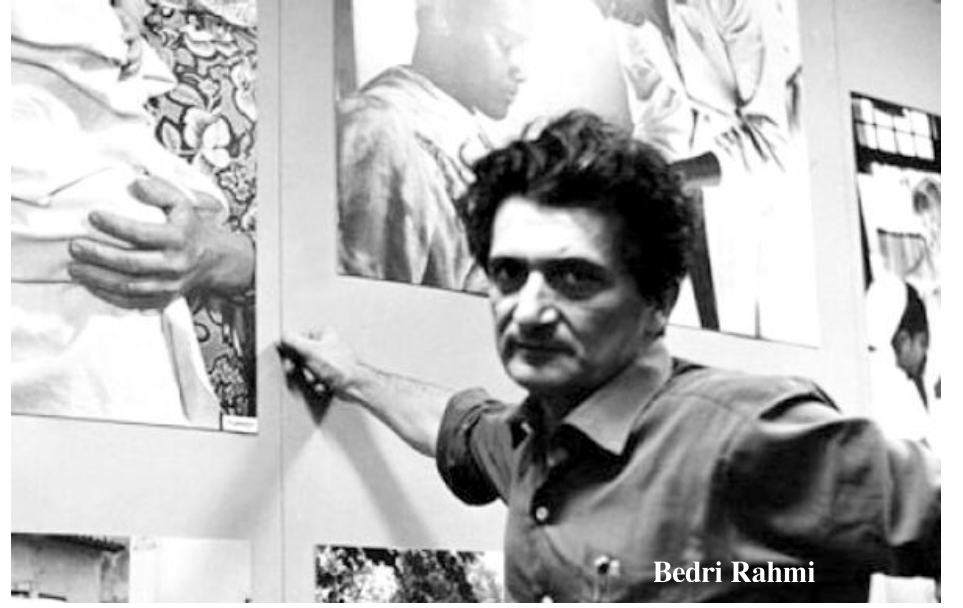
Burada çok iyi bir arkadaşım var... Parti'de kâtip. Bu işlerle uğraşılıyor... İleride de lazım olursa, bize o gönderebilecek!! Herhalde aç kalmayız, Canuşkam.

ANKARA'DAN İSTANBUL'A**24 Ekim 1942**

Canuşkam,

...

Çorum'dan, on beşinde ayrılacak, üç-dört gün de Ankara'da kalacaktım!! Sonra da doğruca senin yanına uçacaktım... değil mi? Evet... Benim düşüncem, arzum böyleydi. Ama evdeki hesap, çarşıya uymadı. Çorum otobüslerinde yer bulabilmek, İstanbul'da ev bulabil-

Bedri Rahmi

ten tadım tuzum kalmadı. Gerek trende, gerekse özellikle otobüste, cehennem azabı çektim. Cehennem zorluklarla karşılaştım. Dönüşüme elli lira ayırmıştım.

Ama, daha Çerikli'de cebimde yirmi lira kalmıştı. Elli liranın otuzu ambalajlarla, otobüs biletime giriverdi. Ambalajlarımı doğrudan doğruya trenle İstanbul'a yollamayı planlamıştım!! Ama Çerikli'den onları İstanbul'a yollamanın da on dokuz lira tutacağını dehşetle öğrendim. Onlarla birlikte Ankara'ya gitmeye mecbur oldum!! Bütün bunlar, ne kadar da üzücü olaylar değil mi? Her sandık ve kutuya senin adını yazmıştım. Ama, fiyatını öğrenince bagaj bileti mi daha sonra Ankara'ya çevirtirdim. Trendeki karışıklık !!

Eh! Görülecek bir şey!!

...

Canuli, Manuli. Çorum'da son günlerde müthiş bir kaplıcaya yikanmaya gittik. Bu kaplıcayı "Beki Kaplıcası" diye adlandırmışlar... Sıcak suları, komşu dağların böğründen çıkıyor. Yani suyun sıcaklığı "kendiliğinden" Orada yıkanan bütün hastalar şifa buluyor, iyileşip çıkıyorlar!! Benim her işim ters gider ya!! Ben, "Beki Kaplıcası"na çok sağlıklı girdim, hasta çıktım.

Bana da sayısı tükenmez mendilleri doldurmak nasip oldu!! Esaslı bir nezleyle döndüm bu kaplıcadan! Haa! Başka bir marifetim daha var. Canım suları görür görmez 'cup" diye sulara daldım. Kolumda da kol saatim de nezle oldu!!

Şimdi çalışıyor ama arada sırada hapsiriyor!!

...

Ben, bir an evvel yola çıkıp, sizlere kavuşmak istiyorum. Ama, bu Allahın belası sandıklar yüzünden, geciktiriyorum, yola çıkışımı!! Her neyse, biraz daha bekleyeceğim. Geldiler... Geldiler... Eğer, gelmezlerse... dediğim gibi yapacağım. Bana kalsa, çoktan yola çıkardım. Ama ille de benim kahrolası sandıklarım!!

Cermodern'deretrospektif sergi çalışması...

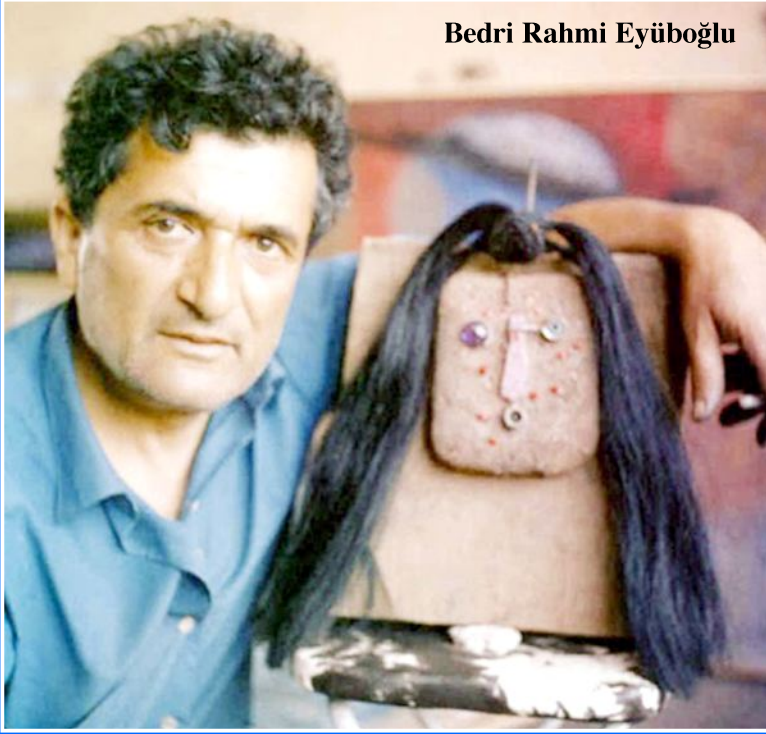
mek kadar kolay bir iş!! Ara, tara... Sonunda bir yer bulundu. Bu sefer de bagajlarımı, katıyen almak istemediler. İki otobüsü bu yüzden kaçırdım. Bu durum da yola bir hafta geç çıkmama neden oldu.

...

Canuli!! Tuvallerimi paketlemekte çok zorlanmıştım. Onları otobüse yerleştirebilmek canıma okudu. İnsanlarla kavga edip didişmek-

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bedri Rahmi'nin fırçasından 1942'nin Çorum'u...

Çorum esintileri...

-İşte, bu da benim dramım! Neler yoktu ki benim sandıklarında!!! Gözümün nuru elimin emeği tuvallerim! İki aylık tüm çalışmalarım!! Sandıklarımın içindeler. Bulgurlarım, canım, canım kavurmalarım... daha... daha... Çorum'un meşhur beyaz balı da sandıklarımın bir köşesinde!!

İşte, benim son günlerimin içler acısı özeti. Canuşkam... Mehmet'e selam söyle... Ona...

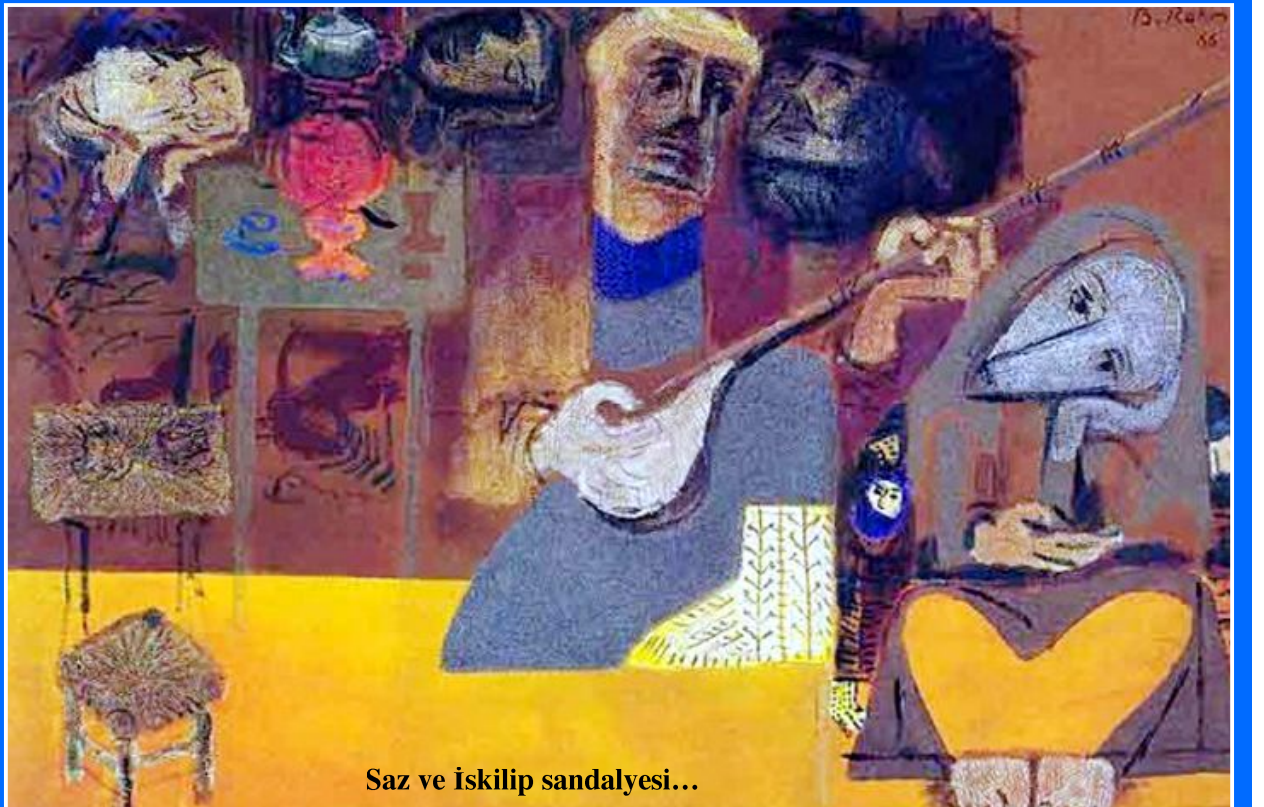
-Baban sana tahtadan akıl almaz bir sürpriz getiriyormuş!!de.

Tabii... sana da sürprizler var! Ama!! Tabii sandıkların içerisinde! Ama, sandıklar neyin içinde? Sana, asıl, iki tane kuvvetli kol geliyor. Çorum'dan seni çok özlemiş olan bir çift kol!!

Senin bir işe yaramaz hale gelen, kocan.

*

Çorum günleri, Bedri Rahmi'nin sanat yaşamında silinmez izler bırakmıştır. Çorum yaşantısı, gözlemleri zamanla yoğunlaşmış, durdukça derinleşmiş ve Bedri Rahmi'nin kişiliği, sanatının asıl bildirisi bu yaşantıdan çıkmıştır.

Bedri Rahmi imzalı
"Çorumlu gelin"...

Saz ve İskilip sandalyesi...

Çorum gezisi ile sanatındaki farklı denemelerinden sonra ana temalarına kavuşmuştur. Bunlar; han kahveleri, han avluları, pazar yerlerinin kalabalığı, halay çekenler, saz çalan âşıklar, dağ köyünden kente hasta indirenler, pazardan köye dönenler, bebesini emziren köylü kadınlar, bayramlıklarını giymiş köylüler, garipler, yoksullardır. Kısaca Bedri Rahmi Çorum'dan dopdolu bir yürekle dönmüş; 1942 yılı onun için iyi verimli bir yıl olmuştu, bir başka başarıyla da sonuçlanmıştı. 31 Ekim 1942'de açılan Dördüncü Devlet Resim ve Heykel Sergisinde ikincilik ödülünü kazanmıştır. (3) (Erol, 1984: 79)

Bedri Rahmi, resminin yerli içeriğini, ana temalarını Çorum'da saptamıştır. Bu dönem konu dağarcığının doldurulduğu yılları da kapsamaktadır. O, bu dağarcıktan zaman zaman çıkarıldığı konuları, yeni biçimsel sorunların ve malzeme olanaklarının belirlediği sınırlar içinde, yeniden yeniye işlemeyen durmaktadır. (3) (Tanpınar, 1982: 19)

Bedri Rahmi, Çorum Eserleri: Çorum Han Kahvesinde Saz (Kompozisyon), Pazardan Dönüş, İskilip-Çorum-Köylüler, Hamur Açımlar (Çorum), Mecitözü-Sabah, Çorum (Faytonlar), Mecitözü-Dağsaray Köylüsü, Meydan, Çorum İskilip (Yivlik), Han Önünde, Mecitözü (İğdeli Gelin), Üçetek.

Yine de resimleri bir yana, onu asıl olarak şiirleriyle tanır ve severiz. Şiirlerinde bolca sevdadan da bahseder elbet ama aslında onun şiirleri buram buram Anadolu kokar. (5)

1940'ların başları. Evli ve yeni çocuk sahibi olmuş olan Bedri Rahmi Eyüboğlu Güzel Sanatlar Akademisi'nde asistanlık yapmaktadır. O sırada heykel bölümüne misafir bir öğrenci gelir. Esmer bir Ermeni kızı MariGerekmezyan.

İkili arasında filizlenen yasak aşk ortaya büst, tablo ve şiir gibi sanat eserleri ortaya çıkarır. Mari, Bedri Rahmi'nin büstünü yapar. Bedri Rahmi ise Mari'ye 'Karadut' adını verip üzerine şiirler yazar. Mektuplarında birbirlerine "çebişim" diye hitap ederler.

Bedri Rahmi, 5 yıl sürecek kara sevdasını Çorum izlenimleriyle dizelere dökecektir.

Karadutum, çatal karam, çingenem
Nar tanem, nur tanem, bir tanem
Ağaç isem dalımsın salkım saçak
Petek isem balımsın ağulum
Günahımsın, vebalımsın.

Dili mercan, dizi mercan, dişi mercan

Yoluna bir can koyduğum
Gökte ararken yerde bulduğum
Karadutum, çatal karam, çingenem
Daha nem olacaktın bir tanem
Gülen ayvama, ağlayan narımsın
Kadınım, kısrağım, karımsın.

*

Sigara paketlerine resmini çizdiğim
Körpe fidanlara adımı yazdığım
Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sıla kokar, arzu tüter
İlgüt ilgüt buram buram.
Ben beyzade, kişizade,
Her türlü dertten topyekün azade
Hani şu ekmeği elden suyu gölden.
Durup dururken yorulan
Kibrit çöpü gibi kırılan
Yalnız sanat çıkmazlarında başımı kaşıyan
Artık otlar göstermelik atlar gibi bedava yaşıyan
Sen benim mihnet içinde yanmış kavrulmuşum

Netmiş, neylemiş, nolmuşum
Cömert ırmaklar gibi gürül gürül
Bahtın karışmış bahtıma çok şükür.
Yunmuş, yıkanmış adam olmuşum
Karam, karam
Kaşı karam, gözü karam, bahtı karam
Sensiz bana canım dünya haram olsun.

*

Bedri Rahmi Eyüboğlu, kendisiyle yapılan bir söyleşide; insanların çatalkara kelimesinin

anlamını bilmedikleri hâlde, şiirin içinde hiç yadırgamadıklarını söyler. "Çatalkara; Çorumun İskilip kazasında kuzgunî kara ve taneleri üst üste, kat kat dizili bir üzüm salkımının adıdır." diyecektir. (Abdullah Çelik, Bedri Rahmi Eyüboğlu, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 1996, s. 13.)

*

Önde zeytin ağaçları arkasında yar / Sene 1946 / Mevsim Sonbahar

Önde zeytin ağaçları neyleyim neyleyim / Dalları neyleyim.

Yar yollarına dökülmedik dilleri neyleyim.

Yar yar!..Seni kara saplı bir bıçak gibi sineme sapladılar
Değirmen misali döner başım / Sevda değil bu bir hışım
Gel gör beni darmadağın / Tel tel çözülüp kalmışım.

Yar yar / Canımın çekirdeğinde diken / Gözümün bebeğinde sitem var

*

Ancak evli olan Bedri Rahmi'nin aşkı fazla uzun sürmez, MariGerekmezyan tüberkülozdan hayatını kaybeder. Eyüboğlu "Karadutum" dediği sevgilisinin ölümünün ardından kendini bir süre toparlayamaz. Çaresizlik ve üzüntü içinde eve dönen şairin yanında yine eşi durur ve onu

hayata döndürmek için elinden gelen her şeyi yapar. 1974'deki ölümüne kadar geçen çeyrek asrı birlikte tüketirler.

Kaynakça:

- 1-<http://www.bedrirahmi.com/bedri-rahmi-eyuboglu/sanatici-kisiligi/sair>
- 2-<https://indigodergisi.com/2017/08/bedri-rahmi-eyuboglu-mari-gerekmezyan/>
- 3-SAVACI, Handan Canan, Cumhuriyet Dönemi Ressamlarının (1923- 1950) Anadolu Kültürünü Tanımaya Yönelik Çalışmaları ve Türk Resmine Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi
- 4-EYÜBOĞLU Mehmet Hamdi, Bedri Rahmi-Eren Eyüboğlu Aşk Mektupları (1937-1950), T. İş Bankası Yayınları
- 5-AKGÜL, Elif Kocaman, Cumhuriyet Döneminde Geleneksel Tarzda Çalışan Türk Ressamlar, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi
<http://www.milliyetsanat.com/kitap/kapak-konusu/siirleri-resim-resimleri-siir-gibi-bedri-rahmi-eyuboglu/633>

% **60**
indirim

Aşk sürprizleri sever.

Tüm pırlanta, elmas ve 14 ayar alışverişlerinizde
kelebek kolye hediye.

AHLATCI
Kuyumculuk